

2017
DÖRDÜNCÜ ÇEYREK

OCAK - ŞUBAT - MART - NİSAN - MAYIS - HAZİRAN - TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL - EKİM - KASIM - ARALIK

11127

11128

11129

11130

11131

K.K.T.C. MERKEZ BANKASI
SAYI: 2017 - IV

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2017-IV

I: ÖNSÖZ

2017 yılının son çeyreğinde küresel ekonomik faaliyetteki toparlanma, özellikle gelişmiş ülkelerde artan büyüme ile yukarı yönlü ivmesini artırmıştır. Bu dönemde küresel ölçekte finansal koşullardaki iyileşme, ekonomik aktiviteye ilişkin destekleyici politikalar ve güven ortamındaki iyileşmenin yanısıra emtia fiyatlarındaki yükselişler Dünya ekonomisinde büyümeyi destekleyen unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bu dönemde yayımlanan raporlarda küresel ekonomik büyümenin önümüzdeki iki yılda artmaya devam edeceği ancak potansiyel aşağı yönlü risklerin de göz ardı edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Küresel ekonomik büyümenin ivme kaybetmemesi için politika yapıcıların verimliliği artırmak ve daha kapsamlı büyümeyi sağlamak adına özel sektörün büyümesini hızlandıracak reform uygulamalarının hayata geçirilmesi yönünde atacağı adımların önemine de ayrıca vurgu yapılmaktadır.

2017 yılı son çeyreğinde OECD'nin yayımladığı Küresel Ekonomik Görünüm raporunda 2017 yılı için daha önce yapılan küresel ekonomik büyüme tahmini yüzde 3,5'ten yüzde 3,6'ya çıkarılırken, 2018 ve 2019 yılları için küresel büyüme tahminleri de yukarı yönlü revize edilerek sırasıyla yüzde 3,7 ve yüzde 3,6 seviyelerine yükseltilmiştir. Dünya Bankasının Küresel Ekonomik Görünüm raporunda da küresel ekonomi için 2017 büyüme tahmini yüzde 3,5'ten yüzde 3,6'ya çıkarılırken, 2018 ve 2019 büyüme tahminleri sırasıyla yüzde 3,1 ve yüzde 3'e yükseltilmiştir.

2017 yılı dördüncü çeyreği içinde, KKTC Başbakanlık Devlet Planlama Örgütü tarafından hesaplanan, enflasyon oranı Kasım ayı itibarıyla son 9 yılda geline en yüksek noktaya, yüzde 16,2'ye ulaşmış, 2017 yılını ise yüzde 14,68 seviyesinde kapatmıştır. 2017 yılı içinde Türk Lirası'nın döviz kuru sepeti karşısında yaşadığı değer kaybı başta olmak üzere, ithal ürün fiyatlarındaki artışlar ve ülkemizdeki dolarizasyona bağlı olarak temel mal ve hizmetlerin bir kısmının yabancı para cinsinden fiyatlanması gibi unsurlarla birlikte tüketici fiyatlarında yukarı yönlü seyir yaşanması kaçınılmaz olmuştur. 2017 yıl sonu itibarıyla bir yıllık dönemde en yüksek fiyat artışları eğlence ve kültür, mobilya ve ev aletleri ve eğitim kalemlerinde yaşanmıştır. Tüketici fiyatları endeksi hesaplanırken kullanılan metodolojiye göre en yüksek ağırlığa sahip gruplar olan gıda ve alkolsüz içecekler ile ulaştırma kalemlerindeki fiyat artışları ise sırasıyla yüzde 14 ve yüzde 13,6 olmuştur.

2017 mali yılında KKTC Bütçesi 2016 yılına göre daha olumlu bir performans göstermiş ve 2016 yılında 20,9 milyon TL fazla veren bütçe, 2017 yılında 78,5 milyon TL fazla vermiştir. 2017 yılının tamamında elde edilen bütçe gelirleri önceki yıla göre yüzde 22 artış gösterirken, aynı dönemlerde giderler toplamındaki artış yüzde 20 seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2016 ve 2017 yılları arasında vergi gelirleri ve alınan bağış, yardım, krediler kalemlerindeki artışlar sırasıyla yüzde 22 ve yüzde 28 seviyesindeyken, vergi dışı gelirler toplamındaki artış yüzde 9 seviyesinde kalmıştır. Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranının son 10 yılda yüzde 69 seviyelerinden yüzde 83 seviyelerine geldiği görülmektedir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın finansmanı için en önemli kaynak olan TC yardım ve krediler toplamının son 10 yıllık dönemde bütçe giderleri içindeki payı ise yüzde 30 seviyelerinden yüzde 18 seviyelerine gerilemiştir. Yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama anlamında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıkmıştır ve bütçe giderlerinin yerel gelirler ile karşılanması bağlamında güçlü adımlar atılmaya devam edilmektedir.

KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulunun onayı ile 2017 yılı son çeyreği içinde bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bir şube bankasının, özel sermayeli bir bankaya devir edilmesine bağlı olarak banka sayısında bir düşüş yaşanmış ve banka sayısı 21'e gerilemiştir. 2017 yılı son çeyreği itibarıyla sektörde faaliyet gösteren 21 banka, 233 şube ve 3.106 personel ile hizmet vermeye devam etmektedir. 2017 yıl sonu itibarıyla bankacılık sektörü aktif toplamı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 23 artış göstererek 26.115 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bir yıllık dönem içinde sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat toplamında yüzde 27, en önemli varlığı olan brüt kredilerde ise yüzde 20 artış yaşanmıştır. Kredilerdeki artış hızının mevduat toplamındaki artış hızının gerisinde kalmasına bağlı olarak 2017 yıl sonu itibarıyla mevduatın krediye dönüşüm oranı 2016 yıl sonuna göre yaklaşık 4 puan gerileyerek yüzde 72,5 seviyesine düşmüştür. Son iki yıllık dönemde ise mevduatın krediye dönüşüm oranı 8 puanlık gerileme göstermiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar ise bir yıllık dönemde yüzde 3,8 artış göstermiş 875 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar toplamındaki artış hızının kredilerdeki artış hızının çok gerisinde kalmasına bağlı olarak sektördeki donuk kredi oranı yüzde 5,72'ye gerilemiştir. 2017 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu, yasal sınır olan yüzde 10'un üzerinde, yüzde 17,3 olarak gerçekleşmiştir.

2017 yılının dördüncü çeyreği itibarıyla Dünyadaki seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

KKTC Merkez Bankası, 2017 / IV

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Fax

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

World Wide Web Home Page

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdekiler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden çıkması
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	FED Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
\$/Dolar	ABD doları
€	Euro, Avro
£	Sterlin, GBP

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Likit Aktifler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme.....	2
1.2.2 Enflasyon.....	3
1.2.3 Politika Faizleri.....	4
1.2.4 Döviz Kurları.....	5
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	7
2.1 İstihdam	7
2.2 Enflasyon	8
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	11
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	11
3.2 Turizm	14
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	17
4.1 2017 Yılı Dördüncü Çeyrek Sonuçları	17
4.2 Gelirler	17
4.3 Giderler	18
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	19
4.5 Finansman Dengesi	19
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	21
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	21
5.1.1 Finansal Derinleşme.....	21
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları.....	21
5.1.3 Bankacılık Sektörünün Gelişimi.....	22
5.1.4 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma.....	22
5.1.5 Banka, Şube ve Personel Sayısı.....	23
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	24
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler.....	25
5.2.2 Likit Varlıklar.....	27
5.2.3 Krediler.....	28
5.2.4 Menkul Değerler Cüzdanı.....	30

5.2.5	Mevduat.....	31
5.2.6	Özkaynaklar.....	34
5.2.7	Para Arzı.....	35
5.3	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	36
5.4	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	39
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	41
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	41
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	42
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	45
EK B.	<i>İSTATİSTİK TABLOLARI</i>.....	47
EK C.	<i>NOTLAR</i>	91

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler	2
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	7
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	7
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Değişim Oranları (%)	10
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat	11
Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)	13
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	13
Tablo 3.4: KKTC'ye Gelen Yolcu Sayısı	14
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)	17
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)	17
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)	18
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	19
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	20
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	21
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	22
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler	23
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	23
Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	24
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)	25
Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	26
Tablo 5.8: Likit Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	27
Tablo 5.9: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)	28
Tablo 5.10: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)	29
Tablo 5.11: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	31
Tablo 5.12: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	32
Tablo 5.13: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	33
Tablo 5.14: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	34
Tablo 5.15: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	35
Tablo 5.16: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi	36
Tablo 5.17: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)	37
Tablo 5.18: Ortalama Faiz Oranları (%)	38
Tablo 5.19: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)	39
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar	41
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	43
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları	44
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası	45
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar - KKTC Cumhuriyet Meclisi	46
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	48
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	49
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	50
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)	51
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları	52
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	53
Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)	54
Tablo B.8: KKTCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)	55
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)	56
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)	57
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler	58
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)	59

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	60
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	61
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	62
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	63
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	64
Tablo B.18: Kredi Büyüklükleri (Milyon TL)	65
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	66
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)	67
Tablo B.21: Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)	68
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	70
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	70
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL).....	73
Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	74
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	75
Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	76
Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	77
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	78
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)	78
Tablo B.35: Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	79
Tablo B.36: Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, TL)	79
Tablo B.37: Özel Kesim Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, TL).....	80
Tablo B.38: Devlet Bütçe Dengesi (Cari Fiyatlarla, TL)	80
Tablo B.39: Devlet Bütçe Dengesi (GSMH Yüzdesi).....	81
Tablo B.40: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	81
Tablo B.41: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim Oranları.....	82
Tablo B.42: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları	83
Tablo B.43: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100 Temel Yılı)	83
Tablo B.44: Asgari Ücret Gelişmeleri	84
Tablo B.45: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	85
Tablo B.46: İstihdam Edilen Nüfusun Sektörel Dağılımı (Hanehalkı İşgücü Anketlerine göre).....	86
Tablo B.47: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	87
Tablo B.48: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	88
Tablo B.49: KKTC'ye giriş yapan yolcuların limanlara göre dağılımı	89
Tablo B.50: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	90

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları.....	3
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkeler Enflasyon Oranları.....	4
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Faiz Oranları	5
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	5
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2013 =100).....	5
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım.....	7
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	7
Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Temel Yılı Verileri	8
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranları	8
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı.....	9
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)	9
Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları (%)	9
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat.....	12
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)	12
Grafik 3.3 2017 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2016 Yılıyla ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	14
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%).....	14
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	15
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL).....	17
Grafik 4.2: Bütçe Gelirleri Dağılımı (Milyon TL).....	18
Grafik 4.3: Bütçe Giderleri Dağılımı (Milyon TL)	18
Grafik 4.4: Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	20
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%).....	21
Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi	22
Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	23
Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	25
Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%).....	26
Grafik 5.6: Likit Aktiflerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	27
Grafik 5.7: Likit Aktiflerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	27
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Yüzde Değişim.....	28
Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Kredileri (Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	28
Grafik 5.10: Kredi Büyüklüklerinin Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	29
Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL).....	29
Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	30
Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	30
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%).....	31
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Yüzde Değişimi.....	32
Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	32
Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	33
Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	33
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları.....	35
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı.....	36
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu.....	41
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	41
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerde Artış Oranları.....	42
Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....	42
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi	42
Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı.....	43
Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA	44

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

Dünya Bankası'nın 2018 yılı Ocak ayında yayımladığı Küresel Ekonomik Görünüm raporu, 2017'de beklenenden çok daha güçlü bir seyir izleyen küresel ekonomik büyümenin 2018 itibarıyla yüzde 3,1'e kadar yükselebileceğini öngörmektedir. Yatırım, üretim ve ticaretteki iyileşmenin devam etmesi ve emtia ihracatı yapan gelişmekte olan ekonomilerin emtia fiyatlarının güçlenmesinden fayda sağlaması, küresel ekonomik büyümeye katkı sağlayan etkenler arasında değerlendirilmiştir. Ancak, bu durumun küresel ekonomiye büyük ölçüde kısa vadeli bir yükseliş olarak yansıtacağı öngörülmüştür. Dünya Bankası aynı raporda uzun vadede potansiyel büyümenin yavaşlamasının, Dünyada yaşam standartlarının iyileştirilmesi ve yoksulluğun azaltılmasını tehlikeye sokabileceği değerlendirilmiştir.

Dünya Bankası Grubu Başkanı Jim Yong Kim 2017 yılı son çeyreği içinde , "Küresel büyümedeki geniş tabanlı iyileşme cesaret vericidir, ancak bu rahatlamamanın zamanı değildir" ifadesini de kullanmış ve beşeri sermayeye yatırım yapılması gerektiğini ve bu yönde politika yapıcılara büyük görevler düştüğünü vurgulamıştır. Bu yapısal dönüşüm ile ülkelerinin üretkenliğinin, işgücüne katılımının artırılmasının ve aşırı yoksulluğun sona erdirilmesi hedeflerine daha hızlı yaklaşabileceği değerlendirilmiştir.

Dünya Bankası raporunda gelişmiş ekonomilerdeki büyümenin, 2018 yılında merkez bankalarının kademeli olarak kriz sonrası politikalarından çıkış stratejisi izlemesi ve yatırımların bir miktar yükselmesinin etkisiyle, hafifçe yükselerek yüzde 2,2 olması beklenmektedir. Gelişmekte olan piyasalarda ve ekonomilerde ise bir bütün olarak büyümenin, emtia ihracatçıları faaliyetlerinin iyileşmeye devam etmesine bağlı olarak, 2018'de yüzde 4,5'e çıkabileceği tahmin edilmektedir.

IMF'nin 2017 yılı Kasım ayında Avrupa Bölgesi için yayınladığı Bölgesel Ekonomik Görünüm raporunda, Avrupa ekonomisinde düzelmeye kısa dönemde tahmin edilenden daha güçlü olabileceği ancak uzun dönemde ekonomik canlanmanın sürdürülebilirliği konusunda soru işaretlerinin bulunduğu vurgulanmıştır. Olumsuz demografik eğilimler ve düşük üretkenliğin

uzun vadede büyümeyi yavaşlatacak etkenler arasında olmasının yanında, ekonomik büyüme görünümünü aşağıya çekecek birçok önemli iç ve dış riskler olduğuna da dikkat çekilmiştir.

IMF raporunda ayrıca birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bütçe açıklarını büyüme dostu bir şekilde azaltmaları önerisinde bulunmuştur. Faiz oranlarında yukarı yönlü bir eğilim tahmin edildiğinden, özellikle yüksek kamu borcu olan ekonomiler için bunun önemli bir unsur olduğu vurgulanmıştır. Raporda şu an için, düşük enflasyon baskısından dolayı Avrupa'da genişletici para politikası kullanılabilir olduğu fakat ücret artışlarının hızlandığı ekonomilerde merkez bankaları, enflasyon hedeflerinden sapmamak adına, ekonomik büyüme tedbirlerini kademeli olarak yumuşatmaya hazır olmaları gerektiği değerlendirilmiştir de yapılmıştır.

Ekonomideki büyümenin olumlu seyrinin görülmesiyle birlikte politika yapıcılarının, para ve maliye politikası araçlarını kullanarak kısa vadeli büyümeyi teşvik etmeleri ve mevcut araçlarının ötesinde politikalar geliştirerek uzun vadeli büyüme potansiyelini artırmaları vurgusu IMF'nin raporunda da yapılmıştır.

Potansiyel büyümedeki yavaşlama, verimlilik artışı ile yatırımın zayıflamasının ve küresel iş gücünün yaşlanmasının sonucunda ortaya çıkmaktadır. Yavaşlama yaygın olup, küresel GSYİH'nın yüzde 65'inden fazlasını oluşturan ekonomileri etkilemektedir. Potansiyel büyümenin yeniden artırılması yönünde çabalar olmaksızın, düşüş önümüzdeki yüzyıla kadar uzayabilir ve ortalama küresel büyümeyi çeyrek puanlık bir yüzdellekle düşürürken; gelişmekte olan ülke ekonomileri ve piyasalarını ortalama küresel büyümenin yarı hızında yavaşlatabilir vurgusu da IMF'nin raporunda yer almaktadır.

Dünya Bankası Ekonomik Kalkınma Birimi Başkan Yardımcısı Shantayanan Devarajan, "Potansiyel büyümenin yavaşlamasındaki itici güçlerin analizi, bunun karşısında çaresiz olmadığımızı ortaya koyuyor" ifadesini vurgulayarak kaliteli eğitim ve sağlık sistemlerini teşvik eden reformların yanı sıra altyapı hizmetlerini iyileştirmek, özellikle gelişmekte olan piyasa ekonomileri ve gelişmekte olan ekonomiler

arasında potansiyel büyümeyi önemli ölçüde artırabilir değerlendirmesini yapmıştır. 2017 yılı son çeyreğinde dünyanın önde gelen kurumlarının tamamı ağız birliği içinde eğitim ve sağlığı öne çıkaran ve beşeri sermayeye yatırımı vurgulayan açıklamalar yapmış ve bu yönde politikalar geliştirilmesinin önemine işaret etmişlerdir.

2017 yılı son çeyreği içinde ABD’de Temsilciler Meclisi ve Senato ülkenin vergi sisteminde son otuz yılın en büyük değişikliklerini içeren yasa tasarısını onaylamıştır. Yeni yasa ile kurumlar vergisinin kalıcı olarak yüzde 35’ten yüzde 21’e indirilmesi, gelir vergisinin ise gelir düzeylerine göre değişen oranlarda geçici olarak düşürülmesi kararlaştırılmıştır. Vergi indirimlerinden en çok bankacılık, perakende, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinin fayda sağlayacağı; bu reformlardan ABD ekonomisinin ivme kazanabileceği ve enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı yaratabileceği tahmini yapılmaktadır.

Avrupa Bölgesi’nde ise, birçok Avrupa ülkesinde kredi büyümesi arttığı fakat iç talep ve üretim hızının halen daha beklenen seviyenin gerisinde kaldığı vurgulanmaktadır. Yatırımın güçlenmeye devam etmesinin, banka karlılığı ve bilanço üzerindeki olumlu etkileri nedeniyle kredi büyümesi takip edilmesi gereken önemli bir göstergedir. Avro bölgesinde; özel sektöre verilen tüketici kredilerinde artış izlenirken, işletmelere verilen kredilerin büyümesinde ise ülkeler arasında eşit olmayan bir dağılımın var olduğu görülmektedir. Özellikle TGA’ları yüksek seviyelerde olan ülkelerde işletme kredilerinin daha düşük seviyelerde kaldığı izlenmektedir. Genel olarak Avro bölgesinde TGA’lar, kriz öncesindeki yüksek seviyelerinden geriye gelmeye devam etmekle beraber halen kriz öncesi seviyelerine gerilemediği görülmektedir.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler

Küresel GSYH Büyüme Tahminleri						
	2016 ¹	2016 ²	2017 ¹	2017 ²	2018 ¹	2018 ²
IMF	3,4	3,1	3,5	3,6	3,8	3,7
Dünya Bankası	2,9	2,4	2,7	3,0	2,9	3,1
OECD	3	3,1	3,3	3,6	3,1	3,7

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ Kuruluşların o yıla ait ilk tahminleridir.

² Kuruluşların o yıla ait son tahminleridir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

ABD’de açıklanan veriler ülke ekonomisinin yılın son çeyreğinde güçlü görünümünü koruduğunu göstermiştir. Kasım ayına ilişkin perakende satışlar verisi yılın son çeyreğinde talebin ekonomik aktiviteye destek olmaya devam ettiğini gösterirken, yılın son ayına ilişkin PMI verileri özellikle imalat tarafında 2015 yılı Mart ayından bu yana en hızlı genişlemeye işaret etmiştir.

FED’in Temmuz 2017 Para Politikası Raporu’nda belirtilen ‘Ekonomik Projeksiyon’ verilerine göre ABD ekonomisinin GSYH büyüme tahminlerinin ortanca değeri 2017’de yüzde 2,2, 2018’de yüzde 2,1 ve 2019’da yüzde 1,9 olmuştur. ABD’de 2017 yılı dördüncü çeyrek büyüme rakamı yüzde 2,6 oranında gerçekleşmiş ve yüzde 3 olan beklentinin altında kalmıştır. Son çeyrekte yaşanan büyüme ile birlikte ABD’nin 2017 yılı büyümesi FED’in tahminlerinin çok az üzerinde yüzde 2,3 olarak gerçekleşmiştir.

Birleşik Krallık 2017 üçüncü çeyreğinde geçen senenin aynı çeyreğine göre yüzde 3,4 büyürken, 2017 yılının bir önceki çeyreğine göre yüzde 0,7 artış göstermiştir. Birleşik Krallık 2017 dördüncü çeyrek büyümesi bir önceki çeyreğe göre beklentilerin üzerinde gerçekleşerek yüzde 0,5 olmuştur. Son çeyrekte de üçüncü çeyrekte olduğu gibi hizmetler ve imalat sektöründeki büyüme devam ederken, inşaat sektöründeki daralma da devam etmiştir. 2016 ve 2017 yılı arasındaki büyüme oranı ise yüzde 1,8 ile son beş yılın en yavaş büyümesi olmuştur.

IMF’nin 2017 yılı Kasım ayında Avrupa bölgesi için yayınladığı Bölgesel Ekonomik Görünüm raporuna göre; Avrupa’daki büyüme gözle görülür biçimde güçlenmekte ve genişlemektedir. Reel GSYH büyümesi 2016 yılında yüzde 1,7 iken, 2017 yılı için yüzde 2,4 olarak öngörülmüştür. 2018 tahminleri ise 0,2 puanlık bir düşüşle yüzde 2,1 olarak belirtilmiştir. Avrupa ekonomisinin güçlenmesinde ve genişlemesindeki en önemli etkenin canlanan iç talep olduğu görülmektedir.

Aynı raporda Avrupa’daki toparlanmanın Dünyadaki diğer ülkelere de yayıldığı ve bu durumun da küresel büyümeye önemli katkıda bulunduğu belirtilmiştir.

Avro Bölgesi ekonomisi 2017 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 0,6 ile beklentilere paralel büyüme göstermiştir. Bölge ekonomisi, böylece, 2017'nin son çeyreğinde de büyüme sergileyerek 19 çeyrek üst üste genişleme göstermiştir. 2017 yılında yüzde 2,5 genişleyerek beklentilerin üzerinde büyüyen Bölge ekonomisi, 2008 finansal krizinin öncesinden bu yana en hızlı büyümesini kaydetmiştir.

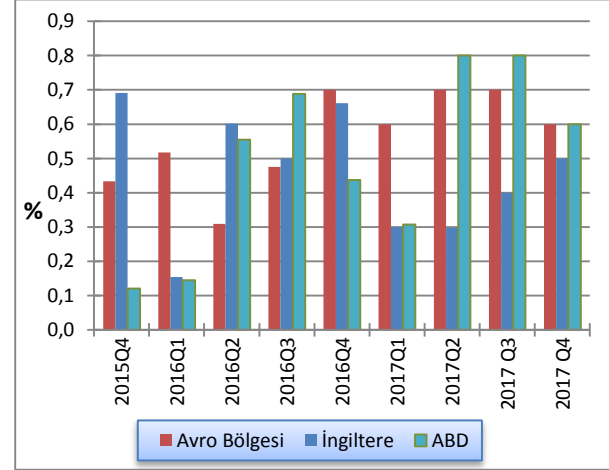
Türkiye'nin ekonomik büyümesi ile ilgili, 2017 yılının dördüncü çeyreğine ait veriler henüz yayınlanmamıştır. Üçüncü çeyrek verilerine göre Türkiye ekonomisi bu çeyrekte zincirlenmiş hacim endeksine göre bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 11,1 ile beklentilerin üzerinde büyümüş ve son 6 yılın en güçlü performansını sergilemiştir. Öncü göstergeler ekonomik aktivitenin yılın son çeyreğinde bir miktar ivme kaybetmekle birlikte güçlü seyretmeye devam ettiğine işaret etmektedir. Bu çerçevede ilk üç çeyrekte yüzde 7,4 büyüyen Türkiye ekonomisinin yılı yüzde 7,1 civarında bir büyüme ile kapatabileceği tahmin edilmektedir.

Dünya Bankası tarafından 2018 yılı Ocak ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Beklentiler raporunda, ekonomik büyüme ile ilgili bölgesel tahminlere de yer verilmiştir. Rapora göre Doğu Asya ve Pasifik bölgesi için büyüme tahminlerinin 2018 yılı için yüzde 6,2 olarak öngörülmektedir. Gelişmiş ekonomiler arasında beklenenden daha güçlü bir büyüme, bölgede beklenenden daha hızlı büyümeye neden olabilecektir. Ancak, artan jeopolitik gerginlik ve küresel korumacılık, beklenmedik ölçüde küresel mali koşulların ani bir şekilde sıkılaştırılması ve Çin de dahil olmak üzere büyük ekonomilerde beklenenden daha hızlı bir ekonomik yavaşlamanın bölgesel büyüme üzerinde olumsuz risk teşkil edeceği vurgulanmıştır. İlgili raporda Çin'deki büyümenin 2018'de yüzde 6,8'den yüzde 6,4'e düşeceği tahmin edilmektedir.

Aynı raporda, Avrupa ve Orta Asya bölgesi için 2017 yılında yüzde 3,7 olarak tahmin edilen büyüme oranı, 2018 yılı için yüzde 2,9 seviyesine düşürülmüştür. Bölgenin doğusunda, emtia ihraç eden ekonomilerin öncülüğündeki toparlanmanın devam etmesi öngörülmektedir. Ancak Avro bölgesinin ekonomik faaliyetlerini hafifletmesi sonucunda batı bölgesinde oluşan kademeli yavaşlama ile doğu bölgesindeki toparlamayı dengelemesi beklenmektedir. Artan politik belirsizlik ve petrol fiyatlarındaki düşüş, beklenenden daha düşük bir büyüme riskini doğurmaktadır. Rapora göre Rusya'nın 2017 yılında

tahmin edilen büyüme oranı değiştirilmeden yüzde 1,7'de tutulmuştur. Türkiye'de ise, 2017 yılındaki yüzde 6,7'lik büyüme tahmininden, 2018 yılında yüzde 3,5 ile daha bir büyüme oran yakalaması beklenmektedir.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: OECD

1.2.2 ENFLASYON

FED'in 2017 yılı Aralık ayında yapılan son Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) tutanaklarında; ABD'de TÜFE'nin Kasım ayına kadar olan 11 aylık süreçte yüzde 2,12 artış gösterdiğini, çekirdek TÜFE enflasyonunun ise yüzde 1,3 artış gösterdiği açıklanmıştır.

Komite, enflasyon hedefine yansıyan risklerin dengeleneceğini ve böylece yüzde 2 olan enflasyon hedefine 2019 ile 2020 yıllarında ulaşabileceği öngörüsünü yapmıştır. Enflasyon oranını aşağıya çeken riskler arasında uzun dönem enflasyon beklentilerinin düşme ihtimali olduğu belirtilirken, diğer taraftan potansiyelinin üzerinde büyümesi beklenen bir ekonomide enflasyon üzerinde yukarı yönlü risklerin de bulunduğu ve bunların aşağı yönlü riskleri dengelediğinin altı çizilmiştir.

2017 yıl sonu itibarıyla Avro alanında TÜFE, ECB'nin enflasyon öngörüsü olan yüzde 1,5'in altında kalarak yüzde 1,4 olarak gerçekleşmiştir. ECB'nin 2018 yılı enflasyon tahmini de yüzde 1,4 olarak açıklanmıştır. ECB Başkanı Mario Draghi 14 Aralık'taki toplantı sonrası yaptığı açıklamada enflasyon görünümünün zayıf kalmaya devam ettiğini ancak bölgede deflasyon riskinin olmadığını belirtmiştir.

Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi (ONS), Ocak 2018'de yayınlanan verilerine göre yıllık enflasyon

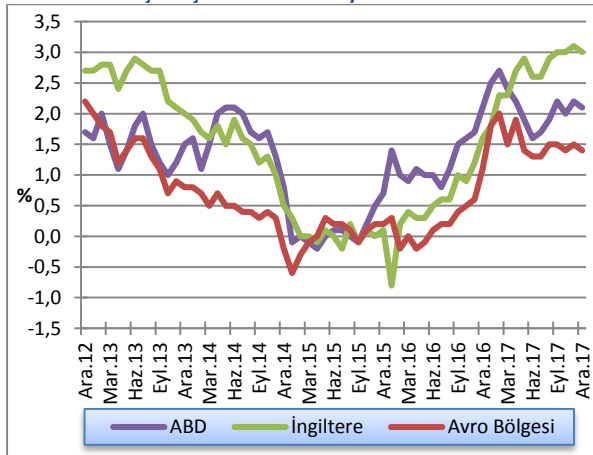
oranı 2017 yılı Kasım ayındaki yüzde 3,1 seviyesinden bir puan düşerek Aralık sonu itibarıyla yüzde 3,0 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye’de tüketici fiyatlarındaki aylık artış 2017 yılı Aralık ayında yüzde 0,69 ile piyasa beklentisinin bir miktar üzerinde gerçekleşmiştir. Bu değişimle birlikte Türkiye’nin yıllık enflasyonu 2017 yılında yüzde 11,92 olmuştur. Yurt İçi Üretici Fiyatları Endeksi de Aralık ayında aylık bazda yüzde 1,37 yükselirken, yıllık bazda ise yüzde 15,47 seviyesine ulaşmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) Para Politikası Kurulu (PPK), 14 Aralık 2017 ayında yapılan toplantısında enflasyonun bulunduğu yüksek seviyeler ve yakın dönemde yaşanan maliyet gelişmelerinin beklentiler ve fiyatlama davranışlarına dair riskleri artırmasından dolayı; para politikasındaki sıkı duruşun sürdürülmesine karar vermiştir. Kurulda enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme ve hedeflerle uyum sağlanana kadar TCMB’nin elindeki bütün araçları kullanmaya devam edeceği vurgusu yapılmıştır.

2017 yılı için hedeflenen yüzde 5 enflasyonun iki katı üzerinde oluşan yıllık enflasyon oranı sebebiyle TCMB hükümete açık mektup yazmıştır. İlgili mektupta orta vadede kalıcı fiyat istikrarının sağlanabilmesi için rekabet ve verimliliğin artırılmasına yönelik yapısal reformların faydalı olacağına değinilmiştir. Ayrıca üretimde ithal girdi oranının azaltılarak yurtiçi katma değer artırılması ve döviz kuru riskinin finansal istikrar odaklı bir perspektifle yönetilmesine dair çalışmaların da para politikasının etkinliğine ve enflasyonla mücadelede önemli katkıda bulunacağı ifadeleri kullanılmıştır.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkeler Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 13 Aralık'ta sona eren yılın son toplantısında politika faizini beklentiler doğrultusunda 25 baz puan artırarak yüzde 1,25 - 1,50 aralığına yükseltmiştir. Böylece Fed, sene başında öngörüldüğü üzere 2017'de politika faizini üç kez artırarak 75 baz puan yukarı çekmiştir. Fed'in 2018 yılı için de yine üç faiz artırımına gidebileceği tahmin edilmektedir. Vergi reformunun hayata geçmesiyle, ABD ekonomisinin ivme kazanmasıyla, enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı yaratabileceği ve bununla faiz artırımlarının sıklığını belirleyecek unsurlardan bir tanesi olduğu değerlendirilmesi de yapılmaktadır. Bu durumda Fed'in para politikasında nasıl bir tutum belirleyeceği önemli bir belirsizlik yaratmaktadır. Bu çerçevede tasarıya ve etkilerine ilişkin gelişmelerin yakından izleneceği yorumu yapılmaktadır.

Kasım ayındaki toplantısında politika faizini 10 yıldan sonra ilk kez artıran İngiltere Merkez Bankası (BoE), 14 Aralık'taki toplantısında politika faizini yüzde 0,5'te tutarken, varlık alım programı hedefini 435 milyar sterlin düzeyinde korumuştur. Son dönemde yapılan açıklamalarda Brexit'e ilişkin risklere dikkat çeken BoE'nin kaygılarının son toplantıda bir miktar hafiflediği görülmüştür. BoE, Brexit görüşmelerinde ilk aşamanın tamamlanmasıyla İngiltere'nin AB'den düzensiz bir şekilde çıkma riskinin azaldığını ve bu durumun önümüzdeki dönemde ekonomik güveni artırabileceği değerlendirilmiştir.

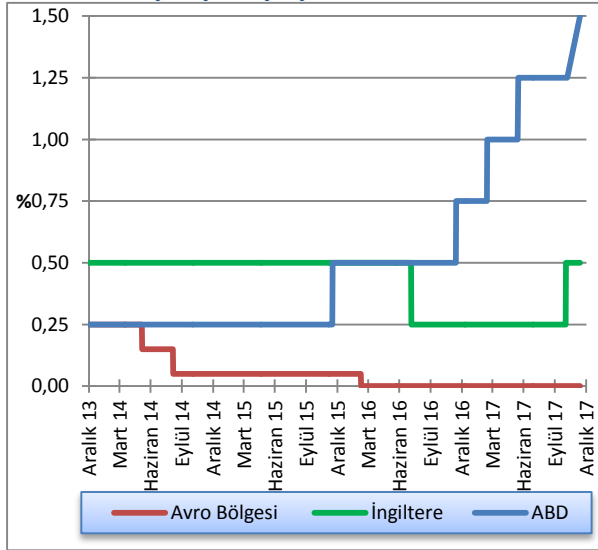
ECB 14 Aralık'taki toplantısında para politikasında herhangi bir değişikliğe gitmeyerek mevduat faiz oranını yüzde -0,4 seviyesinde tutarken, Ocak ayından itibaren 30 milyar avroya incek olan varlık alım programında da bir değişikliğe gitmemiştir. Diğer taraftan, ECB büyüme ve enflasyon öngörülerinde revizyona gitmiş ve Avro Alanı'na ilişkin büyüme tahminlerini 2017 yılı için yüzde 2,2'den yüzde 2,4'e, 2018 için yüzde 1,8'den yüzde 2,3'e yükseltmiş, 2017 enflasyon tahminini yüzde 1,5'te bırakırken 2018 tahminini de yüzde 1,4'e yükseltmiştir. ECB Başkanı Draghi toplantı sonrası yaptığı açıklamada bölgede büyüme görünümü için risklerin dengede olduğunu vurgularken, bu alanda yukarı yönlü sürprizler görülmesi potansiyelinin olduğunu da ifade etmiştir.

Avro bölgesine ilişkin veriler bölgenin istikrarlı biçimde toparlanmaya devam ettiğini göstermektedir. Bölgede işsizlik oranı küresel krizden bu yana en düşük düzeyine gerilerken, ekonomik aktivite olumlu

görünüm sergilemeye devam etmiştir. 2017 yılı Ekim ayında sanayi üretimi dayanıksız tüketim mali üretiminin desteğiyle bir önceki aya kıyasla değişmeyeceği beklentilerine karşın yüzde 0,2 oranında artış göstermiştir. Aralık ayına ait öncü PMI verilerine göre de Avro Alanı'nda imalat ve hizmetler sektörleri beklentilerin üzerinde performans sergilemiş ve imalat ve hizmetler PMI endeksleri sırasıyla 60,6 ve 56,5 düzeyine yükselerek 7 yılın zirvesine ulaşmıştır.

TCMB PPK, 14 Aralık 2017 ayında yapılan toplantısında faiz oranlarında herhangi bir değişikliğe gitmemiş ve marjinal fonlama oranını yüzde 9,25, merkez bankası borçlanma faiz oranını yüzde 7,25 ve bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını yüzde 8 olarak sabit bırakmıştır.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Faiz Oranları

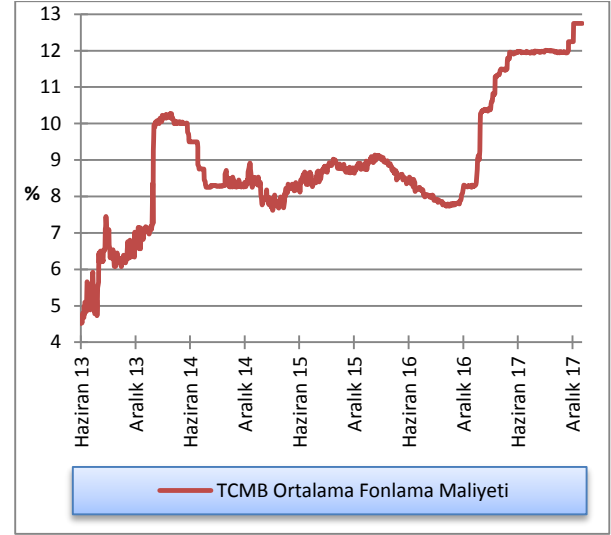

Kaynak: FED, ECB, BoE

Aynı PPK toplantısında döviz kuru gelişmelerinin enflasyona dair yanlış riskleri artırması nedeniyle güçlü bir parasal sıkılaştırmaya gitmiş ve geç likidite penceresi uygulaması çerçevesinde, Bankalararası Para Piyasası'nda saat 16.00–17.00 arası gecelik vadede uygulanan Merkez Bankası borçlanma faiz oranı yüzde 0 düzeyinde sabit tutulurken, borç verme faiz oranı yüzde 12,25'ten yüzde 12,75'e yükseltilmiştir.

Bu çerçevede bir hafta vadeli repo ihalesi açılmamış ve sistemin fonlama ihtiyacı sadece GLP sisteminden sağlanmaya başlanmıştır. Buna bağlı olarak son dönemde TCMB ortalama fonlama maliyeti GLP'nin faizine eşitlenmiştir.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

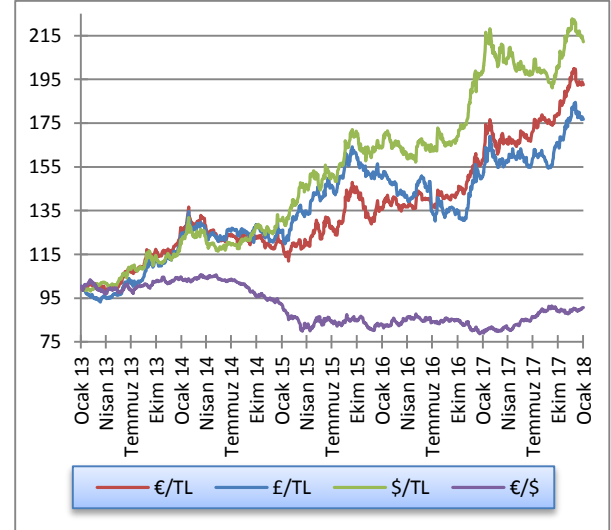

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2017 yılı üçüncü çeyreğinde olduğu gibi son çeyrekte de önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası diğer para birimleri karşısında önemli bir değer kaybı yaşamaya devam etmiştir. 2016 yılı son çeyreğinde TL'nin sterlin, avro ve ABD doları karşısında sırasıyla 4,07, 3,54, 3,28 iken, 2017 yılı aynı döneminde 5,03, 4,47, 3,80 seviyelerinde gerçekleşmiştir. İki dönem arasında karşılaştırma yapıldığında TL'nin sterlin, avro ve ABD doları karşısında sırasıyla yüzde 23,58, 26,27 ve 15,85 değer kaybettiği görülmektedir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2013 =100)

Kaynak: KKTCCMB

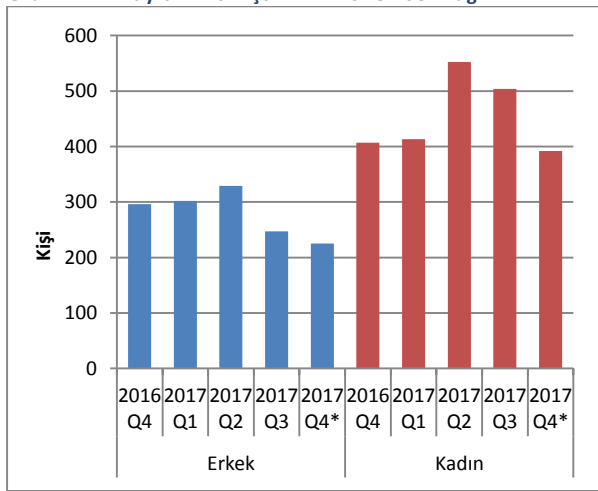

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre; 2016 yılı üçüncü çeyreği Ekim ve Kasım ayları sonunda 1.522 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2017 yılının Ekim ve Kasım ayları sonu itibarıyla 1.246 kişiye gerilemiştir. Bu yılın Kasım ayı işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiğinde, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 37'sinin erkeklerden, yüzde 63'ünün ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

2017 yılının üçüncü çeyreğinde iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 748 iken, 2017 yılının Ekim ve Kasım ayları içinde iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı 813 olmuştur. 2017 yılı Ekim ve Kasım ayları sonunda kayıttan düşen ve işe yerleştirilen toplam 947 kişi dikkate alındığında Kasım ayı sonunda iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 617 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2016 Q4	2017 Q1	2017 Q2	2017 Q3	2017 Q4*
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	802	700	712	878	748
Dönem içinde iş isteğiyle başvurular	1,218	1,158	1,509	1,224	813
Dönem içinde işe yerleştirilenler	570	474	727	546	480
Dönem içinde kayıttan düşenler	750	672	616	808	467
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	700	712	878	748	617

Kaynak: Çalışma Dairesi

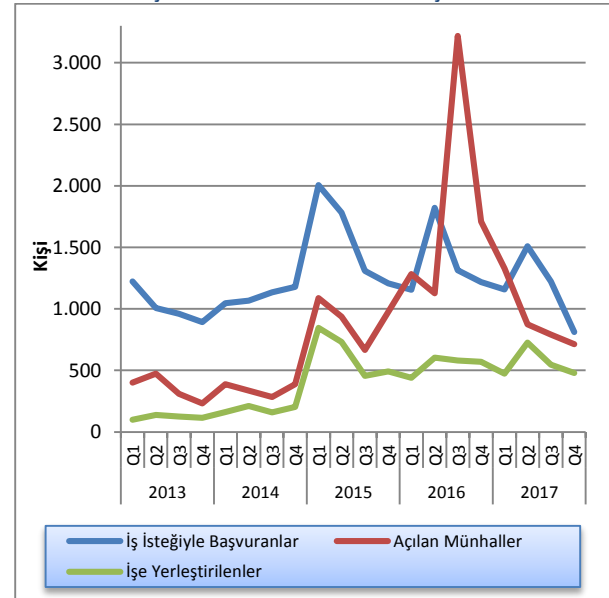
Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2017 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla toplam 1,018 iş münhalinin 2017 dördüncü çeyreğine aktarıldığı, Ekim ve Kasım aylarında ise toplam 712 adet yeni münhal açıldığı görülmektedir. 480 adet doldurulan ve 204 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2017 Ekim ve Kasım ayları itibarıyla toplam 1.046 adet münhal ertesi döneme devredilmiştir.

Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2016 Q4	2017 Q1	2017 Q2	2017 Q3	2017 Q4*
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	164	109	693	807	1,018
Dönem içinde alınan iş münhalleri	1,709	1,329	874	790	712
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	570	474	727	546	480
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	1,194	271	33	33	204
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	109	693	807	1,018	1,046

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

Kaynak: Çalışma Dairesi

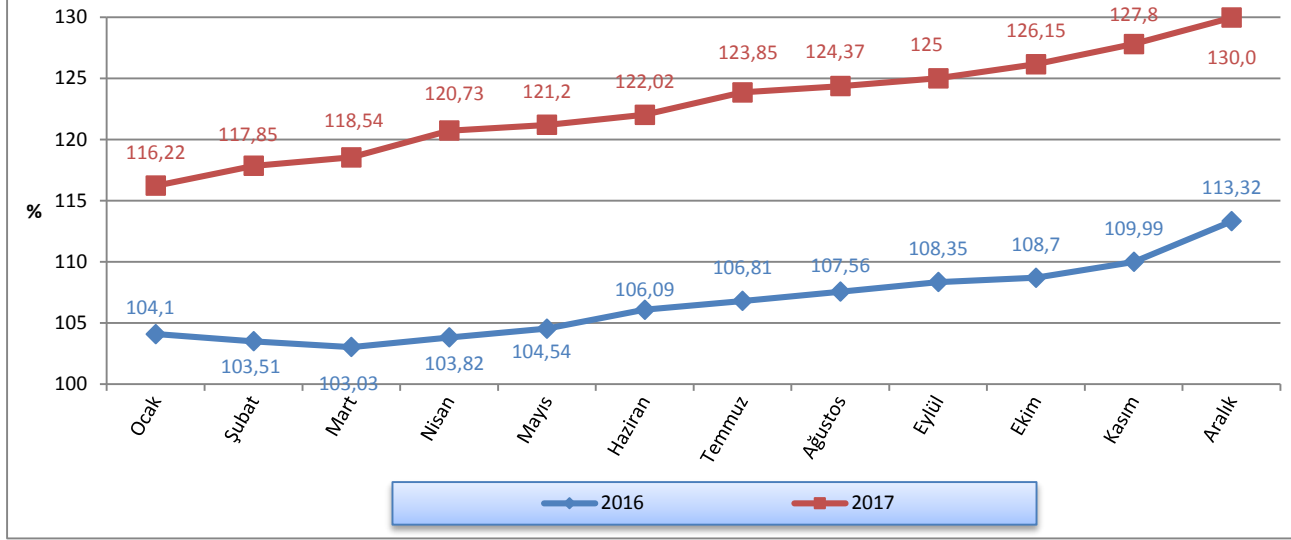
*: 'KKTC Çalışma Dairesi tarafından Aralık ayına ait veriler yayınlanmadığından, 2017 yılı dördüncü çeyreğine ait veriler Ekim ve Kasım ayları baz alınarak hazırlanmıştır'.

2.2 ENFLASYON

2016 Yılı Ocak ayından bu yana gerçekleşen TÜFE değişimlerinin verildiği Grafik 2.3'deki değerler 2015 fiyatları (2015=100) baz alınarak hazırlanmıştır ve 100

endeksinin üzerindeki değerler 2015'e kıyasla gerçekleşen fiyat artışlarını ifade etmektedir.

Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Temel Yılı Verileri

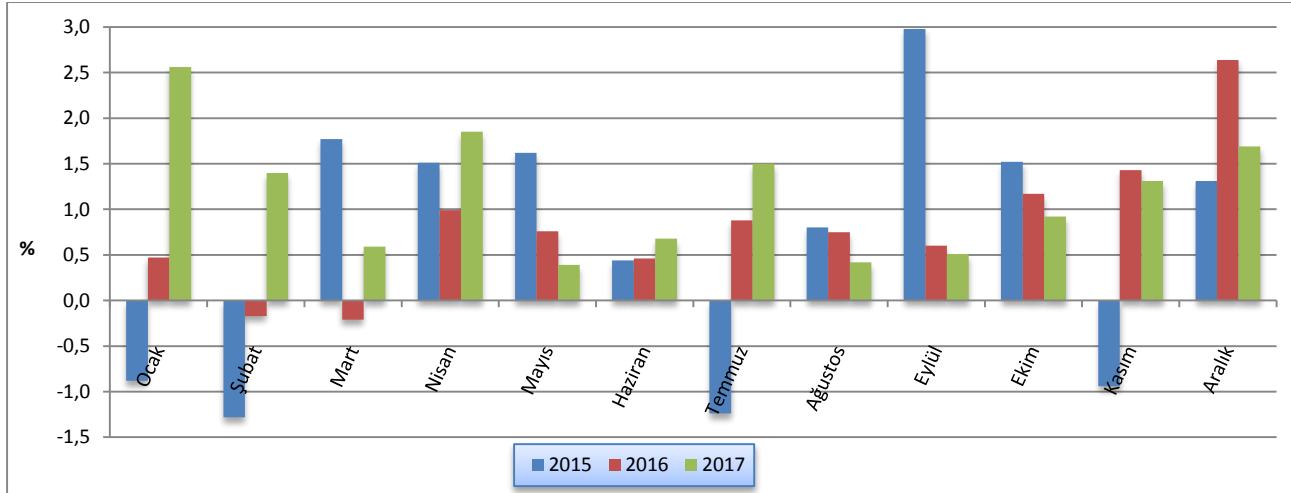

Kaynak: DPÖ

2017 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki aya göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2016 yılının aynı dönemleri ile kıyaslandığında; 2016 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 1,17, yüzde 1,43 ve

yüzde 2,64 olan oranları, 2017 yılının aynı aylarında sırasıyla yüzde 0,92 yüzde 1,31 ve yüzde 1,69 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranları

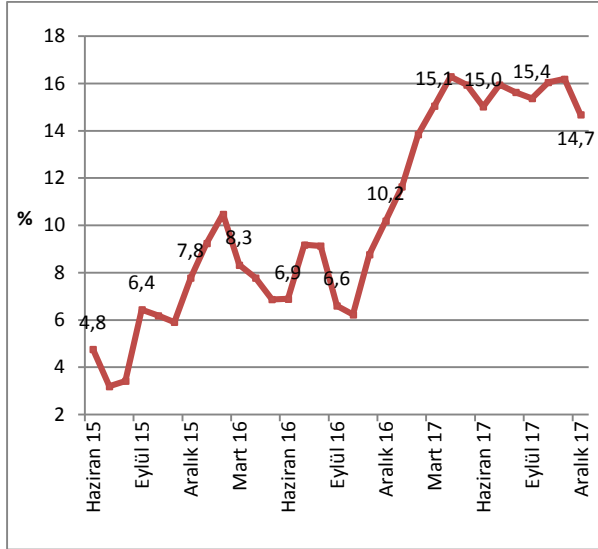

Kaynak: DPÖ

2016 yılı Mart ayında yüzde 8,33, Haziran ayında yüzde 6,89, Eylül ayında yüzde 6,6 ve Aralık ayında yüzde 10,19 olan yıllık enflasyon oranı, 2017 yılı Mart ayında yüzde 15,05, Haziran ayında yüzde 15,02, Eylül ayında yüzde 15,37, Aralık ayında ise yüzde 14,68 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

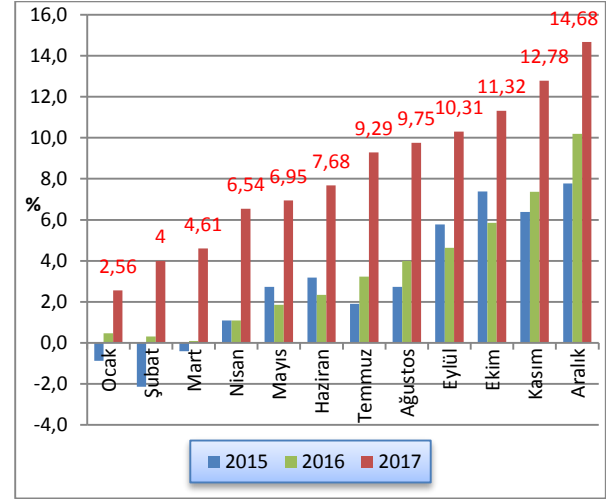

Kaynak: DPÖ

2017 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2016 yılının son çeyreğinde başlayan hızlı yükseliş trendine devam etmiştir. 2016 yılı ilk dokuz ayında yüzde 4,63 olan enflasyon oranı son üç ayda yaşadığı hızlı artışın ardından 2016 yıl sonu itibarıyla yüzde 10,19

seviyesine ulaşmıştır. 2017 yılının ilk dokuz ayında da artış devam etmiş ve ilk dokuz aylık enflasyon oranı yüzde 10,31 seviyesine ulaşmıştır. 2015 ve 2016 yıllarında yıl sonu enflasyon oranları sırasıyla yüzde 7,78 ve yüzde 10,19 seviyesinde gerçekleşmişti. 2017 yılı Kasım ayı itibarıyla yıllık enflasyon, yüzde 16,05 seviyesinde iken Aralık ayında baz etkisiyle düşüş göstererek yüzde 14,68 seviyesinde yılı kapatmıştır.

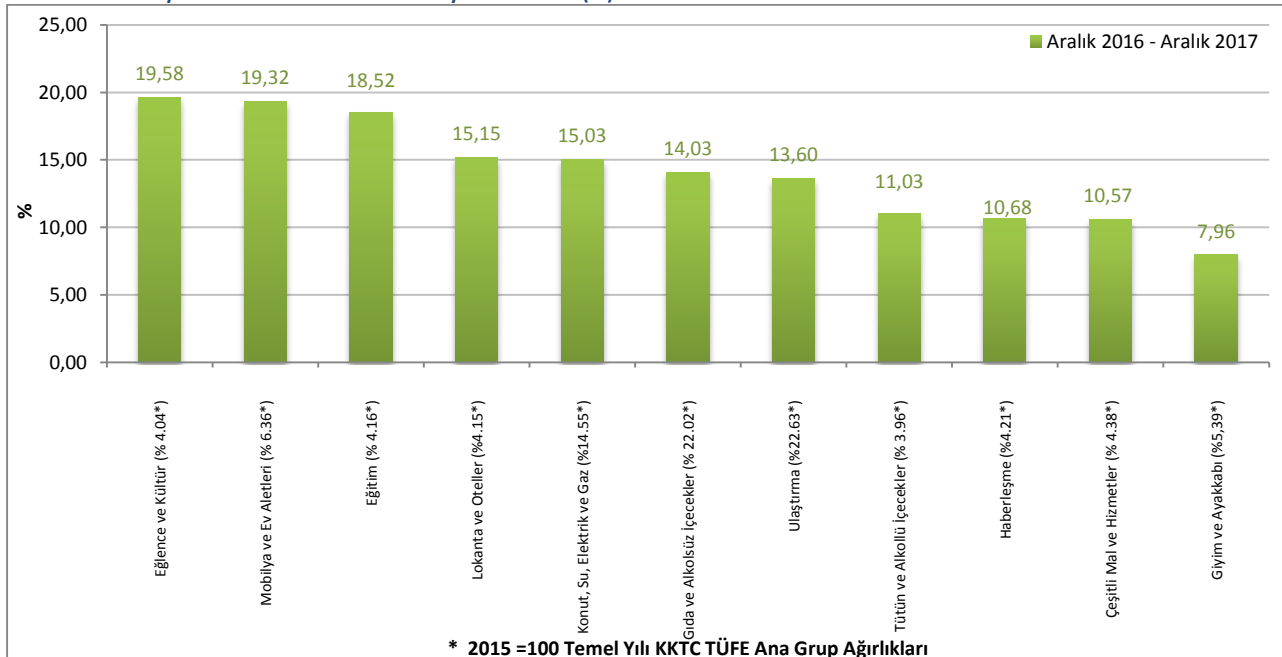
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)

Kaynak: DPÖ

2017 yılı Aralık ayı sonunda fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 19,58 ile eğlence, yüzde 19,32 ile mobilya ve ev aletleri ve yüzde 18,52 ile eğitim kalemleridir. 2017 yılı Aralık sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 7,96 ile giyim ve ayakkabı kaleminde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları (%)

* 2015 =100 Temel Yılı KKTC TÜFE Ana Grup Ağırlıkları

Kaynak: DPÖ

2015, 2016 ve 2017 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yıl sonuna kıyasla ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Değişim Oranları (%)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yıl Sonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2015	Ocak	-0,88	-0,88	3,39
	Şubat	-1,28	-2,14	-0,21
	Mart	1,77	-0,41	0,98
	Nisan	1,51	1,09	2,15
	Mayıs	1,62	2,73	4,62
	Haziran	0,44	3,18	4,76
	Temmuz	-1,24	1,90	3,20
	Ağustos	0,8	2,72	3,42
	Eylül	2,98	5,78	6,44
	Ekim	1,52	7,39	6,19
	Kasım	-0,94	6,38	5,91
	Aralık	1,31	7,78	7,78
2016	Ocak	0,47	0,47	9,25
	Şubat	-0,17	0,31	10,48
	Mart	-0,21	0,09	8,33
	Nisan	0,99	1,09	7,78
	Mayıs	0,76	1,86	6,87
	Haziran	0,46	2,33	6,89
	Temmuz	0,88	3,23	9,18
	Ağustos	0,75	4,00	9,13
	Eylül	0,60	4,63	6,60
	Ekim	1,17	5,85	6,23
	Kasım	1,43	7,36	8,77
	Aralık	2,64	10,19	10,19
2017	Ocak	2,56	2,56	11,64
	Şubat	1,40	4,00	13,85
	Mart	0,59	4,61	15,05
	Nisan	1,85	6,54	16,29
	Mayıs	0,39	6,95	15,94
	Haziran	0,68	7,68	15,02
	Temmuz	1,50	9,29	15,95
	Ağustos	0,42	9,75	15,63
	Eylül	0,51	10,31	15,37
	Ekim	0,92	11,32	16,05
	Kasım	1,31	12,78	16,19
	Aralık	1,69	14,68	14,68

Kaynak: DPÖ

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

(KKTC Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan Aralık ayı ihracat ve Ekim-Kasım-Aralık ayı ithalat verileri temin edilemediğinden, güncelleme yapılamamıştır).

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre KKTC'nin 2017 yılı Ekim ve Kasım aylarında ihracat toplamı 10.7 milyon ABD doları, Eylül

ayındaki ithalat toplamı ise 124.8 milyon ABD dolarıdır. Bir önceki yılın aynı dönemlerine göre 2017 yılı Ekim ve Kasım aylarında ihracat yüzde 4,76 oranında azalmıő, Eylül ayında ithalat ise yüzde 12,83 oranında artmıştır.

Tablo 3.1: İhracat ve ithalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2016	2017	Yüzde Değişim	2016	2017	Yüzde Değişim
Ocak	7.576.893	7.576.748	-0,001	84.312.548	109.947.253	30,40
Şubat	11.374.335	11.353.943	-0,17	103.417.745	125.913.639	21,75
Mart	11.349.344	13.489.437	18,85	123.345.410	144.387.317	17,06
I. Çeyrek	30.300.572	32.420.128	6,99	311.075.703	380.248.209	22,23
Nisan	13.519.195	10.928.229	-19,16	130.399.249	130.252.492	-0,11
Mayıs	11.066.525	9.359.598	-15,42	127.426.907	144.292.089	13,23
Haziran	9.034.438	7.184.406	-20,48	242.689.632	125.225.342	-48,40
II. Çeyrek	33.620.158	27.472.233	-18,29	500.515.788	399.769.923	-20,1
Temmuz	5.444.101	8.483.461	55,83	126.076.307	131.921.203	4,63
Ağustos	7.290.110	6.738.864	-7,56	130.706.896	149.181.133	14,1
Eylül	7.206.180	7.212.369	0,08	110.671.770	124.872.638	12,83
III. Çeyrek	19.940.391	22.434.694	12,5	367.454.973	405.974.974	10,48
Ekim	6.777.324	5.768.228	-14,88			
Kasım	4.473.982	4.946.955	10,57			
IV. Çeyrek (Ekim + Kasım)	11.251.306	10.715.183	-4,76			
Yıl Toplamı (Ocak - Kasım) *(Ocak - Eylül)	95.112.427	93.042.238	-2,17	1.179.046.464*	1.185.993.106*	0,59*

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

2) Hidrokarbon ithalatı dâhil değildir.

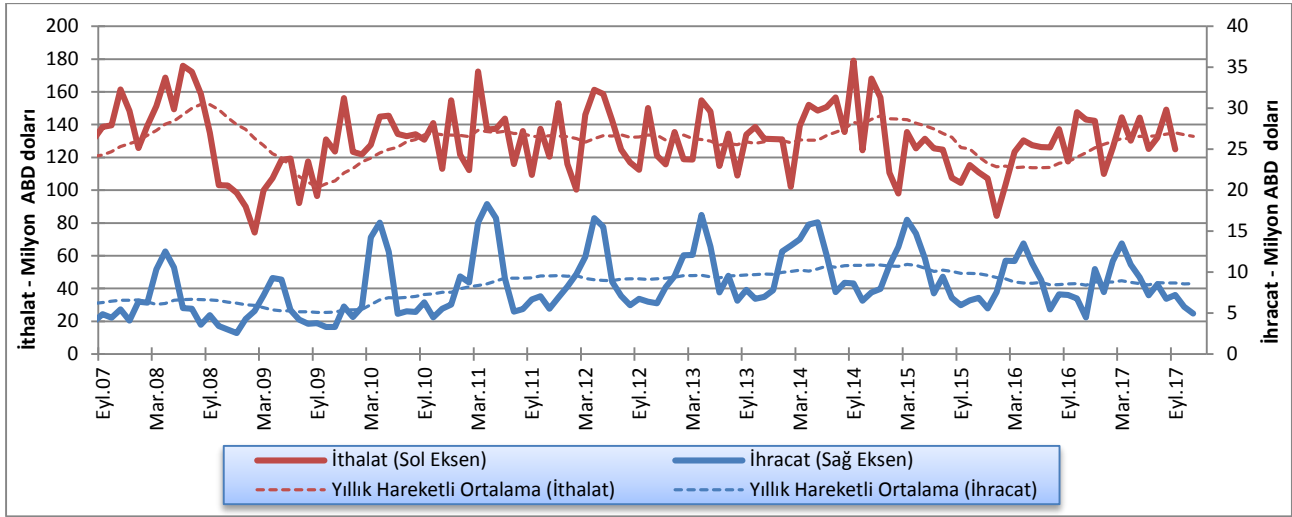
3) 2017 ithalat ve ihracat rakamları geçici rakamlardır.

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin ihracat ve ithalatının Eylül 2007 ve Eylül 2017 dönemleri arasındaki 10 yıllık seyri incelendiğii zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci altı ayda düőtüğü görülmektedir. Buna karşılık ihracat yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı bir artış eğilimi sergilemiş, 2015 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde ise düşüőe geçmiştir. Ayrıca ihracat hacminin volatilitesi ile ihracatın zirve ve dip yaptığı dönemler arasındaki fark yavaş da olsa azalmaktadır.

İthalatta ise, 2009 yılının Şubat ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2016 yılının Ocak ayında 88 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalat yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, Ocak 2015 sonrası dönemde yön değıőtirerek düşme eğilimine girdiğii, fakat Eylül 2016 sonrası dönemde tekrar yükseliőe geçtiğii görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

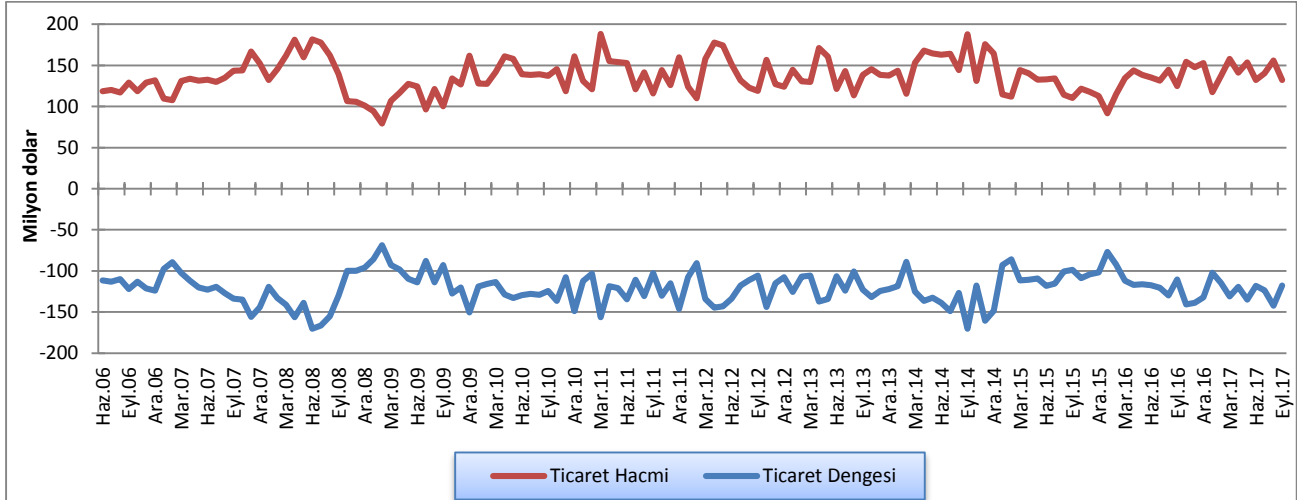

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmekte ve ülke ekonomisinin dışa bağımlılığına işaret etmektedir. Eylül 2016 – Eylül 2017 döneminde ticaret hacmi 124,6 milyon ABD dolarından 132,1 milyon ABD dolarına yükselmiş, dış ticaret açığı ise sırasıyla 110,2 milyon ve 117,7 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 oranında gerçekleşirken, 2011 - 2014 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2015 ve 2016 yıllarında bu oran sırasıyla yüzde 8,4 ve yüzde 6,95'dir. 2017 yılı Ocak-Eylül döneminde ise 6,9 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2017 yılının Kasım ayında Türkiye'nin, Diğer Avrupa Ülkeleri'nin ve Diğer Ülkeler gruplarının toplam ihracat içindeki payında bir önceki yıla kıyasla artış

kaydedilirken, AB ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri gruplarının paylarında ise düşüş görülmüştür.

Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017 Ocak-Kasım	63,6	3,6	1,8	21,1	9,5

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2017 yılı Eylül sonu itibarıyla yüzde 60,3'tür. Öte yandan toplam ithalatımız içindeki payı 2016 yılında 2,8 puan artan AB ülkelerinden yapılan ithalatın payı, 2017 Eylül ayı itibarıyla yüzde 1,6 oranında azalarak yüzde 19,3'e gerilemiştir. 2017 yılının ilk dokuz ayında Türkiye ve AB

ülkelerinden yapılan ithalatta azalış, diğer ülke gruplarında, Orta Doğu ve Arap Ülkeleri, Uzak Doğu Ülkeleri ve diğer Avrupa Ülkelerinden yapılan ithalatın paylarında artış gerçekleşmiştir.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017 Ocak-Eylül	60,3	19,3	9,0	3,3	4,8	2,9

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2017 yılının dördüncü çeyreğinde 439.653 olan toplam gelen yolcu sayısı, 2016 yılının aynı dönemine göre yüzde 8,3 oranında artmıştır.

2017 yılı son çeyreğinde KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde

7,2 ve 3. ülke uyruklu yolcuların sayısı ise yüzde 12,0 oranında artmıştır. (Tablo 3.4)

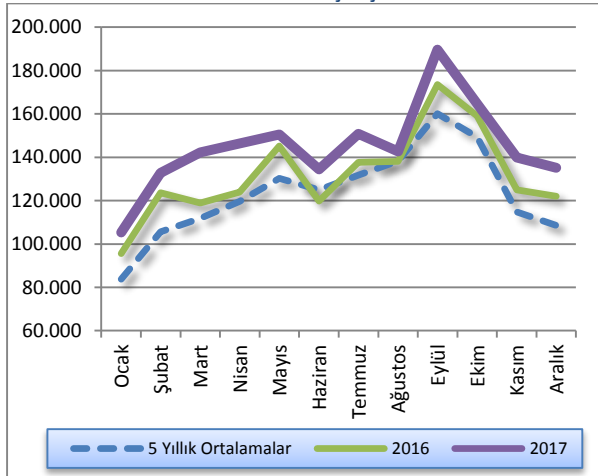
Tablo 3.4: KKTC'ye Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2016	2017	Yüzde Değişim	2016	2017	Yüzde Değişim	2016	2017	Yüzde Değişim
Ocak	75.523	85.102	12,7	15.022	20.243	34,8	90.545	105.345	16,3
Şubat	98.719	101.113	2,4	24.845	31.737	27,7	123.564	132.850	7,5
Mart	88.230	101.949	15,5	30.627	40.253	31,4	118.857	142.202	19,6
I. Çeyrek	262.472	288.164	9,8	70.494	92.233	30,8	332.966	380.397	14,2
Nisan	100.795	111.236	10,4	23.109	35.119	52,0	123.904	146.355	18,1
Mayıs	119.054	121.019	1,7	26.146	29.421	12,5	145.200	150.440	3,6
Haziran	91.911	102.804	11,9	27.874	31.575	13,3	119.785	134.379	12,2
II. Çeyrek	311.760	335.059	7,5	77.129	96.115	24,6	388.889	431.174	10,9
Temmuz	99.629	113.045	13,5	38.057	37.736	-0,8	137.686	150.781	9,5
Ağustos	98.014	105.107	7,2	40.049	37.593	-6,1	138.063	142.700	3,4
Eylül	132.037	145.894	10,5	41.476	43.733	5,4	173.513	189.627	9,3
III. Çeyrek	329.680	364.046	10,4	119.582	119.062	-0,04	449.262	483.108	7,5
Ekim	117.311	117.996	0,6	41.718	46.645	11,8	159.029	164.641	3,5
Kasım	95.540	105.986	10,9	29.398	33.862	15,3	124.938	139.878	12,0
Aralık	101.469	112.997	11,4	20.520	22.137	7,9	121.989	135.134	10,8
IV. Çeyrek	314.320	336.979	7,2	91.636	102.644	12,0	405.956	439.653	8,3
Toplam	1.218.232	1.324.248	8,7	358.841	410.082	14,3	1.577.073	1.734.330	10,0

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

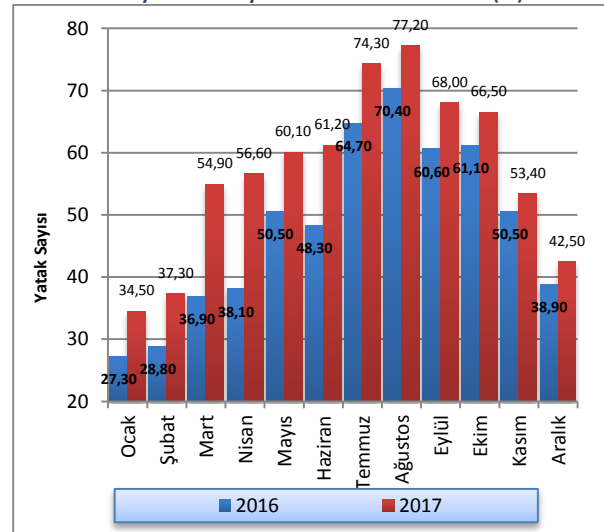
2017 yılında gelen yolcu sayısı bir önceki yıllar ve son beş yılın ortalamalarıyla karşılaştırıldığı zaman 2017 yılının dördüncü çeyreğinde gelen toplam yolcu sayısının 2016 yılı ve son 5 yıl ortalamalarının üstünde olduğu görülmektedir.

Grafik 3.3 2017 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2016 Yılıyla ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin 2016 ve 2017 yılları itibarıyla doluluk oranları incelendiği zaman 2017 yılı doluluk oranının bir önceki yılın aynı döneminden yüksek olduğu gözlenmiştir.

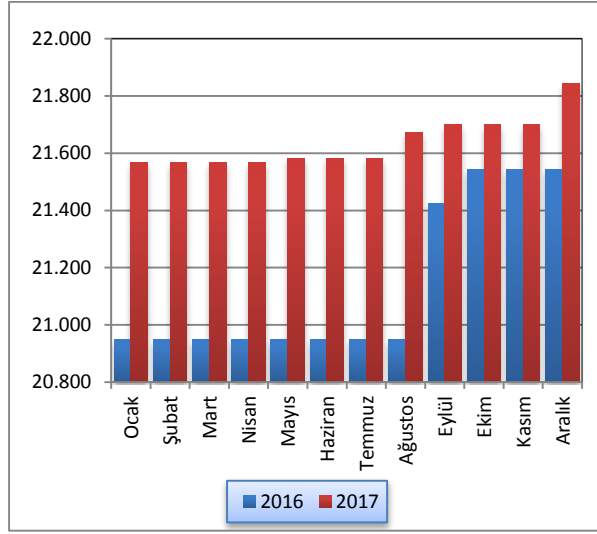
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Sektörün toplam yatak kapasitesindeki gelişimin 2016 ve 2017 yılları itibarıyla karşılaştırıldığı zaman 2016 yıl sonunda 21.543 olan yatak kapasitesinin 2017 yılı sonu itibarıyla 21.845'e ulaştığı görülmektedir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2017 YILI DÖRDÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2017 mali yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 24,9, gider toplamında ise yüzde 14,3 oranında artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2017 yılı dördüncü çeyreğinde 1.702,3 ve 1.774,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılının dördüncü çeyreğinde 188,6 milyon TL açık veren kamu maliyesi, 2017 yılının aynı döneminde 71,9 milyon TL açık vermiştir.

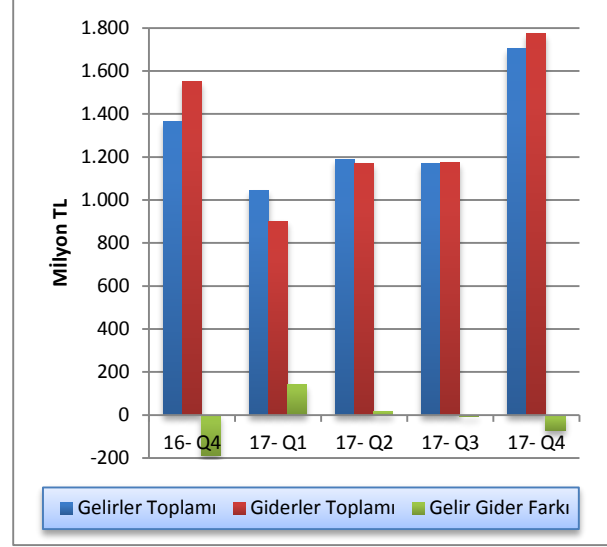
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2016		2017		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	4.181,1	1.363,2	5.102,1	1.702,3	24,9
Bütçe Giderleri	4.160,2	1.551,8	5.023,6	1.774,2	14,3
Bütçe Dengesi	20,9	-188,6	78,5	-71,9	-61,9

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2016 yılının tamamında elde edilen 4.181,1 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 32,6'sı dördüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2017 yılının aynı döneminde ise gerçekleşen toplam bütçe gelirlerinin yüzde 33,4'ü tahsil edilmiştir. 2017 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılan 5.023,6 milyon TL'nin yüzde 35,3'ü dördüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 37,3 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2017 mali yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 339,1 milyon TL artış göstererek 1.702,3 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2017 yılı dördüncü çeyreği içinde 906,2 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2016 yılının aynı döneminde 742,5 milyon TL idi. 2016 yılı dördüncü çeyreğinde, bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan alınan bağış, yardım ve krediler kalemi ise 2017 yılı dördüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 32,4 artış göstermiş ve 499,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılı dördüncü çeyreği içinde vergi dışı gelirler kalemi de 265,9 milyon TL olmuştur.

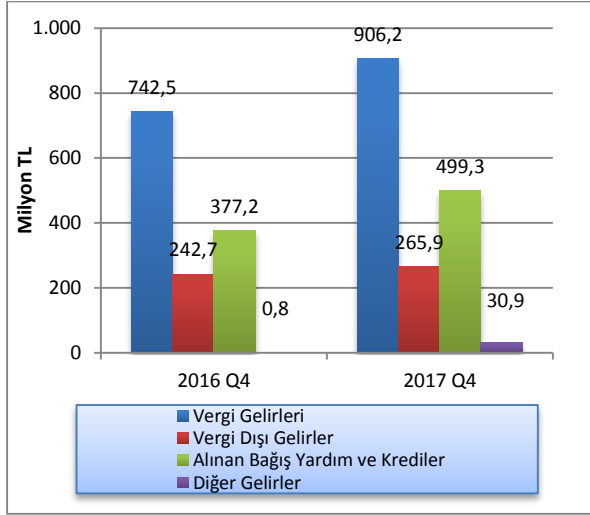
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2016	2017	% Değişim
	Ekim-Aralık	Ekim-Aralık	
Vergi Gelirleri	742,5	906,2	22,0
Vergi Dışı Gelirler	242,7	265,9	9,6
Alınan Bağış Yardım ve Krediler	377,2	499,3	32,4
Diğer Gelirler	0,8	30,9	3.762,5
Toplam	1.363,2	1.702,3	24,9

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2016 yılının dördüncü çeyreğinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 27,7 iken, 2017 yılı aynı döneminde yüzde 29,3'e yükselmiştir. Aynı dönemler içinde vergi gelirleri kaleminin payı yüzde 54,5'ten yüzde 53,2'ye, vergi dışı gelirler kaleminin payı ise yüzde 17,8'den, yüzde 15,6'ya gerilemiştir. Diğer gelirler kaleminin payı ise yüzde 0,1 iken, yüzde 1,8'e yükselmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2017 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 14,3 oranında artış göstermiş ve 1.551,8 milyon TL'den 1.774,2 milyon TL'ye yükselmiştir. Söz konusu dönemlerde, cari transferler, mal - hizmet alım giderleri ile personel gideri kalemlerinde sırasıyla yüzde 4,1, 12,4 ve 14,5 oranlarında artış olmuştur.

KKTC bütçesinin cari transferler gider kalemi, 2017 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4,1 artarak 795,6 milyon TL olmuştur. Bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 14,5 oranında artış gösteren personel giderleri kalemi, 577,5 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Sermaye giderleri ve transferler kalemi de aynı dönemler içinde yüzde 71 artış göstermiş ve 2017 yılı dördüncü çeyreğinde 237,3 milyon TL olmuştur.

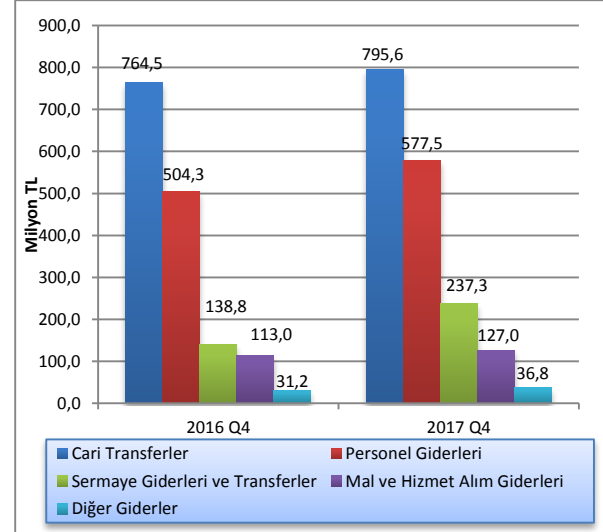
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2016 Ekim-Aralık	2017 Ekim-Aralık	% Değişim
Cari Transferler	764,5	795,6	4,1
Personel Giderleri	504,3	577,5	14,5
Sermaye Giderleri ve Transferler	138,8	237,3	71,0
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	113,0	127,0	12,4
Diğer Giderler	31,2	36,8	17,9
Toplam	1.551,8	1.774,2	14,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2016 yılı dördüncü çeyreği içinde yüzde 32,5 iken, 2017 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 32,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2016 yılı dördüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 49,3'ünü oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2017 yılı dördüncü çeyreğinde düşüş göstermiş ve yüzde 44,8 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2016 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 81,8 iken 2017 yılı aynı dönemde yüzde 77,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderleri Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2017 yılının tamamında bütçe giderleri ve gelirleri toplamları sırasıyla 5.023,6 milyon TL ve 5.102,1 milyon TL olmuş ve 2016 yılında 20,9 milyon TL fazla veren bütçe, 2017 yılında 78,5 milyon TL fazla vermiştir. Bu rakamlarla birlikte 2016-2017 yılları arasında bütçe gelirleri yüzde 22,03 artış gösterirken, bütçe giderlerindeki artış yüzde 20,75 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kalemi 2017 yılında 2016 yılına göre yüzde 22,09 artış göstermiş ve 3.047,1 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2016 yılı tamamında bütçe

gelirleri içerisindeki en yüksek ikinci paya sahip vergi dışı gelirler kalemi 2017 yılında yüzde 9,47 oranında artış göstererek 1.048,1 milyon TL seviyesine yükselmiştir. 2016 yılı tamamında bütçe giderleri içerisinde en yüksek paya sahip cari transferler kalemi yüzde 18,26 oranında artış göstermiş ve 2017 yılında 2.360,0 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe giderleri içerisinde en yüksek artışı yüzde 74,39 seviyesinde artarak sermaye giderleri ve transferleri kalemi gerçekleştirmiştir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2016 Yılı Gerçekleşme	2017 Gerçekleşme	2016 – 2017 Değişim (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	2.495,8	3.047,1	22,09
	Vergi Dışı Gelirler	957,4	1.048,1	9,47
	Alınan Bağış Yardım Krediler	726,4	930,8	28,14
	Diğer Gelirler	1,5	76,1	4.973,33
	Genel Toplam	4.181,1	5.102,1	22,03
Giderler	Cari Transferler	1.995,6	2.360,0	18,26
	Personel Giderleri	1.537,6	1.768,8	15,04
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	233,1	406,5	74,39
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	298,9	371,1	24,16
	Diğer Giderler	95,0	117,2	23,37
	Genel Toplam	4.160,2	5.023,6	20,75

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FİNANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri ve iç borçlanma kalemlerinin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2017 yılı dördüncü çeyreğinde 2016 yılının aynı dönemine göre yüzde 37,5 azalarak -193,5 milyon TL olmuştur. Bu çeyrekte gerçekleşen açığın kapatılması için finansman kaynağı olan T.C. kredilerinin toplamı ise, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0,7 artarak 120,8 milyon TL'den 121,6 milyon TL'ye yükselmiştir.

Vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler kalemlerinde, 2017 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla gerçekleşen 163,7 ve 23,2 milyon TL artışlara bağlı olarak, yerel gelirler kalemi yüzde 22 oranında artmış ve 1.203 milyon TL'ye ulaşmıştır.

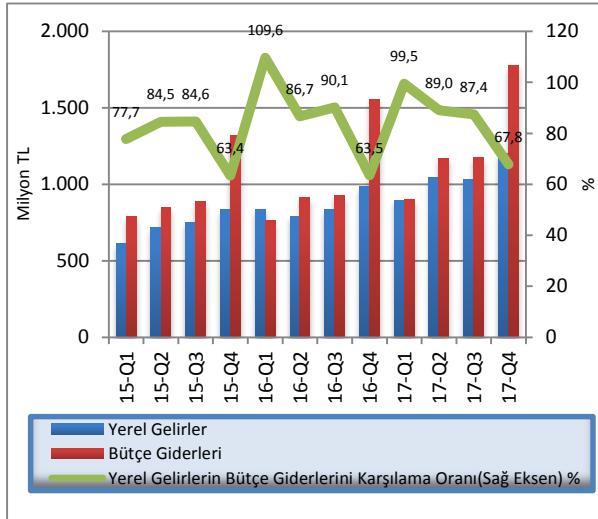
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2016 Ekim – Aralık	2017 Ekim – Aralık
Bütçe Gelirleri – (T.C. Kredi + İç Borçlanma)	1.242,4	1.580,7
1. Yerel Gelirler	986,0	1.203,0
Vergi Gelirleri	742,5	906,2
Vergi Dışı Gelirler	242,7	265,9
Diğer Gelirler	0,8	30,9
2. Dış Yardımlar	256,4	377,7
T.C. Yardımları	256,4	377,7
Bütçe Giderleri	1.551,8	1.774,2
Personel Giderleri	504,3	577,5
Cari Transferler	764,5	795,6
Sermaye Giderleri	138,8	237,3
Diğer Giderler	144,2	163,8
Finansman Dengesi	-309,4	-193,5
Finansman	120,8	121,6
T.C. Kredileri	120,8	121,6
İç Borçlanma	0,0	0,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2017 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 67,8 olmuştur. Aynı oran 2016 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 63,5 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.4: Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

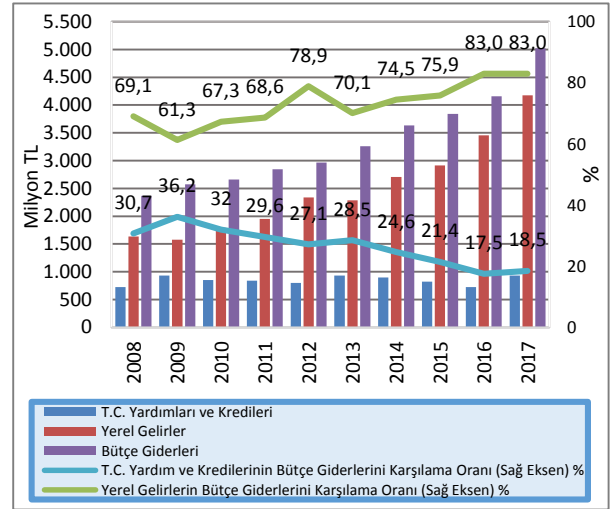

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranının son 10 yılda yüzde 69 seviyelerinden yüzde 83 seviyelerine geldiği görülmektedir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın finansmanı için en önemli finansman kaynağı olan TC yardım ve krediler rakamının son 10 yıllık dönemde bütçe giderleri içindeki payı ise yüzde

30 seviyelerinden yüzde 18 seviyelerine gerilemiştir. Yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama anlamında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıksa da, kamu maliyesi hala daha bütçe giderlerinin tamamını karşılayamamakta ve bütçe açığı sorunu yaşanmaya devam etmektedir.

Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

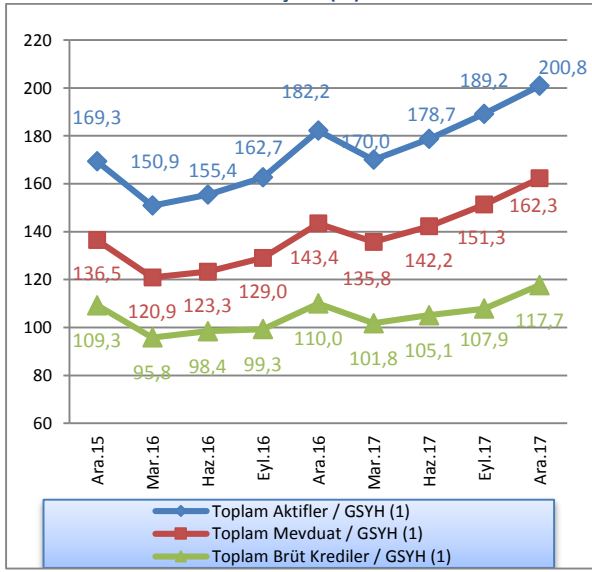
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2017 yılı dördüncü çeyrek finansal derinleşme rakamlarına göre; toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 107,9'dan yüzde 117,7'ye, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 189,2'den yüzde 200,8'e ve toplam mevduatın GSYH'ye oranı yüzde 151,3'ten yüzde 162,3'e yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Not: (1) 2015-2016 yılları için GSYH gerçekleşme, 2017 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

Kaynak: KKTCCMB, DPÖ

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payı 2017 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre çok az gerileme göstermiş ve yüzde 27,42 olmuştur. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 24,96 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2016 yıl sonu itibarıyla yüzde 18,03 olan SYSR, 2017 yılının son çeyreğinde 0,73 puan azalarak yüzde 17,30'a gerilemiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2017 yılının Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre 0,34 puan azalarak yüzde 5,72'ye gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2017 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre 1,24 puan artmış ve yüzde 72,55 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2016 yılı Aralık ayında yüzde 60,39 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2017 yılının son çeyreğinde yüzde 58,61 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 1,59 puan artmıştır.

Brüt kredilerdeki büyüme hızında, 2017 yılı dördüncü çeyrekte bir önceki döneme göre yüzde 9,11 artış gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 10,78 oranında artış olmuştur.

Bir önceki çeyrek dönemle karşılaştırıldığında, 2017 yılı Eylül ayı sonunda yüzde 6,37 artan mevduat, 2017 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 7,24'lük artış göstermiştir.

2017 Eylül sonu itibarıyla 9,54 olan finansal kaldıraç oranı, 2017 yılının son çeyreğinde 9,99 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2016		2017		
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Likit Aktifler / Top. Aktifler (%)	24,96	25,28	26,27	27,80	27,42
SYSR (%)	18,03	18,26	18,04	18,27	17,30
TGA / Brüt Krediler (%)	6,60	6,20	6,08	6,06	5,72
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	76,72	74,96	73,90	71,31	72,55
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	60,39	59,86	58,83	57,02	58,61
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	10,78	3,67	3,18	2,65	9,11
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	11,12	6,11	4,55	6,37	7,24
Finansal Kaldıraç ¹	9,23	9,24	9,44	9,54	9,99

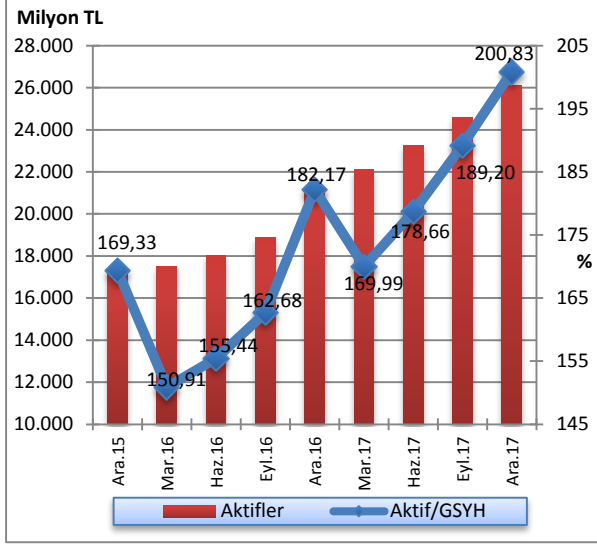
Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

Kaynak: KKTCCMB

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

2017 yılının Aralık ayı sonunda bankacılık sektörü bilanço büyüklüğünün GSYH'ye oranı yüzde 200,83'e yükselmiştir.

Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi

Not: (1) 2015-2016 yılları için GSYH gerçekleşme, 2017 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

5.1.4 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

Bankacılık sektöründe yoğunlaşma incelendiği zaman, 2017 yılı dördüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 55,15, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payı ise yüzde 78,47 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 57,01, ilk on bankanın payı ise yüzde 81,11 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 56,80 ilk on bankanın payı ise yüzde 80,07 seviyesindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 50,38, ilk on bankanın payı ise yüzde 78,36 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 58,42, ilk on bankanın payı ise yüzde 90,64 düzeyindedir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2016		2017		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Aktifler	55,58	55,23	54,64	54,72	55,15
Brüt Krediler	57,83	58,34	56,73	56,34	57,01
Mevduat	57,46	57,51	56,81	56,94	56,80
Bankalara Borçlar	62,83	62,90	58,03	55,47	58,42
Özkaynaklar	50,86	51,01	50,66	50,37	50,38
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları	2016		2017		
Aktifler	78,00	77,64	77,47	77,78	78,47
Brüt Krediler	80,56	81,80	81,09	80,83	81,11
Mevduat	80,08	80,09	79,92	79,91	80,07
Bankalara Borçlar	90,83	89,08	88,45	87,22	90,64
Özkaynaklar	76,84	76,70	76,80	77,22	78,36

Kaynak: KKTTCMB

5.1.5 BANKA, ŞUBE VE PERSONEL SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2017 Aralık ayı sonunda 21'e düşmüştür. Bu düşüş, KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu'nun, 2 Kasım 2017 tarih ve 966 sayılı kararı ile HSBC Bank AŞ. KKTC şubelerinin bankacılık faaliyet iznini iptal ederek

Albank Ltd.'e devredilmesine karar vermesiyle gerçekleşmiştir. Sektördeki 21 bankanın 2'si kamu bankası, 14'ü özel sermayeli banka ve 5'i şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Ara.15	Mar.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17
Kamu Bankaları	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	13	13	13	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	7	7	7	6	6	6	6	6	5
Toplam	22	22	22	22	22	22	22	22	21

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2017 yılının son çeyreğinde 233'dür. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam

şube sayısının yüzde 69,1'i özel sermayeli bankalara, yüzde 16,74'ü şube bankalarına, yüzde 14,16'sı kamu bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

	Şube Sayısının Gelişimi (adet)								
	Ara.15	Mar.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17
Kamu Bankaları	36	36	36	36	36	36	36	34	33
Özel Sermayeli Bankalar	145	145	145	152	151	152	153	156	161
Şube Bankaları	46	46	46	45	45	44	45	43	39
Toplam	227	227	227	233	232	232	234	233	233
	Personel Sayısının Gelişimi (kişi)								
	Ara.15	Mar.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17
Kamu Bankaları	518	516	504	554	548	564	559	565	558
Özel Sermayeli Bankalar	1.827	1.814	1.807	1.875	1.934	1.924	1.927	1.965	2.024
Şube Bankaları	555	551	567	560	562	564	564	570	524
Toplam	2.900	2.881	2.878	2.989	3.044	3.052	3.050	3.100	3.106

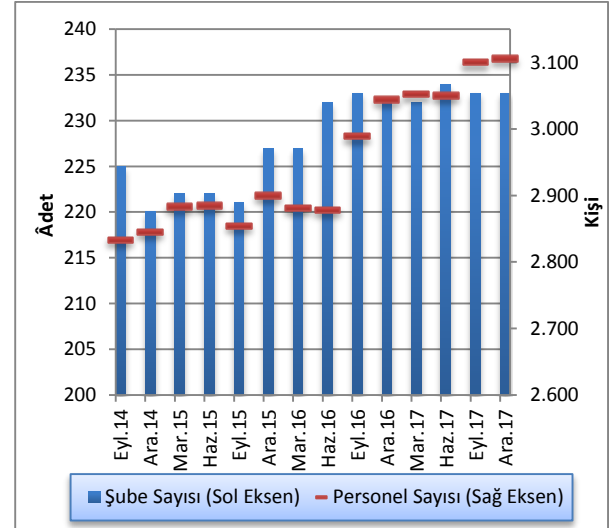
Kaynak: KKTCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Eylül 2017 - Aralık 2017 döneminde 6 kişi artarak 3.100'den 3.106'ya yükselmiştir. Söz konusu personelin 558'i kamu bankalarında, 2.024'ü özel sermayeli bankalarda ve 524'ü şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, bir şube bankasının başka bir özel sermayeli bankaya devredilmesine bağlı olarak, özel sermayeli bankalardaki personel sayısı 1.965'den 2.024'e yükselmiş, şube bankalarındaki personel sayısı ise 570'den 524'e gerilemiştir. Kamu bankalarındaki personel sayısı ise 565'den 558'e gerilemiştir.

Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 62 kişi artarak 3.044'den 3.106'ya ulaşmıştır. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, özel sermayeli bankalarda 90, kamu bankalarında 10 kişi artarken, şube bankalarında 38 kişi azalmıştır.

2017 yılının Aralık ayı sonunda sektörde çalışan personelin yüzde 17,97'sinin kamu bankalarına, yüzde 65,16'sının özel sermayeli bankalara, yüzde 16,87'sinin ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2017 yılı Eylül ayı sonunda 24.602,7 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2017 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 6,15 artarak 26.115,3 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, likit aktiflerde yüzde 4,70, brüt kredilerde yüzde 9,11, MDC'de yüzde 4,41 artış, diğer aktiflerde ise yüzde 7,57 azalış görülmüştür. Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 23,57, likit

aktifleri yüzde 35,75, brüt kredileri yüzde 19,93, MDC yüzde 7,36 artış göstermiştir. Aynı dönemde mevduat yüzde 26,83, özkaynaklar ise yüzde 15,03 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Eylül 2017 - Aralık 2017 döneminde yüzde 7,24, özkaynaklar ise yüzde 1,82 artmıştır.

Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2016		2017		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2017 - 12/2017	12/2016 - 12/2017
Likit Aktifler	5.275,8	5.589,2	6.103,5	6.840,0	7.161,8	4,70	35,75
MDC	1.587,8	1.596,6	1.601,3	1.632,6	1.704,6	4,41	7,36
Toplam Brüt Krediler	12.763,1	13.231,5	13.666,3	14.028,2	15.306,2	9,11	19,93
Diğer Aktifler	1.507,5	1.687,7	1.861,0	2.101,9	1.942,7	-7,57	28,87
Aktif-Pasif Toplamı	21.134,2	22.105,0	23.232,1	24.602,7	26.115,3	6,15	23,57
Mevduat	16.635,2	17.652,4	18.494,1	19.672,9	21.098,1	7,24	26,83
Bankalara Borçlar	1.597,9	1.460,1	1.551,4	1.600,6	1.637,5	2,30	2,48
Diğer Pasifler	834,9	833,3	960,8	994,9	1.002,9	0,80	20,12
Özkaynaklar	2.066,2	2.159,2	2.225,8	2.334,3	2.376,8	1,82	15,03

Kaynak: KKTÇMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2017 yılının dördüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 58,61 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 27,42 payla likit aktifler, yüzde 6,53 ile MDC ve yüzde 7,44'lük payla diğer aktifler takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Aralık 2016 - Aralık 2017 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; likit aktifler ve diğer aktiflerde artış, MDC ve brüt kredilerde ise azalış olduğu görülmektedir.

Aralık 2017 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 80,79'unu mevduat, yüzde 9,10'unu özkaynaklar, yüzde 6,27'sini bankalara borçlar ve yüzde 3,84'ünü diğer pasifler oluşturmaktadır.

Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde, mevduat kaleminde artış, bankalara borçlar, özkaynaklar ve diğer pasifler kalemlerinde ise azalış olduğu görülmektedir.

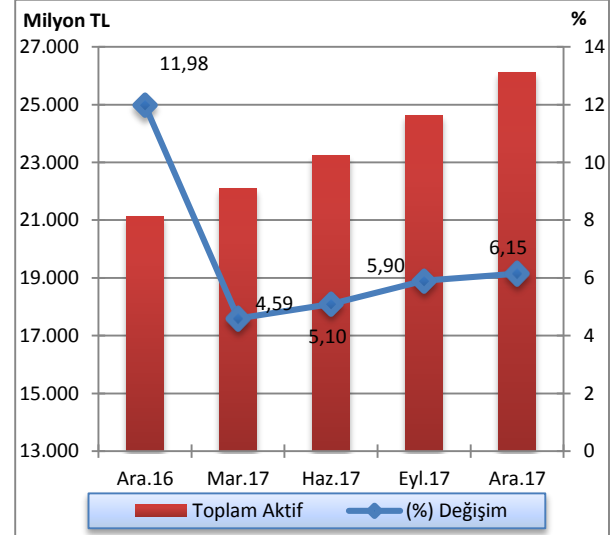
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2016		2017		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Likit Aktifler	24,96	25,28	26,27	27,80	27,42
MDC	7,51	7,22	6,89	6,64	6,53
Toplam Brüt Krediler	60,39	59,86	58,83	57,02	58,61
Diğer Aktifler	7,14	7,64	8,01	8,54	7,44
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	78,71	79,86	79,61	79,96	80,79
Bankalara Borçlar	7,56	6,61	6,68	6,51	6,27
Diğer Pasifler	3,95	3,76	4,13	4,04	3,84
Özkaynaklar	9,78	9,77	9,58	9,49	9,10
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTÇMB

Aralık 2016 - Aralık 2017 aralığındaki tüm dönemlerde büyüyen bankacılık sektörünün toplam aktifi, 2016'nın dördüncü çeyreği itibarıyla 11,98 oranında artmıştır. 2017 yılının birinci ve ikinci çeyreklerinde yüzde 4,59 ve yüzde 5,1, üçüncü çeyrek itibarıyla yüzde 5,9 ve dördüncü çeyrek itibarıyla yüzde 6,15 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

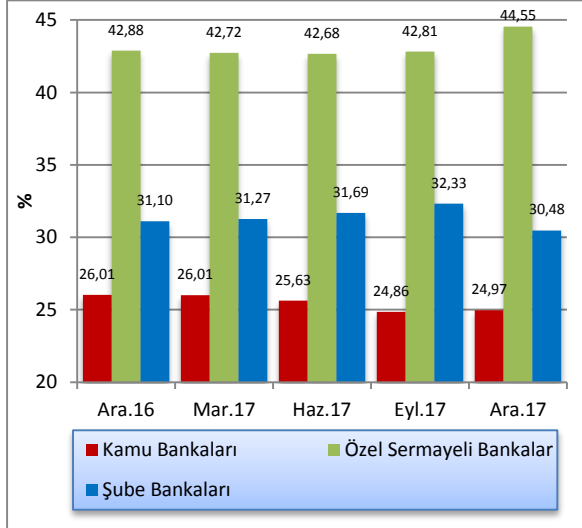

Kaynak: KKTÇMB

Sektör aktif toplamı, 2017 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, kamu bankaları grubunda yüzde 25,63'den yüzde 24,86'ya, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 42,68'den yüzde 42,81'e gerilemiş ve şube bankaları grubunda ise yüzde 31,69'dan yüzde 32,33 düzeyine yükselmiştir. Eylül 2016 – Eylül 2017 döneminde ise, kamu bankaları grubunda küçülme, özel sermayeli bankalar ve şube bankaları gruplarında büyüme görülmüştür.

2017 yılının dördüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu bankaları aktif toplamında yüzde 6,66, özel sermayeli bankalarda yüzde 10,45 ve şube bankalarında binde 0,6 oranlarında artış olmuştur. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu bankalarında yüzde 18,65, özel sermayeli bankalarda yüzde 28,36, şube bankalarında yüzde 21,07 oranlarında artmıştır.

Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KKTTCMB

Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2016		2017		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2017-12/2017	12/2016-12/2017
Kamu Bankaları	5.498,0	5.749,3	5.955,1	6.116,1	6.523,2	6,66	18,65
Özel Sermayeli Bankalar	9.062,8	9.444,1	9.914,3	10.532,4	11.633,4	10,45	28,36
Şube Bankaları	6.573,4	6.911,6	7.362,7	7.954,2	7.958,7	0,06	21,07
Toplam	21.134,2	22.105	23.232,1	24.602,7	26.115,3	6,15	23,57

Kaynak: KKTTCMB

5.2.2 LİKİT VARLIKLAR

Bankacılık sektörü likit aktiflerini oluşturan nakit değerler, bankalardan alacaklar, Merkez Bankası'ndan alacaklar ve BPP işlemlerinden alacaklar kalemlerinin toplamı, 2017 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,70 artarak 6.840 milyon TL'den 7.161,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 11,5 milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde 42,6 milyon TL düşüş, merkez bankasından alacaklar kaleminde 128,3 milyon

TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 247,6 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2016 yılı Aralık ayı sonunda 5.275,8 milyon TL olan likit aktifler, 2017 yılı Aralık ayı sonunda 7.161,8 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Anılan dönemde, nakit değerler 42,7 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 549,7 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 682 milyon TL ve bankalardan alacaklar kalemi 611,6 milyon TL artmıştır.

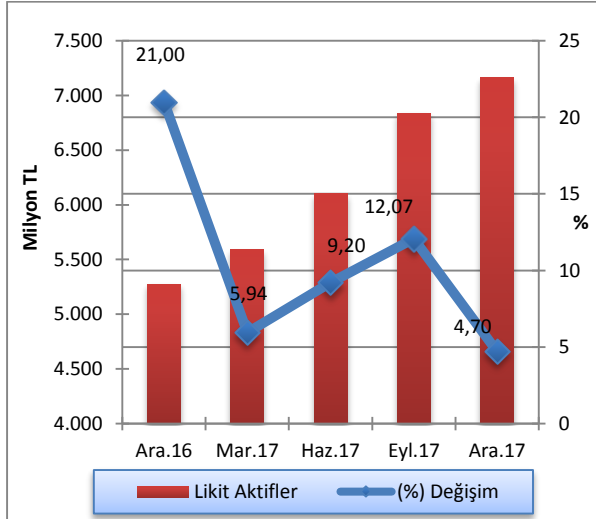
Tablo 5.8: Likit Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2016		2017		Yüzde Değişim	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2017 - 12/2017
Nakit Değerler	173,7	189,8	208,7	227,9	216,4	-5,05
Merkez Bankasından Alacaklar	2.012,4	2.028,9	2.209,9	2.433,8	2.562,1	5,27
BPP İşlemlerinden Alacaklar	817,1	1.020,8	1.012,1	1.251,5	1.499,1	19,78
Bankalardan Alacaklar	2.272,6	2.349,7	2.672,8	2.926,8	2.884,2	-1,46
Toplam	5.275,8	5.589,2	6.103,5	6.840,0	7.161,8	4,70

Kaynak: KKTCMB

Likit aktifler 2016 yılının son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 21 oranında artış göstermiştir. 2017 yılı son çeyreğinde ise bu artış yüzde 4,7 oranında gerçekleşmiştir.

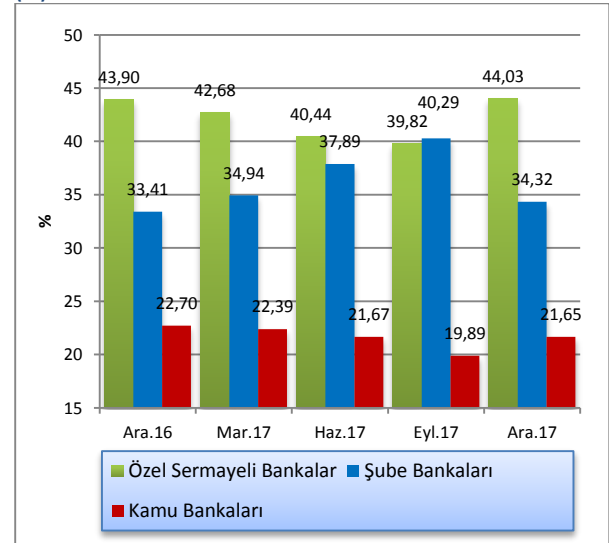
Grafik 5.6: Likit Aktiflerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2017 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankaların ve kamu bankalarının likit aktiflerinde artış, şube bankalarının likit aktiflerinde ise azalış gerçekleşmiştir. Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde de şube bankaları ve özel sermayeli bankalar gruplarında artış olurken, kamu bankaları grubunda ise azalış söz konusudur.

Grafik 5.7: Likit Aktiflerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.3 KREDİLER

2017 yılı Aralık ayı itibarıyla 8.406,5 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 4.152,9 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde işletme kredileri yüzde 21,64 artarak 6.910,7 milyon TL'den 8.406,5 milyon TL'ye, tüketici kredileri ise, yüzde 21,72 artarak 3.411,8 milyon TL'den 4.152,9 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.9: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

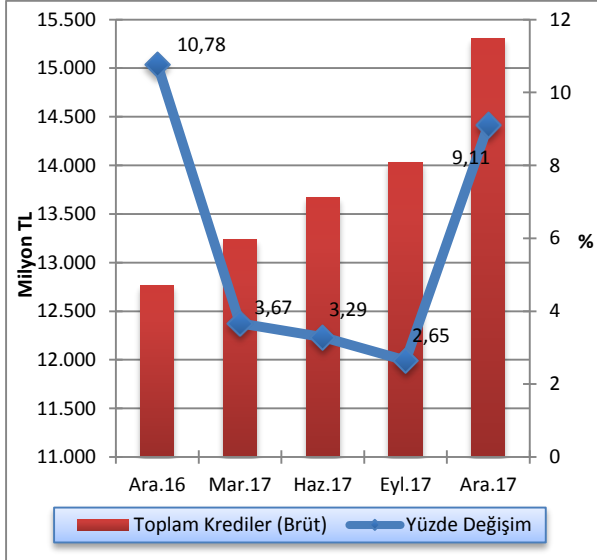
	2016		2017		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
İşletme Kredileri	6.910,7	7.206,5	7.475,2	7.598,6	8.406,5
Tüketici Kredileri	3.411,8	3.514,2	3.642,2	3.815,2	4.152,9
Kredi Kartları	324,8	358,9	379,2	391,6	394,7
İskonto ve İştira Senetleri	165,8	179,4	180,0	178,0	195,0
Diğer Yatırım Kredileri	102,4	112,6	91,3	111,2	112,0
İthalat Kredileri	3,7	3,8	3,2	3,5	3,7
Fon Kaynaklı Krediler	14,9	14,4	14,2	15,9	17,1
İhtisas Kredileri	16,5	22,8	20,3	16,7	21,2
İhracat Kredileri	3,8	5,6	6,1	6,9	6,1
KKTCMB Kaynaklı Krediler	4,9	0,0	5,3	5,4	5,7
KKTCMB Aracılığıyla Kullandırılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Krediler	961,2	992,5	1.019,0	1.034,9	1.116,3
Toplam Krediler	11.920,6	12.410,8	12.836,1	13.178,0	14.431,3

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTCMB

Sektörün brüt kredilerinde, 2016 yılı Aralık ayı sonunda bir önceki çeyreğe göre yüzde 10,78, 2017 yılı Aralık sonunda ise yüzde 9,11 artış görülmüştür.

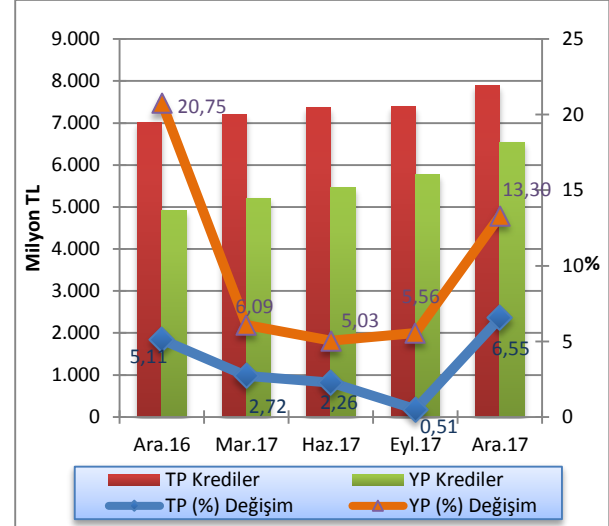
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2017 yılının dördüncü çeyreğinde kredilerin 7.886,4 milyon TL'si TP cinsinden, 6.544,9 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 6,55, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 13,30 oranında artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Kredileri (Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTCMB

2017 yılının dördüncü çeyreğinde kamu bankaları brüt kredilerinde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden yüzde 11,13, YP cinsinden ise yüzde 12,72 artış olmuştur. Özel sermayeli bankaların brüt kredileri

TP cinsinden yüzde 3,26, YP cinsinden ise yüzde 13,95 oranında artış göstermiştir. Şube bankalarının brüt kredileri söz konusu dönemde TP cinsinden yüzde 4,48, YP cinsinden ise yüzde 10,84 oranında artmıştır.

Tablo 5.10: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2017			Aralık 2017			Yüzde Değişim 09/2017 - 12/2017		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	2.649,8	1.021,1	3.670,9	2.944,8	1.151,0	4.095,8	11,13	12,72	11,57
Özel Sermayeli Bankalar	2.867,4	3.532,8	6.400,2	2.960,9	4.025,6	6.986,5	3,26	13,95	9,16
Şube Bankaları	2.548,7	1.408,4	3.957,1	2.662,8	1.561,1	4.223,9	4,48	10,84	6,74
Toplam Krediler (Brüt)	8.065,9	5.962,3	14.028,2	8.568,5	6.737,7	15.306,2	6,23	13,01	9,11

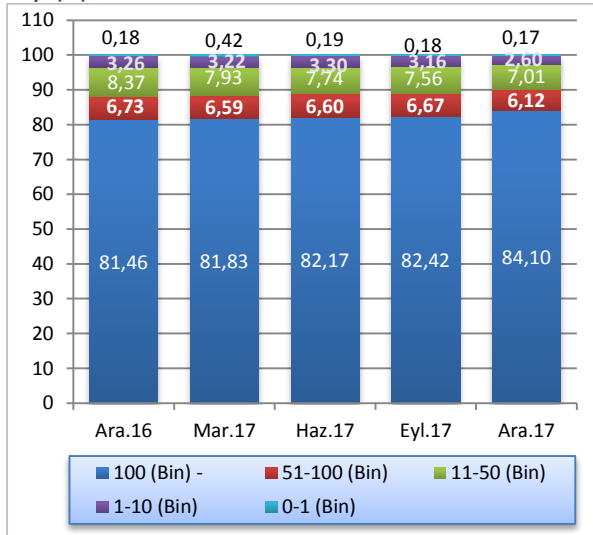
Kaynak: KKTCCMB

2017 yılı dördüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 84,1 olmuştur.

Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 7,01'lik payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 6,12 ve 2,60'ünü oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise, binde 1,7 payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde; kredi büyüklüklerinin toplam krediler içindeki yüzdeleri payı itibarıyla 100 bin TL'den büyük kredilerde artış, 51-100 bin TL, 11-50 bin TL, 1-10 bin TL ve 0-1 bin TL dilimlerindeki kredilerde ise azalış olmuştur.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

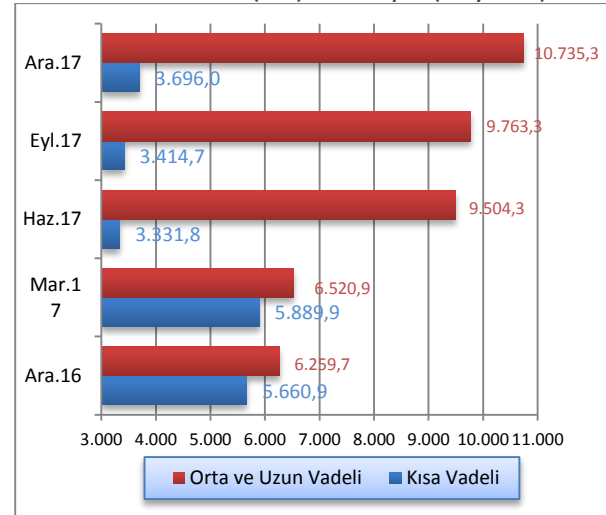

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTCCMB

2017 yılının ikinci çeyreği içinde, önceden kısa vadede takip edilen bazı devlet kefaletine haiz kredi hesapları, güncellenen vade yapısı itibarıyla, orta ve uzun vadede takip edilmeye başlanmıştır. Yapılan bu değişiklik ile 2017 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre kısa vadeli kredilerde hızlı bir düşüş, orta ve uzun vadeli kredilerde ise hızlı bir artış yaşanmıştır. Kısa vadeli krediler, 2017 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre 3.414,7 milyon TL'den 3.696 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise, 9.763,3 milyon TL'den 10.735,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 34,71 düşüş, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 71,5 oranında artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL)

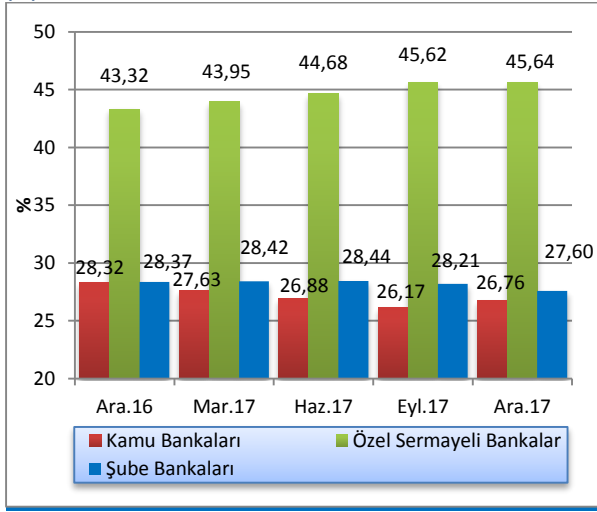

Not: 1 yıla kadar vadeli olanlar kısa vadeli kredi olarak sınıflandırılmaktadır.

Kaynak: KKTCCMB

Brüt kredilerin değişimi incelendiğinde, 2017 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla özel sermayeli bankaların payı yüzde 45,62'den yüzde 45,64'e, kamu bankalarının payı yüzde 26,17'den yüzde 26,76'ya yükselmiştir. Şube bankalarının kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı ise yüzde 28,21'den yüzde 27,6'ya gerilemiştir. Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde şube bankalarının ve kamu bankalarının kullandıkları kredilerin toplam krediler içindeki paylarında azalış, özel sermayeli bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

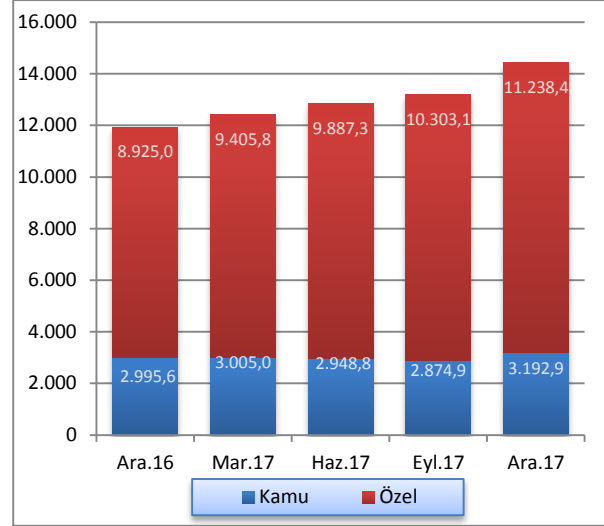

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılı Aralık sonu itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 77,88'ini özel sektöre, yüzde 22,12'sini ise kamu sektörüne kullanmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 2.874,9 milyon TL'den 3.192,9 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 10.303,1 milyon TL'den 11.238,4 milyon TL'ye yükselmiştir.

Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde kamu tarafından kullanılan kredilerin artış oranı yüzde 6,59, özel kesime kullanılan kredilerin artış oranı ise yüzde 25,92'dir.

Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

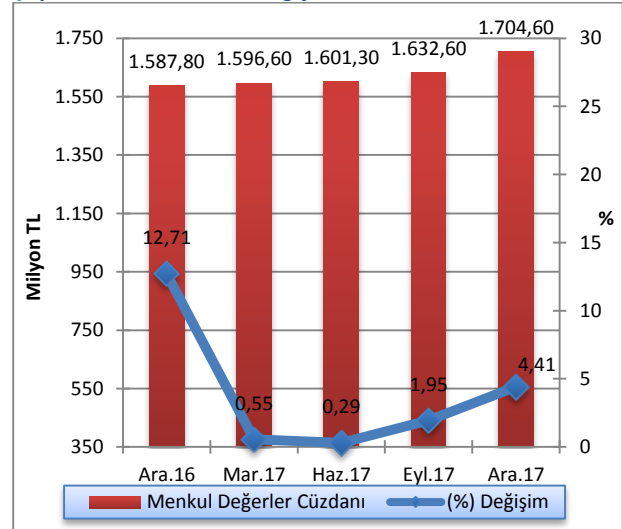

Kaynak: KKTÇMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

Bankacılık sektörü MDC toplamı, 2016 Aralık ayında yüzde 12,71 oranında artış göstermiştir. 2017 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları itibarıyla sırasıyla binde 5,5, binde 2,9, yüzde 1,95 ve yüzde 4,41 oranında artmıştır.

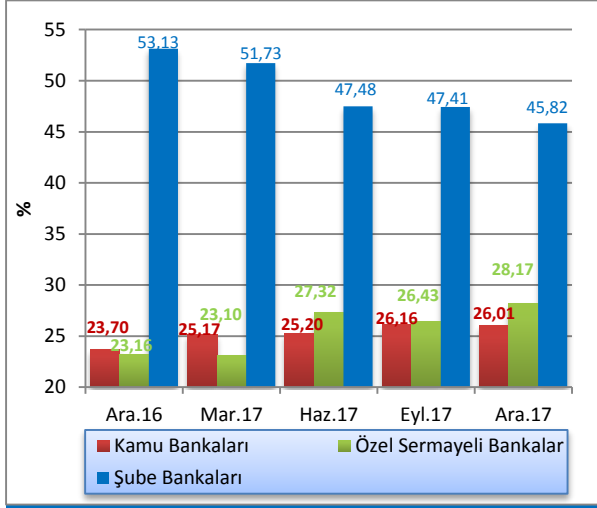
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu bankalarının toplam MDC'deki payı yüzde 26,16'dan yüzde 26,01'e, şube bankalarının payı yüzde 47,41'den yüzde 45,82'ye gerilemiş, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 26,43'ten yüzde 28,17 seviyesine yükselmiştir. Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde şube bankaları grubunun payında azalış, kamu bankaları ve özel sermayeli bankalar gruplarında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

Tablo 5.11: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2016		2017		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Tasarruf	12.287,2	12.895,4	13.373,9	14.146,6	15.380,3
Ticari	3.040,5	3.310,7	3.512,2	3.914,2	3.942,5
Resmi	991,7	1.107,3	1.294,5	1.344,5	1.499,0
Diğer	315,8	339,0	313,5	267,5	276,3
Toplam Mevduat	16.635,2	17.652,4	18.494,1	19.672,9	21.098,1
Bankalara Borçlar	1.597,8	1.460,0	1.551,4	1.600,6	1.637,5
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	18.233,0	19.112,4	20.045,5	21.273,5	22.735,6

Kaynak: KKTÇMB

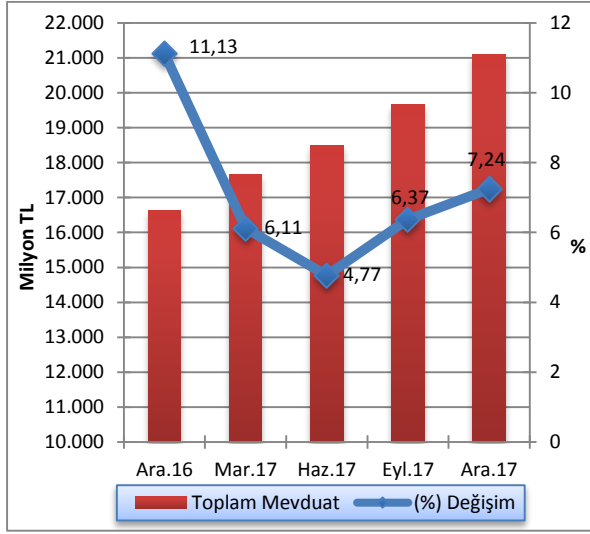
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,24 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 26,83 artış göstermiş ve 2017 yılı Aralık sonunda 21.098,1 milyon TL olmuştur.

2017 yılı Aralık sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, en büyük payın 15.380,3 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu gözlenmektedir. Bunu sırasıyla 3.942,5 milyon TL ile ticari mevduat, 1.499 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Aralık 2016 – Aralık 2017 döneminde; tasarruf mevduatında yüzde 25,17, ticari mevduatta yüzde 29,67 ve resmi mevduatta yüzde 51,15 artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat kaleminde 2016 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,13, 2017 yılının aynı döneminde de yüzde 7,24 oranında artış gerçekleşmiştir.

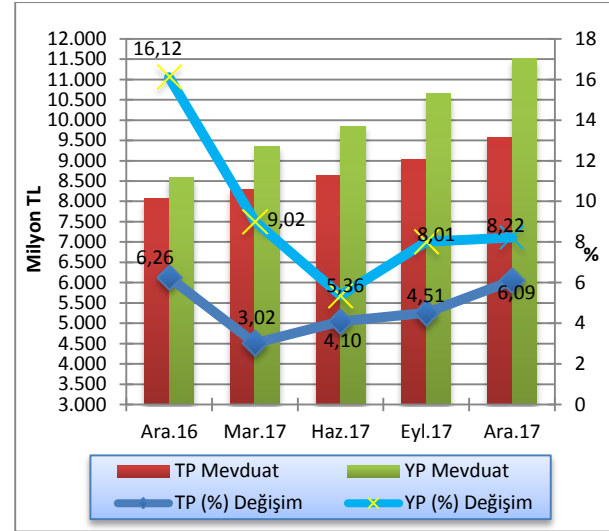
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılının dördüncü çeyreğinde toplam mevduatın 9.582,3 milyon TL'sinin TP cinsinden, 11.515,8 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmektedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 6,09, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 8,22 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

Aralık 2017 sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu bankalarının TP mevduatı yüzde 4,06, YP mevduatı ise yüzde 11,29 artmış, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 10,43, YP mevduatında yüzde 11,77 oranlarında artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında yüzde 3,4 artış, YP mevduatında ise binde 5,5 oranında düşüş görülmüştür.

Tablo 5.12: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2017			Aralık 2017			Yüzde Değişim 09/2017-12/2017		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Bankalar	3.088,8	2.159,9	5.248,7	3.214,1	2.403,7	5.617,8	4,06	11,29	7,03
Özel Sermayeli Bankalar	3.167,9	5.499,3	8.667,2	3.498,4	6.146,8	9.645,2	10,43	11,77	11,28
Şube Bankalar	2.775,4	2.981,6	5.757,0	2.869,8	2.965,3	5.835,1	3,40	-0,55	1,36
Toplam Mevduat	9.032,1	10.640,8	19.672,9	9.582,3	11.515,8	21.098,1	6,09	8,22	7,24

Kaynak: KKTÇMB

Sektör mevduatındaki vade yoğunluğu, önceki dönemlerde olduğu gibi, yüzde 51,23'lük oranla bir ay vadeli mevduattadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 20,19 payla üç ay vadeli, yüzde 14,78 payla vadesiz, yüzde 9,44'lük payla bir yıl ve yüzde 4,36'lık payla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade dağılımı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, vadesiz ve 3 ay vadeli ve 6 ay vadeli mevduatlarda sırasıyla 0,05 ve 0,35 puan azalış, 1 ay

vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatlarda sırasıyla 0,05 ve 0,38 puan artış gerçekleşmiştir.

Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde 1 ay vadeli ve 3 ay vadeli mevduatta 0,61 ve 0,01 puan azalış, vadesiz mevduat, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatta sırasıyla 0,39, 0,22 ve 0,01 puan artış olmuştur.

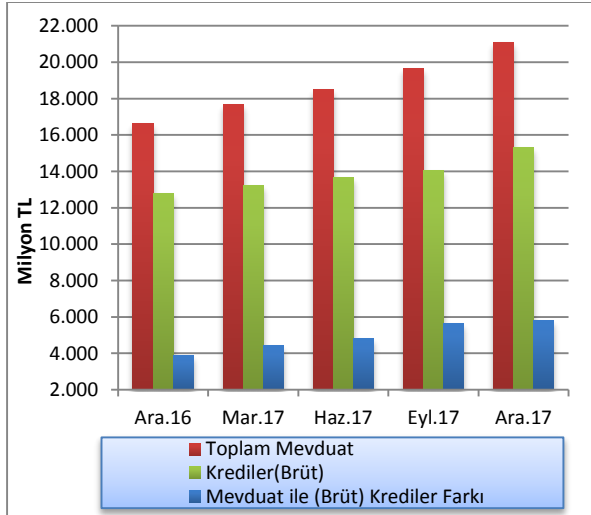
Tablo 5.13: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2016		2017		Aralık	Değişim (Puan)	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül		09/2017-12/2017	12/2016-12/2017
Vadesiz	14,39	14,05	14,98	14,83	14,78	-0,05	0,39
1 Ay Vadeli	51,84	54,80	53,64	51,18	51,23	0,05	-0,61
3 Ay Vadeli	20,20	17,91	18,42	20,54	20,19	-0,35	-0,01
6 Ay Vadeli	4,14	4,10	3,98	4,39	4,36	-0,03	0,22
1 Yıl Vadeli	9,43	9,14	8,97	9,06	9,44	0,38	0,01
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTCMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında 2017 yılı Eylül ayı sonunda 5.645 milyon TL olan fark, 2017 yılı Aralık ayında 147 milyon TL artmış ve 5.792 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

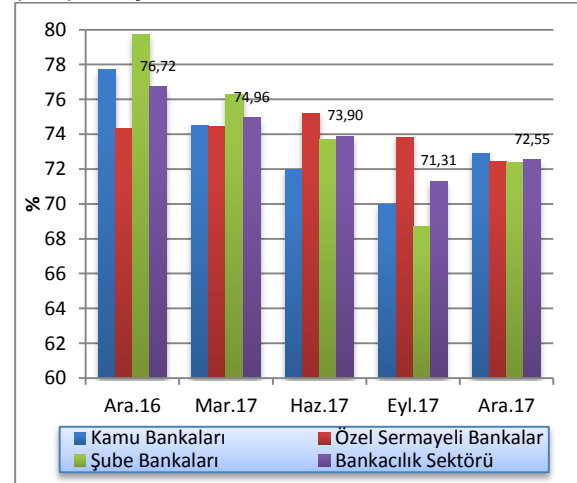
Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2017 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 71,31 oranında gerçekleşmiş ve 2017 yılının Aralık ayı sonunda yüzde 72,55 seviyesine yükselmiştir.

Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde ise 4,17 puan azalmıştır.

2017 yılının Aralık ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, kamu bankaları yüzde 72,91 ile birinci sırada yer almaktadır. Kamu bankalarını yüzde 72,44 oranla özel sermayeli bankalar takip etmektedir. Şube bankaları ise yüzde 72,39 dönüşüm oranına sahiptir.

Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 1,82 oranında artarak 2017 yılının dördüncü çeyreği sonunda 2.376,8 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde ise yüzde 15,03 oranında artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 122,9 milyon TL artmış, yedek akçeler ise 16,8 milyon TL azalmıştır.

Tablo 5.14: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2016		2017		
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Ödenmiş Sermaye	976,7	992,4	1.011,7	1.021,4	1.099,6
Yedek Akçeler	426,4	520,1	558,0	558,0	409,6
Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu	0,3	0,3	0,9	0,9	0,9
Menkul Değerler Değer Artış Fonu	82,1	85,9	88,8	92,6	101,1
Dönem Kârı (Zararı)	306,8	104,7	185,4	297,4	407,5
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	273,9	455,8	380,9	364,0	358,1
Toplam	2.066,2	2.159,2	2.225,8	2.334,3	2.376,8

Kaynak: KKTCCMB

5.2.7 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2017 yılının Eylül ayına göre 2017 yılı Aralık ayı sonunda yüzde 6,71 oranında artmış, 4.126,2 milyon TL seviyesinden 4.403,3 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 24,24 oranında artış olmuştur.

2017 yılı Eylül ayı sonunda 19.847,4 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2017 yılının son çeyreğinde yüzde 6,72 oranında artarak 21.181,5 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde yüzde 24,99 oranında artmıştır.

Tablo 5.15: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

Yıllar	Dönem	M1	Yüzde Değişim	M2	Yüzde Değişim	M3	Yüzde Değişim
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,73	14.279,2	8,08	15.106,4	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,8	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74
	II	3.906,7	4,05	18.670,5	3,61	20.066,2	4,46
	III	4.126,2	5,62	19.847,4	6,30	21.240,3	5,85
	IV	4.403,3	6,71	21.181,5	6,72	22.789,8	7,29

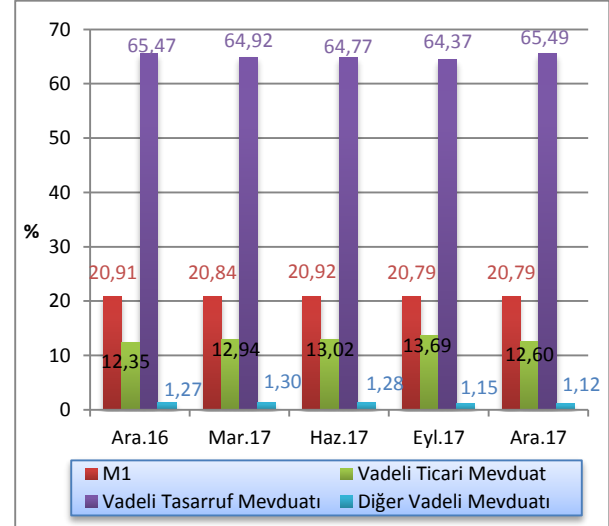
Kaynak: KKTCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Aralık 2017 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 65,49 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 20,79'luk payla M1, yüzde 12,60 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,12'lik oranla diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2'nin yapısı içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde oransal olarak 0,02 puan artarak yüzde 65,49'a yükselmiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden vadeli ticari mevduat yüzde 12,35'den yüzde 12,6'ya yükselmiş, M1 yüzde 20,91'den yüzde 20,79'a ve vadeli diğer mevduat yüzde 1,27'den yüzde 1,12'ye gerilemiştir.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2017 yılının son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,29 oranında artarak 21.240,3 milyon TL'den 22.789,8 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı yüzde 26,63'tür.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

Kaynak: KKTCMB

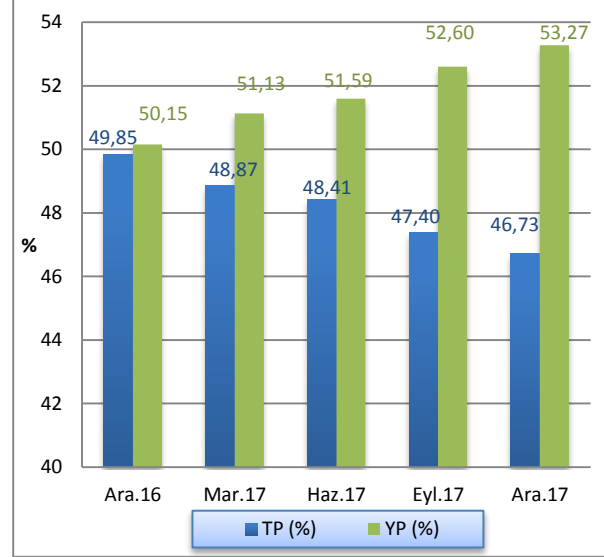
M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Aralık 2017 itibarıyla incelendiğinde, TP mevduatın M3 içindeki payının yüzde 46,73, YP mevduatın ise yüzde 53,27 oranında olduğu görülmektedir. Bu paylar Aralık 2016 sonunda TP'de yüzde 49,85 YP'de ise yüzde 50,15 seviyesinde idi.

5.3 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

2016 yılının birinci çeyrek verileri, BPP'nin yeni bir bilişim altyapısına geçmesinden dolayı Şubat ve Mart aylarını kapsamaktadır.

2017 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla TL'de 708, ABD dolarında 197, avroda 251 ve sterlinde 574 adet gerçekleşen işlem bulunmaktadır. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 15.422 milyon TL, YP cinsinden, ABD dolarında 314 milyon ABD doları, avroda 7.012 milyon avro ve sterlinde 5.731 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.16: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2016								
Şubat - Mart	101	948.500	48	543.000	60	139.150	136	1.296.050
Q2	468	4.486.250	224	2.732.400	245	532.200	551	5.281.550
Q3	465	5.473.600	116	2.125.500	174	787.300	424	3.917.600
Q4	909	9.985.350	194	2.799.200	214	1.197.550	559	4.854.300
2017								
Q1	765	17.094.850	245	1.637.875	207	1.321.300	702	6.972.375
Q2	618	11.700.500	149	876.650	202	3.317.600	679	5.874.875
Q3	633	9.554.550	167	177.450	220	5.263.225	716	5.715.425
Q4	708	15.421.800	197	314.050	251	7.011.600	574	5.731.125

Kaynak: KKTCCMB

2017 yılı dördüncü çeyrekte gerçekleşen işlemlerin hacim dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 97,18, ABD dolarında yüzde 87,23, avroda yüzde 99,97 ve sterlinde yüzde 100 oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği görülmektedir. TL'de 1 haftalık işlemlerin yüzde 2,62 oranında gerçekleştiği görülmektedir. Bir

ay vadeli işlemlerde, TL'de binde 1,4, ABD dolarında yüzde 12,45 ve avroda binde 0,3 oranlarında aylık vade tercih edilmiştir. 3 aylık işlemler TL'de binde 0,3, ABD dolarında binde 3,2, 6 aylık işlemler ise TL'de binde 0,3 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 5.17: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2017 Q1	17.094.850		1.637.875		1.321.300		6.972.375	
O/N	17.027.850	99,61	1.599.025	97,63	1.320.300	99,92	6.972.375	100,00
1W	42.000	0,24						
2W	1.000	0,01						
1M	24.000	0,14	38.350	2,34	1.000	0,08		
3M			500	0,03				
2017 Q2	11.700.500		876.650		3.317.600		5.874.875	
O/N	11.565.750	98,85	837.900	95,58	3.316.850	99,98	5.874.875	100,00
1W	108.250	0,93						
1M	26.500	0,22	38.750	4,42	750	0,02		
2017 Q3	9.554.550		177.450		5.263.225		5.715.425	
O/N	9.131.550	95,57	136.800	77,09	5.262.625	99,99	5.715.425	100,00
1W	322.000	3,37						
1M	101.000	1,06	40.650	22,91	600	0,01		
2017 Q4	15.421.800		314.050		7.011.600		5.731.125	
O/N	14.986.600	97,18	273.950	87,23	7.009.200	99,97	5.731.125	100,00
1W	404.700	2,62						
1M	22.500	0,14	39.100	12,45	2.400	0,03		
3M	4.000	0,03	1.000	0,32				
6M	4.000	0,03						

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılı dördüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL’de yüzde 7,75, ABD dolarında ve avroda yüzde 0,5, sterlinde yüzde 0,76’dır. 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları ise TL’de yüzde 10,02, ABD dolarında yüzde 1,61 ve avroda yüzde 1,38’dir. Bu dönemde sterlinde

1 ay vadeli işlem gerçekleşmemiştir. 3 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları TL’de yüzde 10,06, ABD dolarında ise yüzde 2’dir. 6 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranı ise TL’de yüzde 10,63 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.18: Ortalama Faiz Oranları (%)

	TL						₺			€		£	
	O/N	1W	2W	1M	3M	6M	O/N	1W	1M	3M	O/N	1M	O/N
2016 Şubat-Mart	7,25			9,83			0,50		1,50		0,50	1,75	0,75
Q2	7,25	10,00		10,00			0,50		1,60		0,50		0,75
Q3	7,25			9,88			0,50		1,25		0,50	1,75	0,75
Q4	7,25			9,77			0,50	1,00	1,29		0,50	1,25	0,75
2017 Q1	7,25	9,58	10,00	9,75			0,50		1,34	1,75	0,50	1,25	0,75
Q2	7,66	9,73		10,03			0,50		1,50		0,50	1,50	0,76
Q3	7,65	9,75		10,05			0,50		1,50		0,50	1,50	0,75
Q4	7,75	9,75		10,02	10,06	10,63	0,50		1,61	2,00	0,50	1,38	0,76

Kaynak: KKTÇMB

5.4 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartları işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTCMB tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.19: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
02/10/2015 (RG 144)	1,89	2,39	1,30	1,80
04/01/2016 (RG 1)	1,96	2,46	1,29	1,79
01/04/2016 (RG 41)	2,09	2,59	1,27	1,77
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71
03/07/2017 (RG 113)	1,97	2,47	1,20	1,70
02/10/2017 (RG 161)	2,00	2,50	1,18	1,68
02/01/2018 (RG 1)	2,06	2,56	1,17	1,67

Kaynak: KKTCMB

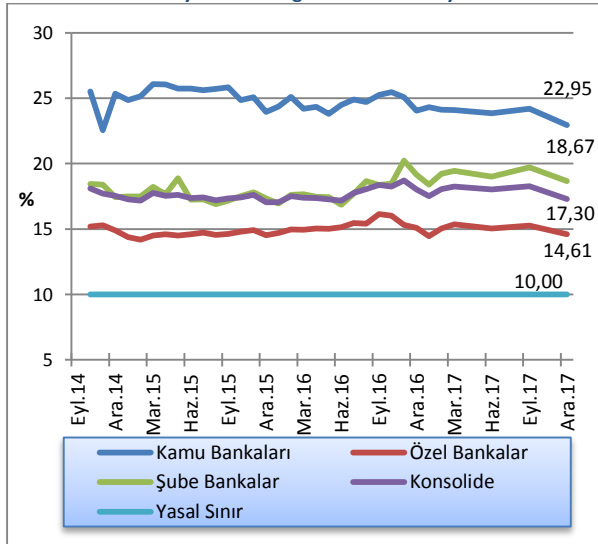
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2017 yılının dördüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,97 puan azalarak yüzde 10 olan yasal sınırın oldukça üzerinde, yüzde 17,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Aralık 2017 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu bankalarında yüzde 22,95, özel sermayeli bankalarda yüzde 14,61 ve şube bankalarında yüzde 18,67 olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılının Eylül ayı itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 24,20, 15,26 ve 19,72 seviyesinde idi. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, SYSR özel sermayeli bankalar ve şube bankalarında eşit 0,48'er puan, kamu bankalarında 1,11 puan azalmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTCCMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıklarının, 2017 yılı Aralık sonunda 2017 yılı Eylül ayına göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 4,19, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 10,92, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 9,9, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 4,22 oranında arttığı görülmektedir. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 248,4 milyon TL azalarak 2.628 milyon TL'ye gerilemiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde ise (Aralık 2016 - Aralık 2017) 310,1 milyon TL artmıştır.

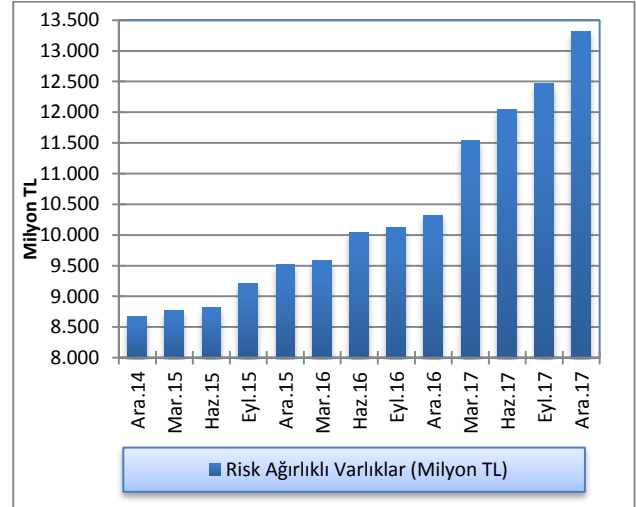
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar

	Ara. 2016	Mar. 2017	Haz. 2017	Eyl. 2017	Ara. 2017	Yüzde Değişim (09/17-12/17)
% 0	9.810,4	10.170,6	10.467,2	11.122,9	11.589,1	4,19
% 20	1.709,6	1.840,3	2.008,9	2.294,2	2.544,7	10,92
% 50	4.027,2	4.346,5	4.712,6	5.067,4	5.569,0	9,90
% 100	6.439,4	6.667,9	6.970,5	7.091,1	7.390,3	4,22
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	2.317,9	2.320,4	2.319,9	2.379,6	2.628,0	10,44

Kaynak: KKTCCMB

2017 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 3,44 oranında artış olmuştur. 2017 Eylül ayı itibarıyla 12.463,2 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklandırılmış toplamı, 2017 yılının Aralık ayı sonunda 848,6 milyon TL artarak 13.311,8 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde yüzde 29,08 artmıştır.

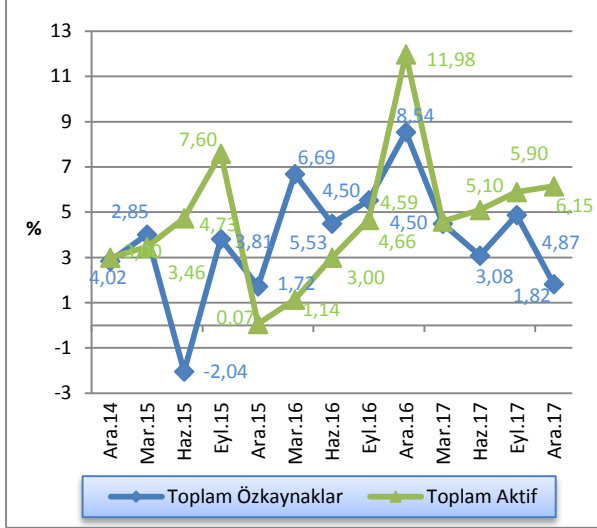
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTCCMB

2017 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla aynı yılın Eylül ayına göre toplam aktifler yüzde 6,15, toplam özkaynaklar ise yüzde 1,82 oranında artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 23,57 ve yüzde 15,03 oranlarında artmıştır.

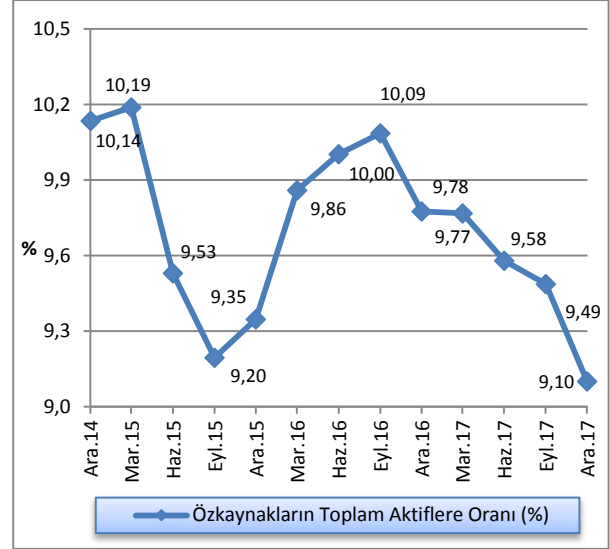
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerde Artış Oranları

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2016 yılının son çeyreğinde yüzde 9,78 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran 2017 yılının ilk çeyreğinde yüzde 9,77 iken, ikinci çeyrekte yüzde 9,58'e, üçüncü çeyrekte yüzde 9,49'a ve yılın son çeyreğinde yüzde 9,10 seviyesine gerilemiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

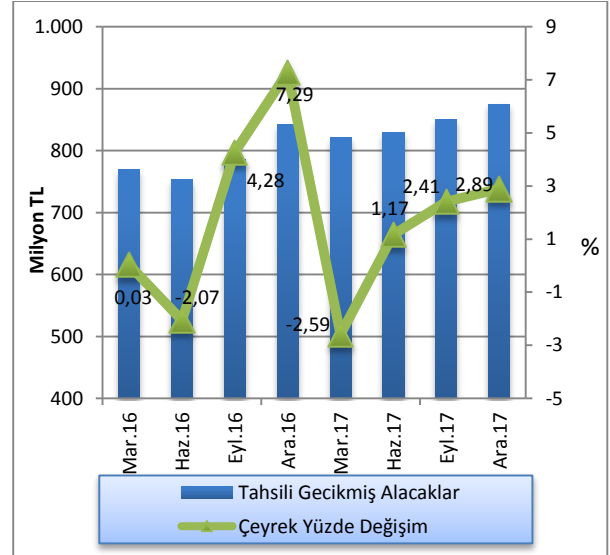

Kaynak: KKTÇMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMİŞ ALACAKLAR

2017 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla 850,2 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2017 Aralık ayı sonu itibarıyla yüzde 2,89 oranında artarak 874,9 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,84 oranında artmıştır.

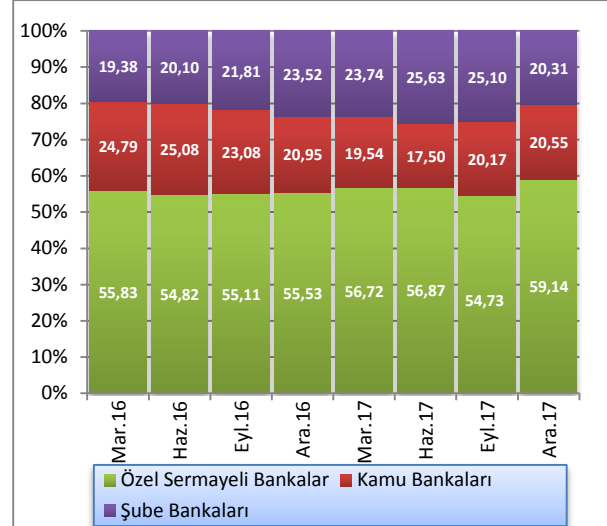
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılı dördüncü çeyrek sonu itibarıyla özel sermayeli bankaların ve kamu bankalarının toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre artış, şube bankalarının payında ise azalış olduğu görülmektedir. Buna göre, Eylül 2017 - Aralık 2017 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 54,73'den yüzde 59,14'e, kamu bankalarının payı yüzde 20,17'den yüzde 20,55'e yükselirken, şube bankalarının toplam TGA içindeki payı yüzde 25,10'dan yüzde 20,31'e gerilemiştir. Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 55,53'den yüzde 59,14'e yükselmiş, şube bankalarının payı yüzde 23,52'den yüzde 20,31'e ve kamu bankalarının payı ise yüzde 20,95'den yüzde 20,55'e gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

2017 yılı dördüncü çeyreğinde, toplam aktifler 26.115,3 milyon TL, toplam brüt krediler 15.306,2 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 874,9 milyon TL, özel karşılıklar 526 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, Aralık 2017 itibarıyla kamu bankalarında toplam aktifler 6.523,2 milyon TL, toplam brüt krediler 4.095,8 milyon TL, TGA'lar 179,8 milyon TL, özel karşılıklar ise 104,9 milyon TL seviyesindedir. Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 11.633,4 milyon TL, toplam brüt krediler 6.986,5 milyon TL, TGA'lar 517,4 milyon TL,

özel karşılıklar 278,1 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 7.958,7 milyon TL, toplam brüt krediler 4.223,9 milyon TL, tahsili gecikmiş alacaklar 177,7 milyon TL, özel karşılıklar 143 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

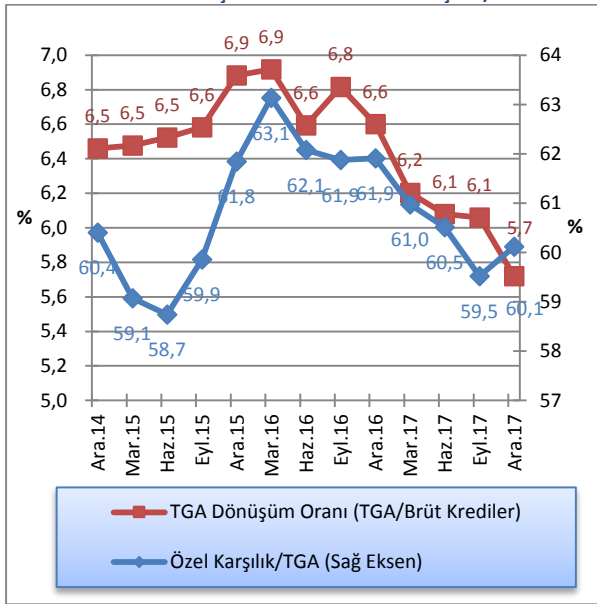
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17
Kamu Bankaları	5.955,1	6.116,1	6.523,2	3.674,1	3.670,9	4.095,8	145,3	171,5	179,8	95,0	97,1	104,9
Özel Sermayeli Bankalar	9.914,3	10.532,4	11.633,4	6.105,8	6.400,2	6.986,5	472,2	465,3	517,4	233,5	234,6	278,1
Şube Bankaları	7.362,7	7.954,2	7.958,7	3.886,4	3.957,1	4.223,9	212,8	213,4	177,7	173,9	174,3	143,0
Toplam	23.232,1	24.602,7	26.115,3	13.666,3	14.028,2	15.306,2	830,3	850,2	874,9	502,4	506,0	526,0

Kaynak: KKTCCMB

2016 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 6,82 olan TGA dönüşüm oranı bu tarihten sonra düşüş trendine girmiş ve 2017 yılı sonu itibarıyla yüzde 5,72 seviyesine gerilemiştir. TGA dönüşüm oranında bir yıllık dönemde (Aralık 2016 - Aralık 2017) 0,88 puan düşüş olmuştur.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2017 Eylül sonu itibarıyla yüzde 59,52 iken, Aralık 2017'de 0,60 puan artmış ve yüzde 60,12'ye yükselmiştir. Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı 1,79 puan gerilemiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTÇMB

2017 Eylül ayı sonunda yüzde 1,69 olan sektör aktif kârlılığı, 2017 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 1,72'ye, yüzde 17,39 olan özkaynak kârlılığı yüzde 18,1'e yükselmiş, net faiz marjı ise değişmeyip yüzde 3,16 kalmıştır. Aralık 2016 - Aralık 2017 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 1,65'den yüzde 1,72'ye, özkaynak kârlılığı yüzde 16,56'dan yüzde 18,1'e yükselmiş, net faiz marjı ise yüzde 3,25'den yüzde 3,16'ya gerilemiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları

Açıklama	2016		2017		
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Aktif Kârlılığı ¹	1,65	1,80	1,70	1,69	1,72
Özkaynak Kârlılığı ²	16,56	18,18	17,26	17,39	18,10
Net Faiz Marjı ³	3,25	3,18	3,00	3,16	3,16

Not: 1 Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif
 2 Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak
 3 (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı+TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif
 Kaynak: KKTÇMB

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Kredi Kartları yeni dönem azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarının belirlenmesi.			02.10.2017	161

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar - KKTC Cumhuriyet Meclisi

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasalar				
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankacılık Yasası		62/2017	17.11.2017	R.G. 193
Yasa Tasarıları				
Cumhurbaşkanlığı'nca Onaylanacak Yasalar				
Tüzükler				

EK B. İSTATİSTİK TABLOLARI

Tablo B.1: KKTCCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
30 Eyl. 2013	3.052.496.431	139.133.835	1.799.949	3.193.430.215	218.683.984	1.724.387.219	828.836.908	421.522.104	3.193.430.215
31 Ara. 2013	3.213.649.639	78.854.104	63.070.913	3.355.574.656	291.100.579	1.818.251.291	870.763.371	436.559.672	3.355.574.656
31 Mar. 2014	3.079.515.185	147.484.184	1.728.249	3.228.727.618	245.971.070	1.675.102.982	876.948.620	430.704.946	3.228.727.618
30 Haz. 2014	3.270.433.195	121.218.064	1.804.149	3.393.455.408	247.254.958	1.792.772.785	890.156.351	463.271.314	3.393.455.408
30 Eyl. 2014	3.511.228.059	119.312.114	1.752.480	3.632.292.653	248.132.449	1.917.060.863	938.524.944	528.574.397	3.632.292.653
31 Ara. 2014	3.645.697.257	171.220.524	25.331.106	3.842.248.887	258.929.182	1.493.119.701	954.982.558	1.135.217.446	3.842.248.887
31 Mar. 2015	3.739.517.315	115.254.133	2.248.301	3.857.019.749	276.152.356	1.408.442.288	1.006.554.132	1.165.870.973	3.857.019.749
30 Haz. 2015	4.297.312.709	132.031.767	18.942.188	4.448.286.664	276.996.548	1.482.713.730	1.062.691.010	1.625.885.376	4.448.286.664
30 Eyl. 2015	4.883.071.770	133.138.667	2.280.396	5.018.490.833	278.408.386	1.554.299.105	1.159.694.120	2.026.089.222	5.018.490.833
31 Ara. 2015	4.820.323.929	184.465.057	20.635.529	5.025.424.515	400.156.276	1.597.089.925	1.143.470.037	1.884.708.277	5.025.424.515
31 Mar. 2016	4.759.331.238	177.928.840	2.511.781	4.939.771.859	317.637.476	1.368.093.189	1.158.875.053	2.095.166.141	4.939.771.859
30 Haz. 2016	4.743.182.458	213.175.830	2.640.121	4.958.998.409	318.658.983	1.476.230.465	1.172.163.993	1.991.944.968	4.958.998.409
30 Eyl. 2016	5.466.386.701	186.416.180	2.729.886	5.655.532.767	319.829.286	1.706.384.976	1.233.282.326	2.396.036.179	5.655.532.767
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	465.169.093	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31 Mar. 2017	6.764.573.400	101.158.224	3.401.183	6.869.132.807	365.686.916	2.121.997.651	1.448.684.018	2.932.764.222	6.869.132.807
30 Haz. 2017	6.981.906.564	134.992.949	2.841.955	7.119.741.468	367.060.935	2.317.720.970	1.512.813.049	2.922.146.514	7.119.741.468
30 Eyl. 2017	7.630.043.970	191.469.924	2.907.269	7.824.421.163	368.577.947	2.505.097.829	1.615.196.100	3.335.549.287	7.824.421.163
31 Ara. 2017	8.081.160.634	180.259.439	108.618.959	8.370.039.032	384.891.701	2.681.914.710	1.729.000.716	3.574.231.903	8.370.039.032

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.2: KKTTCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
30 Eyl. 2013	88.890.514	2.506.876	1.359.032.554	1.456.467.434	26.347.485	119.251.568	3.052.496.431
31 Ara. 2013	62.270.427	2.146.362	1.403.280.967	1.522.482.954	78.923.761	144.545.168	3.213.649.639
31 Mar. 2014	57.681.769	2.146.362	1.068.596.270	1.717.402.462	35.043.690	198.644.632	3.079.515.185
30 Haz. 2014	37.813.934	2.146.362	1.173.711.609	1.837.164.805	51.540.117	168.056.368	3.270.433.195
30 Eyl. 2014	63.855.297	2.146.362	1.167.075.364	1.915.670.506	63.391.520	299.089.010	3.511.228.059
31 Ara. 2014	59.575.201	2.341.331	1.307.875.937	1.925.886.634	60.933.484	289.084.670	3.645.697.257
31 Mar. 2015	93.270.862	2.341.331	1.456.217.149	1.979.335.666	48.438.307	159.914.000	3.739.517.315
30 Haz. 2015	82.385.984	2.341.331	1.467.167.127	2.411.582.643	113.843.324	219.992.300	4.297.312.709
30 Eyl. 2015	140.974.336	2.341.331	1.467.337.337	2.899.368.703	114.480.913	258.569.150	4.883.071.770
31 Ara. 2015	87.625.194	2.611.239	1.402.006.529	2.945.775.755	55.692.162	326.613.050	4.820.323.929
31 Mar. 2016	117.668.364	2.611.239	1.499.576.679	2.952.607.384	77.638.972	109.228.600	4.759.331.238
30 Haz. 2016	90.757.864	2.611.239	1.614.592.023	2.855.674.301	33.822.031	145.725.000	4.743.182.458
30 Eyl. 2016	238.570.625	2.611.239	2.029.877.829	3.097.871.008	-	97.456.000	5.466.386.701
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	-	194.469.500	6.362.944.796
31 Mar. 2017	165.588.687	3.440.019	2.101.326.259	4.030.683.635	-	463.534.800	6.869.132.807
30 Haz. 2017	171.906.834	3.440.019	1.823.606.608	4.299.854.053	-	683.099.050	6.981.906.564
30 Eyl. 2017	275.459.595	3.440.019	1.842.387.496	4.739.760.510	-	768.996.350	7.630.043.970
31 Ara. 2017	257.360.230	3.997.999	1.728.967.292	5.187.178.813	-	903.656.300	8.081.160.634

Kaynak: KKTTCMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
30 Eyl. 2013							2.718.359	2.718.359
31 Ara. 2013								-
31 Mar. 2014							2.431.745	2.431.745
30 Haz. 2014							2.381.303	2.381.303
30 Eyl. 2014							2.580.963	2.580.963
31 Ara. 2014								-
31 Mar. 2015							4.466.517	4.466.517
30 Haz. 2015							4.642.279	4.642.279
30 Eyl. 2015							5.311.384	5.311.384
31 Ara. 2015								-
31 Mar. 2016								-
30 Haz. 2016							4.083.448	4.083.448
30 Eyl. 2016							4.270.101	4.270.101
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643
31 Mar. 2017								-
30 Haz. 2017							4.943.377	4.943.377
30 Eyl. 2017							5.415.736	5.415.736
31 Ara. 2017							5.807.899	5.807.899

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.4: KKTOMB Nezdindeki Mevduat (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam YP
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	TP	YP	TP	
30 Eyl. 2013	86.265.299	18.449.179	620.407.179	975.835.456	482.994.224	345.842.684	426.258	23.003.848	2.553.224.127
31 Ara. 2013	18.846.398	20.578.975	735.826.294	1.013.142.338	487.900.228	382.863.143	609.831	29.247.455	2.689.014.662
31 Mar. 2014	38.950.361	43.565.188	472.182.955	1.094.180.494	491.575.544	385.373.076	438.945	25.785.039	2.552.051.602
30 Haz. 2014	53.919.830	11.982.605	466.591.523	1.122.184.360	499.327.153	390.829.198	17.474.716	120.619.751	2.682.929.136
30 Eyl. 2014	69.233.058	18.698.887	502.033.797	1.136.473.300	526.918.645	411.606.299	27.425.327	163.196.494	2.855.585.807
31 Ara. 2014	17.094.271	9.256.228	567.445.436	868.076.651	532.525.648	422.456.910	629.724	30.617.391	2.448.102.259
31 Mar. 2015	10.753.910	21.354.653	497.415.629	849.731.141	555.437.616	451.116.516	441.602	28.745.353	2.414.996.420
30 Haz. 2015	18.278.584	34.669.328	421.856.540	988.595.032	565.747.200	496.943.810	428.189	18.886.057	2.545.404.740
30 Eyl. 2015	14.819.534	30.301.580	346.773.076	1.141.287.770	578.364.670	581.329.450	396.168	20.720.977	2.713.993.225
31 Ara. 2015	57.528.409	19.608.857	377.112.293	1.111.941.851	583.627.835	559.842.202	751.281	30.147.234	2.740.559.962
31 Mar. 2016	6.022.339	9.748.736	300.772.726	1.024.849.739	596.821.843	562.053.210	529.628	26.170.021	2.526.968.242
30 Haz. 2016	78.931.631	12.662.410	294.047.768	975.886.690	606.507.229	565.656.764	479.769	114.222.197	2.648.394.458
30 Eyl. 2016	51.544.433	68.733.216	389.781.881	1.098.732.181	622.344.234	610.938.092	527.417	97.065.848	2.939.667.302
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31 Mar. 2017	58.041.406	24.242.055	461.185.477	1.467.785.063	691.268.617	757.415.401	624.885	110.118.765	3.570.681.669
30 Haz. 2017	78.704.320	22.436.407	374.581.174	1.734.713.467	710.390.248	802.422.801	573.332	106.712.270	3.830.534.019
30 Eyl. 2017	15.915.165	32.448.413	425.277.954	1.918.976.979	734.899.763	880.296.337	760.406	111.718.912	4.120.293.929
31 Ara. 2017	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.5: KKTTCMB Döviz Kurları

Yıllar	Aylar	USD		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış			Alış
2011		1,8889	1,8980	2,4438	2011		1,8889
2012		1.7826	1.7912	2.3517	2012		1.7826
2013		2.1343	2.1381	2.9365	2013		2.1343
2014		2.3189	2.3230	2.8207	2014		2.3189
2015		2.9076	2.9128	3.1776	2015		2.9076
2016		3.5192	3.5255	3.7099	2016		3.5192
2017	1	3.8324	3.8393	4.0983	2017	1	3.8324
	2	3.5882	3.5946	3.7963		2	3.5882
	3	3.6386	3.6452	3.9083		3	3.6386
	4	3.5504	3.5568	3.8744		4	3.5504
	5	3.5642	3.5707	3.9744		5	3.5642
	6	3.5071	3.5135	4.0030		6	3.5071
	7	3.5292	3.5356	4.1316		7	3.5292
	8	3.4410	3.4472	4.1430		8	3.4410
	9	3.5521	3.5585	4.1924		9	3.5521
	10	3,7700	3,7768	4,3848		10	3,7700
	11	3,9505	3,9576	4,6853		11	3,9505
	12	3,7719	3,7787	4,5155		12	3,7719

Kaynak: KKTTCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2011		1,5449	1,2938
2012		1,6111	1,3192
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1.4817	1.0929
2016		1.2293	1.0542
2017	1	1.2535	1.0694
	2	1.2417	1.0580
	3	1.2435	1.0741
	4	1.2932	1.0913
	5	1.2853	1.1151
	6	1.2971	1.1414
	7	1.3083	1.1707
	8	1.2960	1.2040
	9	1.3389	1.1803
	10	1.3159	1.1631
	11	1.3404	1.1860
	12	1.3492	1.1972

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	₺	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
05.02.2008	15,00	3,00	2,25	4,25	05.02.2008	635	19.02.2008	32
29.02.2008	14,75	2,10	2,25	4,00	29.02.2008	640	13.03.2008	50
25.03.2008	14,75	1,50	2,25	4,00	25.03.2008	646	03.04.2008	59
22.05.2008	15,25	1,25	2,25	3,75	22.05.2008	652	16.06.2008	113
26.06.2008	15,75	1,25	2,25	3,75	26.06.2008	662	02.07.2008	124
30.07.2008	16,25	1,25	2,25	3,75	30.07.2008	666	15.08.2008	153
17.10.2008	16,25	0,75	2,00	3,25	16.10.2008	673	22.10.2008	187
14.11.2008	16,25	0,25	1,75	2,25	13.11.2008	676	26.11.2008	207
28.11.2008	15,75	0,25	1,75	2,25	27.11.2008	679	16.12.2008	217
22.12.2008	14,50	0,05	1,25	1,00	19.12.2008	682	25.12.2008	223
19.01.2009	12,60	0,05	1,25	0,75	16.01.2009	691	23.01.2009	18
20.02.2009	11,25	0,05	1,25	0,50	20.02.2009	698	04.03.2009	47
20.03.2009	10,25	0,05	1,25	0,50	20.03.2009	708	27.03.2009	58
17.04.2009	9,50	0,05	1,00	0,50	17.04.2009	712	27.04.2009	78
08.05.2009	9,50	0,05	0,75	0,50	08.05.2009	718	18.05.2009	85
15.05.2009	9,00	0,05	0,75	0,50	15.05.2009	720	28.05.2009	92
17.06.2009	8,50	0,05	0,75	0,50	17.06.2009	725	22.06.2009	107
17.07.2009	8,00	0,05	0,75	0,50	17.07.2009	729	03.08.2009	133
19.08.2009	7,50	0,05	0,75	0,50	19.08.2009	734	03.09.2009	152
18.09.2009	7,00	0,05	0,75	0,50	18.09.2009	738	06.10.2009	170
16.10.2009	6,50	0,05	0,75	0,50	16.10.2009	741	22.10.2009	182
07.12.2009	6,25	0,05	0,75	0,50	04.12.2009	749	15.12.2009	211
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.8: KKTOMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	₺	\$	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
07.05.2002	12,00	0,50	0,50	1,50	30.04.2002	474	07.05.2002	50
12.12.2002	12,00	0,35	0,50	1,25	29.11.2002	483	12.12.2002	121
09.07.2003	12,00	0,25	0,50	1,25	02.07.2003	498	09.07.2003	79
01.09.2004	12,00	0,50	0,50	1,75	25.08.2004	531	01.09.2004	127
01.04.2005	10,00	0,75	0,50	1,75	29.03.2005	549	31.03.2005	47
01.11.2005	10,00	1,25	0,75	2,00	27.10.2005	567	08.11.2005	197
01.02.2006	10,00	2,00	1,00	2,00	31.01.2006	577	10.02.2006	27
03.07.2006	12,00	2,00	1,00	2,00	29.06.2006	587	14.07.2006	119
26.10.2007	11,75	2,00	1,00	2,00	26.10.2007	620	06.11.2007	197
22.11.2007	11,25	2,00	1,00	2,00	22.11.2007	622	04.12.2007	214
14.12.2007	10,75	2,00	1,00	2,00	14.12.2007	627	19.12.2007	224
18.01.2008	10,50	1,50	1,00	2,00	18.01.2008	632	24.01.2008	17
05.02.2008	10,50	1,00	1,00	2,00	05.02.2008	636	19.02.2008	32
29.02.2008	10,25	1,00	1,00	2,00	29.02.2008	638	13.03.2008	50
25.03.2008	10,25	0,50	1,00	2,00	25.03.2008	647	03.04.2008	59
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113
30.07.2008	11,00	0,50	1,00	2,00	30.07.2008	665	15.08.2008	153
17.10.2008	11,00	0,25	1,00	1,75	16.10.2008	674	22.10.2008	187
14.11.2008	11,00	0,10	1,00	1,25	13.11.2008	675	26.11.2008	207
28.11.2008	10,75	0,10	1,00	1,25	27.11.2008	680	16.12.2008	217
22.12.2008	9,75	0,00	0,75	0,50	19.12.2008	683	25.12.2008	223
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€				£			
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
06.02.04	55	42	40	35	35	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
10.12.04	42	32	30	28	28	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
04.02.05	35	30	28	26	26	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.04.05	33	28	26	24	24	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
03.06.05	30	26	24	22	22	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.11.05	26	24	22	20	20	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.06.06	26	24	22	20	20	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
03.07.06	33	28	26	24	24	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
21.09.07	30	26	24	22	22	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
26.10.07	30	26	24	22	22	10,5	6,5	6,5	6,5	10	6	6	6	11	7	7	7
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Açıklama	Türk Parası Yükümlülüklerde	Yabancı Para Yükümlülüklerde
30.06.2002		15	16
30.11.2002		14	15
30.04.2003		13	14
30.10.2003		12	13
31.01.2004		11	12
31.07.2004		10	11
31.12.2005		10	11
30.06.2006		9	10
30.09.2007		9	9
31.12.2008		8	8
31.07.2012	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	8
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	8
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	8
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
28.02.2014	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	7
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	6
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	5
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Şahıs Adedi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2011			3.244
2012			3.842
2013			2.910
2014			3,366
2015			3.699
2016	1	278	278
	2	241	519
	3	247	766
	4	204	970
	5	232	1.202
	6	275	1.477
	7	229	1.706
	8	263	1.969
	9	214	2.183
	10	299	2.482
	11	242	2.724
	12	253	2.977
2017	1	347	347
	2	197	544
	3	182	726
	4	174	900
	5	341	1.241
	6	182	1.423
	7	155	1.578
	8	173	1.751
	9	170	1.921
	10	196	2.117
	11		
	12		

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Eyl. 2014	3.537,4	411,9	935,7	9.063,1	-357,0	813,2	14.404,3	11.510,8	1.431,4	1.462,1	14.404,3	30 Eyl. 2014	3.537,4	411,9	935,7
31 Ara. 2014	3.310,5	890,9	958,4	9.557,8	-373,0	491,5	14.836,1	11.773,8	1.558,7	1.503,6	14.836,1	31 Ara. 2014	3.310,5	890,9	958,4
31 Mar. 2015	3.380,1	768,2	1.002,9	9.969,9	-381,5	610,2	15.349,8	12.258,1	1.527,7	1.564,0	15.349,8	31 Mar. 2015	3.380,1	768,2	1.002,9
30 Haz. 2015	3.364,5	1.039,2	1.059,3	10.349,0	-396,4	1.335,3	16.075,9	13.000,0	1.543,7	1.532,2	16.075,9	30 Haz. 2015	3.364,5	1.039,2	1.059,3
30 Eyl. 2015	3.879,7	1.033,9	1.151,8	10.891,5	-429,1	770,1	17.297,9	14.007,8	1.699,5	1.590,6	17.297,9	30 Eyl. 2015	3.879,7	1.033,9	1.151,8
31 Ara. 2015	3.953,2	1.031,3	1.141,5	11.168,1	-475,4	490,9	17.309,6	13.950,5	1.741,1	1.618,0	17.309,6	31 Ara. 2015	3.953,2	1.031,3	1.141,5
31 Mar. 2016	3.872,0	1.223,0	1.152,5	11.115,4	-485,4	630,1	17.507,6	14.024,1	1.757,3	1.726,2	17.507,6	31 Mar. 2016	3.872,0	1.223,0	1.152,5
30 Haz. 2016	3.871,0	1.314,7	1.166,8	11.420,4	-467,5	727,1	18.032,5	14.300,5	1.928,1	1.803,9	18.032,5	30 Haz. 2016	3.871,0	1.314,7	1.166,8
30 Eyl. 2016	4.360,1	1.408,8	1.229,1	11.521,2	-485,9	839,7	18.873,0	14.969,8	1.999,6	1.903,6	18.873,0	30 Eyl. 2016	4.360,1	1.408,8	1.229,1
31 Ara. 2016	5.275,8	1.587,8	1.358,4	12.763,1	-521,6	670,7	21.134,2	16.635,2	2.432,8	2.066,2	21.134,2	31 Ara. 2016	5.275,8	1.587,8	1.358,4
31 Mar. 2017	5.589,2	1.596,6	1.445,4	13.231,5	-500,4	742,7	22.105,0	17.652,4	2.293,4	2.159,2	22.105,0	31 Mar. 2017	5.589,2	1.596,6	1.445,4
30 Haz. 2017	6.103,5	1.601,3	1.511,6	13.666,3	-502,4	851,8	23.232,1	18.494,1	2.512,2	2.225,8	23.232,1	30 Haz. 2017	6.103,5	1.601,3	1.511,6
30 Eyl. 2017	6.840,0	1.632,6	1.606,9	14.028,2	-506,1	1.001,1	24.602,7	19.672,9	2.595,6	2.334,3	24.602,7	30 Eyl. 2017	6.840,0	1.632,6	1.606,9
31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3	15.306,2	-526,0	739,3	26.115,3	21.098,1	2.640,4	2.376,8	26.115,3	31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Eyl. 2014	102,8	12,8	3,3	0,0	64,0	4.425,5	11,5	13,5	2.780,3	225,8	2,3	2,5	0,0	831,1	8.475,4
31 Ara. 2014	95,9	9,3	3,2	0,0	77,0	4.802,6	27,0	13,7	2.869,0	229,1	0,1	0,0	0,0	813,5	8.940,4
31 Mar. 2015	98,5	7,4	3,1	0,0	83,1	4.990,4	30,5	14,7	2.936,2	251,4	0,1	4,4	0,0	904,3	9.324,1
30 Haz. 2015	117,1	10,1	3,4	0,0	92,1	5.195,8	15,0	14,5	3.033,7	257,8	0,1	4,6	0,0	929,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	133,1	11,8	3,8	0,0	86,1	5.532,5	10,4	15,8	3.152,2	259,9	0,1	5,2	0,0	963,7	10.174,6
31 Ara. 2015	138,5	11,0	3,6	0,0	96,4	5.740,9	15,9	14,8	3.073,4	265,1	0,1	0,0	0,0	1.039,7	10.399,4
31 Mar. 2016	146,2	7,0	3,7	0,0	90,7	5.731,3	17,8	14,2	3.085,4	251,0	0,1	0,0	0,0	999,0	10.346,4
30 Haz. 2016	161,7	2,1	3,0	0,0	96,6	5.987,6	13,5	13,8	3.130,1	279,9	0,1	4,1	0,0	974,9	10.667,4
30 Eyl. 2016	161,0	4,5	2,3	0,0	93,5	6.022,0	12,2	13,5	3.222,1	289,8	0,1	4,2	0,0	910,7	10.735,9
31 Ara. 2016	165,8	3,8	3,7	0,0	102,4	6.910,7	16,5	14,9	3.411,8	324,8	0,1	4,9	0,0	961,2	11.920,6
31 Mar. 2017	179,5	5,6	3,8	0,0	112,6	7.206,5	22,8	14,4	3.514,1	358,9	0,1	0,0	0,0	992,5	12.410,8
30 Haz. 2017	180,0	6,0	3,2	0,0	91,3	7.475,2	20,3	14,2	3.642,2	379,2	0,1	5,3	0,0	1.019,0	12.836,0
30 Eyl. 2017	178,0	6,9	3,5	0	111,2	7.598,6	16,7	15,9	3.815,2	391,6	0,1	5,4	0	1.034,9	13.178,0
31 Ara. 2017	195,0	6,1	3,6	0	111,9	8.406,5	21,2	17,1	4.152,0	394,7	0,1	5,7	0	1.116,3	14.431,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Eyl. 2014	75,4	0	0,1	0	56,8	2.679,4	11,5	5,4	1.958,4	224,7	2,3	0	0	564,2	5.578,2
31 Ara. 2014	66,3	0	0,1	0	60,9	2.898,0	27,0	5,8	2.038,4	228,2	0,1	0	0	566,7	5.891,5
31 Mar. 2015	72,0	0	0,1	0	63,7	2.898,1	30,5	5,8	2.036,9	250,6	0,1	0	0	592,5	5.950,3
30 Haz. 2015	90,2	0	0,1	0	68,0	2.897,1	15,0	5,4	2.084,3	257,0	0,1	0	0	613,4	6.030,6
30 Eyl. 2015	101,5	0	0,1	0	59,1	2.926,8	10,4	5,4	2.135,7	257,9	0,1	0	0	6.11,7	6.108,7
31 Ara. 2015	107,3	0	0,1	0	64,9	3.161,8	16,0	5,4	2.139,0	264,3	0,1	0	0	695,5	6.454,4
31 Mar. 2016	114,4	0	0,4	0	62,1	3.238,7	17,9	5,1	2.166,9	250,1	0	0	0	691,6	6.547,2
30 Haz. 2016	126,0	2,1	0,1	0	57,6	3.311,3	13,5	4,5	2.212,4	278,9	0	0	0	678,0	6.684,4
30 Eyl. 2016	123,0	4,4	0,1	0	52,9	3.296,1	12,1	4,0	2.243,5	288,2	0,1	0	0	644,8	6.669,2
31 Ara. 2016	117,6	3,8	0,3	0	53,2	3.575,9	16,5	3,8	2.270,9	323,1	0,1	0	0	644,9	7.010,1
31 Mar. 2017	127,2	5,6	0,5	0	61,7	3.637,1	22,8	3,5	2.310,6	356,9	0,1	0	0	675,1	7.201,1
30 Haz. 2017	131,8	6,1	0,1	0	60,2	3.664,0	20,3	3,8	2.401,9	376,9	0,1	0	0	698,8	7.364,0
30 Eyl. 2017	135,3	6,9	0,2	0	74,4	3.631,2	16,7	5,3	2.457,6	389,1	0,1	0	0	684,7	7.401,6
31 Ara. 2017	140,4	6,1	0,1	0	75,9	3.918,0	21,2	5,9	2.627,5	392,6	0,1	0	0	698,4	7.886,4

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Eyl. 2014	27,4	12,7	3,2	0	7,1	1.746,2	0	8,1	821,9	1,1	0	2,5	0	267,0	2.897,2
31 Ara. 2014	29,6	9,3	3,1	0	16,0	1.904,6	0	7,8	830,6	1,0	0	0	0	246,9	3.048,9
31 Mar. 2015	26,6	7,5	3,1	0	19,4	2.092,3	0	9,0	899,5	0,1	0	4,5	0	311,8	3.373,8
30 Haz. 2015	26,9	10,1	3,4	0	24,2	2.298,8	0	9,0	949,4	0,7	0	4,5	0	316,4	3.643,4
30 Eyl. 2015	31,7	11,7	3,5	0	27,1	2.605,7	0	10,3	1.016,7	2,0	0	5,1	0	352,1	4.065,9
31 Ara. 2015	31,2	11,0	3,2	0	31,5	2.579,1	0	9,4	934,4	1,0	0	0	0	344,2	3.945,0
31 Mar. 2016	31,8	7,0	3,3	0	28,6	2.492,6	0	9,1	918,5	1,0	0	0	0	307,3	3.799,2
30 Haz. 2016	35,6	0	2,9	0	39,0	2.676,3	0	9,3	917,7	1,0	0	4,1	0	297,1	3.983,0
30 Eyl. 2016	38	0	2,7	0	40,6	2.725,8	0	9,5	978,5	1,5	0	4,2	0	265,9	4.066,7
31 Ara. 2016	48,2	0	3,3	0	49,1	3.334,8	0	11,1	1.141	1,7	0	5,0	0	316,3	4.910,5
31 Mar. 2017	52,3	0	3,3	0	51,0	3.569,4	0	11,0	1.203,5	1,9	0	0	0	317,3	5.209,7
30 Haz. 2017	48,2	0	3,1	0	31,1	3.811,2	0	10,4	1.240,3	2,2	0	5,3	0	320,2	5.472,0
30 Eyl. 2017	42,7	0	3,3	0	36,8	3.967,3	0	10,6	1.357,6	2,5	0	5,4	0	350,2	5.776,4
31 Ara. 2017	54,5	0	3,6	0	36,0	4.488,4	0	11,1	1.525,4	2,1	0	5,7	0	417,8	6.544,8

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Yüzde Değişim	Toplam	Yüzde Değişim
30 Eyl. 2014	3.795,6	1,86	4.679,8	4,40	8.475,4	3,25
31 Ara. 2014	4.076,9	7,41	4.863,5	3,92	8.940,4	5,49
31 Mar. 2015	4.163,4	2,12	5.160,7	6,11	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	4.240,8	1,86	5.433,2	5,28	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	4.384,3	3,38	5.790,3	6,6	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	4.602,5	4,98	5.796,8	0,11	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	4.535,0	-1,47	5.811,4	0,25	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	5.034,6	11,02	5.632,8	-3,08	10.667,4	3,11
30 Eyl. 2016	5.012,0	-0,45	5.723,9	1,62	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	5.660,9	12,95	6.259,7	9,36	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	5.889,9	4,05	6.520,9	4,17	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	3.331,8	-43,43	9.504,2	45,75	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	3.414,7	2,49	9.763,3	2,73	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.696,0	8,24	10.735,3	9,95	14.431,3	9,51

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Yüzde Değişim	Özel Krediler	Yüzde Değişim	Toplam	Yüzde Değişim
30 Eyl. 2014	2.174,9	-0,13	6.300,5	4,47	8.475,4	3,25
31 Ara. 2014	2.416,9	11,13	6.523,5	3,54	8.940,4	5,49
31 Mar. 2015	2.442,9	1,07	6.881,2	5,48	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	2.411,2	-1,29	7.262,8	5,55	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	2.484,0	3,02	7.690,6	5,89	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	2.692,1	8,38	7.707,3	0,22	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	2.679,4	-0,47	7.667,0	-0,52	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	2.662,4	-0,63	8.005,0	4,41	10.667,4	3,10
30 Eyl. 2016	2.656,7	-0,21	8.079,2	0,93	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	2.995,6	12,76	8.925,0	10,47	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	3.005,0	0,31	9.405,8	5,39	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	2.948,7	-1,87	9.887,3	5,12	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	2.874,9	-2,50	10.303,1	4,21	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.192,9	11,06	11.238,4	9,08	14.431,3	9,51

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Kredi Büyüklükleri (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
30 Eyl. 2014	6.278,3	759,4	991,4	419,3	27,0	8.475,4
31 Ara. 2014	6.706,8	784,8	1.008,3	424,9	15,6	8.940,4
31 Mar. 2015	7.074,3	787,4	1.017,0	429,6	15,8	9.324,1
30 Haz. 2015	7.428,9	768,4	1.023,5	437,4	15,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	7.912,1	780,3	1.024,0	443,8	14,4	10.174,6
31 Ara. 2015	8.154,1	780,1	1.017,5	432,5	15,2	10.399,4
31 Mar. 2016	8.137,3	776,4	1.025,0	392,7	15,0	10.346,4
30 Haz. 2016	8.422,4	772,3	1.038,8	408,5	25,4	10.667,4
30 Eyl. 2016	8.520,5	797,2	1.002,0	395,1	21,4	10.735,9
31 Ara. 2016	9.711,1	801,8	998,2	388,2	21,3	11.920,6
31 Mar. 2017	10.156,3	817,8	984,8	400,1	51,8	12.410,8
30 Haz. 2017	10.547,2	847,3	993,7	423,9	23,9	12.836,0
30 Eyl. 2017	10.861,7	879,5	996,5	416,4	23,9	13.178,0
31 Ara. 2017	12.136,8	882,5	1.011,7	375,0	25,2	14.431,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artış Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
30 Eyl. 2014	796,6	260,4	1,4	13,5	177,4	212,8	1.462,1
31 Ara. 2014	800,8	261,6	1,4	13,5	214,7	211,6	1.503,6
31 Mar. 2015	802,4	307,6	1,6	13,5	79,9	359,1	1.564,1
30 Haz. 2015	771,9	353,8	1,4	14,7	128,4	262,0	1.532,2
30 Eyl. 2015	778,9	355,0	1,4	12,6	185,4	257,3	1.590,6
31 Ara. 2015	791,4	367,3	0,2	12,6	201,8	244,7	1.618,0
31 Mar. 2016	791,8	426,1	0,2	78,7	56,2	373,2	1.726,2
30 Haz. 2016	848,5	425,3	0,3	72,3	156,3	301,2	1.803,9
30 Eyl. 2016	878,5	423,7	0,2	72,7	227,5	301,0	1.903,6
31 Ara. 2016	976,7	426,4	0,3	82,1	306,8	273,9	2.066,2
31 Mar. 2017	992,4	520,0	0,3	86,0	104,7	455,8	2.159,2
30 Haz. 2017	1.011,7	558,0	0,9	88,8	185,4	381,0	2.225,8
30 Eyl. 2017	1.021,4	558,0	0,9	92,6	297,4	364,0	2.334,3
31 Ara. 2017	1.099,6	409,5	0,9	101,1	407,5	358,1	2.376,8

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Bankaları	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
30 Eyl. 2014	25,15	14,77	17,87	17,66	10,00
31 Ara. 2014	25,35	14,90	17,43	17,53	10,00
31 Mar. 2015	26,08	14,51	18,23	17,75	10,00
30 Haz. 2015	25,74	14,61	17,24	17,36	10,00
30 Eyl. 2015	25,83	14,62	17,18	17,33	10,00
31 Ara. 2015	23,95	14,53	17,35	17,06	10,00
31 Mar. 2016	24,19	14,94	17,66	17,39	10,00
30 Haz. 2016	24,48	15,14	16,85	17,18	10,00
30 Eyl. 2016	25,26	16,14	18,38	18,36	10,00
31 Ara. 2016	24,06	15,09	19,15	18,24	10,00
31 Mar. 2017	24,09	15,35	19,45	18,26	10,00
30 Haz. 2017	23,85	15,40	19,00	18,04	10,00
30 Eyl. 2017	24,20	15,26	19,72	18,27	10,00
31 Ara. 2017	22,95	14,61	18,67	17,29	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
30 Eyl. 2014	914,7	315,9	184,8	320,0	177,4
31 Ara. 2014	1.230,1	409,3	246,6	438,5	214,7
31 Mar. 2015	330,9	109,3	68,5	110,6	79,9
30 Haz. 2015	672,2	215,3	132,6	228,3	128,4
30 Eyl. 2015	1.028,1	308,5	191,3	354,2	185,4
31 Ara. 2015	1.391,1	378,4	272,9	485,6	201,8
31 Mar. 2016	375,6	118,3	77,8	125,5	56,1
30 Haz. 2016	758,1	252,3	173,5	251,6	156,3
30 Eyl. 2016	1.150,1	373,9	242,0	373,9	227,5
31 Ara. 2016	1.558,7	465,1	334,8	519,3	306,7
31 Mar. 2017	433,5	156,3	92,1	141,5	104,7
30 Haz. 2017	885,7	308,4	195,5	295,1	185,4
30 Eyl. 2017	1.383,6	802,7	298,9	456,9	297,4
31 Ara. 2017	1.891,8	1.101,7	396,9	630,9	407,5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2014	1.440,2	6.573,9	1.847,5	463,2	1.186,0	11.510,8
31 Ara. 2014	1.469,5	6.744,4	1.910,0	493,0	1.156,9	11.773,8
31 Mar. 2015	1.480,3	7.034,4	2.043,0	466,5	1.233,8	12.258,0
30 Haz. 2015	1.651,8	7.323,3	2.202,8	526,6	1.295,5	13.000,0
30 Eyl. 2015	1.864,3	7.773,2	2.394,4	598,2	1.377,7	14.007,8
31 Ara. 2015	1.859,2	7.689,2	2.516,1	566,5	1.319,5	13.950,5
31 Mar. 2016	1.750,4	7.918,7	2.488,7	591,5	1.274,8	14.024,1
30 Haz. 2016	1.912,7	7.930,3	2.584,2	603,7	1.269,6	14.300,5
30 Eyl. 2016	2.064,9	8.206,5	2.751,7	608,2	1.338,5	14.969,8
31 Ara. 2016	2.394,0	8.623,1	3.360,7	689,5	1.567,9	16.635,2
31 Mar. 2017	2.480,3	9.674,2	3.161,1	723,8	1.613,0	17.652,4
30 Haz. 2017	2.771,0	9.919,8	3.407,0	736,9	1.659,4	18.494,1
30 Eyl. 2017	2.916,9	10.069,4	4.041,3	862,7	1.782,6	19.672,9
31 Ara. 2017	3.118,5	10.808,9	4.257,6	920,4	1.992,7	21.098,1

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2014	749,1	4.052,1	1.005,7	221,2	311,0	6.339,1
31 Ara. 2014	798,0	4.122,7	1.013,8	234,3	299,1	6.467,9
31 Mar. 2015	769,5	4.328,5	1.068,6	213,9	285,6	6.666,1
30 Haz. 2015	821,1	4.403,3	1.137,2	207,8	285,3	6.854,7
30 Eyl. 2015	837,2	4.427,9	1.171,5	202,1	266,5	6.905,2
31 Ara. 2015	865,0	4.452,8	1.259,1	201,5	283,0	7.061,4
31 Mar. 2016	797,1	4.557,7	1.280,1	225,0	261,6	7.121,5
30 Haz. 2016	898,2	4.618,9	1.341,7	221,6	263,3	7.343,7
30 Eyl. 2016	968,4	4.690,1	1.463,3	203,2	258,9	7.583,9
31 Ara. 2016	1.122,6	4.796,3	1.611,5	231,0	297,1	8.058,5
31 Mar. 2017	1.083,7	5.157,3	1.503,4	283,7	274,1	8.302,2
30 Haz. 2017	1.276,2	5.173,5	1.636,5	273,9	282,2	8.642,3
30 Eyl. 2017	1.318,5	5.221,5	1.831,2	358,1	302,8	9.032,1
31 Ara. 2017	1.412,7	5.481,0	1.993,8	381,3	313,4	9.582,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2014	691,0	2.521,8	841,8	242,1	875,0	5.171,7
31 Ara. 2014	671,5	2.621,7	896,3	258,7	857,7	5.305,9
31 Mar. 2015	710,8	2.705,9	974,5	252,5	948,2	5.591,9
30 Haz. 2015	830,8	2.919,9	1.065,5	318,8	1.010,3	6.145,3
30 Eyl. 2015	1.027,1	3.345,3	1.222,9	396,1	1.111,2	7.102,6
31 Ara. 2015	994,3	3.236,4	1.256,9	365,0	1.036,5	6.889,1
31 Mar. 2016	953,3	3.361,1	1.208,6	366,5	1.013,0	6.902,5
30 Haz. 2016	1.014,5	3.311,4	1.242,5	382,1	1.006,3	6.956,8
30 Eyl. 2016	1.096,5	3.516,5	1.288,3	405,0	1.079,6	7.385,9
31 Ara. 2016	1.271,4	3.826,8	1.749,2	458,5	1.270,7	8.576,7
31 Mar. 2017	1.396,6	4.516,9	1.657,7	440,1	1.338,9	9.350,2
30 Haz. 2017	1.494,9	4.746,3	1.770,5	463,0	1.377,2	9.851,9
30 Eyl. 2017	1.598,4	4.847,8	2.210,1	504,7	1.479,7	10.640,8
31 Ara. 2017	1.705,8	5.327,8	2.263,8	539,1	1.679,3	11.515,8

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Eyl. 2014	767,0	1.610,1	8.850,1	283,6	705,2	12.216,0
31 Ara. 2014	760,4	1.696,1	9.016,1	301,2	799,4	12.573,2
31 Mar. 2015	746,3	1.854,6	9.366,2	291,0	750,8	13.008,9
30 Haz. 2015	792,2	2.063,5	9.858,0	286,3	805,0	13.805,0
30 Eyl. 2015	787,1	2.408,0	10.576,4	236,3	867,4	14.875,2
31 Ara. 2015	822,7	2.350,4	10.537,9	239,5	961,3	14.911,8
31 Mar. 2016	825,4	2.380,7	10.581,1	236,9	1.024,2	15.048,3
30 Haz. 2016	881,2	2.442,5	10.745,4	231,4	1.025,7	15.326,2
30 Eyl. 2016	913,5	2.744,1	11.022,3	289,9	1.148,4	16.118,2
31 Ara. 2016	991,7	3.040,5	12.287,2	315,8	1.597,8	18.233,0
31 Mar. 2017	1.107,4	3.310,6	12.895,4	339,0	1.460,1	19.112,5
30 Haz. 2017	1.294,5	3.512,2	13.373,9	313,5	1.551,4	20.045,5
30 Eyl. 2017	1.344,5	3.914,2	14.146,6	267,5	1.600,8	21.273,5
31 Ara. 2017	1.499,0	3.942,5	15.380,3	276,3	1.637,5	22.735,6

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Eyl. 2014	594,3	868,7	4.737,8	138,3	357,8	6.696,9
31 Ara. 2014	577,2	879,8	4.875,8	135,1	399,0	6.866,9
31 Mar. 2015	552,5	965,0	5.006,1	142,5	331,0	6.997,1
30 Haz. 2015	588,9	1.015,5	5.120,9	129,4	276,2	7.130,9
30 Eyl. 2015	571,4	1.076,5	5.130,1	127,3	237,6	7.142,9
31 Ara. 2015	614,6	1.110,6	5.193,0	143,2	254,6	7.316,0
31 Mar. 2016	615,7	1.101,8	5.286,0	118,1	285,5	7.407,1
30 Haz. 2016	669,7	1.107,3	5.441,0	125,7	208,8	7.552,5
30 Eyl. 2016	708,4	1.216,8	5.492,2	166,5	227,8	7.811,7
31 Ara. 2016	756,3	1.319,0	5.823,8	159,4	331,8	8.390,3
31 Mar. 2017	809,7	1.352,5	5.963,4	176,8	351,3	8.653,7
30 Haz. 2017	1.022,5	1.368,4	6.116,2	135,1	313,2	8.955,4
30 Eyl. 2017	1.029,4	1.516,0	6.387,8	98,9	319,0	9.351,2
31 Ara. 2017	1.150,6	1.522,5	6.802,0	107,2	279,1	9.861,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Eyl. 2014	172,6	741,5	4.112,3	145,3	347,4	5.519,1
31 Ara. 2014	183,2	816,3	4.140,3	166,1	400,4	5.706,3
31 Mar. 2015	193,8	889,5	4.360,2	148,5	419,8	6.011,8
30 Haz. 2015	203,3	1.048,0	4.737,1	156,9	528,8	6.674,1
30 Eyl. 2015	215,8	1.331,5	5.446,3	108,9	629,8	7.732,3
31 Ara. 2015	208,1	1.239,8	5.345,0	96,3	706,6	7.595,8
31 Mar. 2016	209,7	1.279,0	5.295,1	118,8	738,6	7.641,2
30 Haz. 2016	211,6	1.335,2	5.304,3	105,6	817,0	7.773,7
30 Eyl. 2016	205,1	1.527,4	5.530,0	123,4	920,6	8.306,5
31 Ara. 2016	235,4	1.721,5	6.463,4	156,4	1.266,0	9.842,7
31 Mar. 2017	297,7	1.958,2	6.932,1	162,2	1.108,7	10.458,9
30 Haz. 2017	272,0	2.143,8	7.257,6	178,4	1.238,2	11.090,0
30 Eyl. 2017	315,1	2.398,3	7.758,8	168,6	1.281,6	11.922,3
31 Ara. 2017	348,5	2.420,0	8.578,2	169,1	1.358,3	12.874,1

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Devre	M1	Yüzde Değişim	M2	Yüzde Değişim	M3	Yüzde Değişim
2013	I	1.690,9	1,79	8.958,1	2,19	9.608,9	0,25
	II	1.767,3	4,52	9.507,6	6,13	10.177,6	5,92
	III	1.853,2	4,86	9.994,6	5,12	10.787,2	5,99
	IV	1.963,4	5,95	10.562,0	5,68	11.345,1	5,17
2014	I	2.049,8	4,40	10.794,4	2,20	11.601,9	2,26
	II	2.152,4	5,01	11.130,9	3,12	11.957,3	3,06
	III	2.163,0	0,49	11.578,9	4,02	12.433,8	3,99
	IV	2.211,0	2,21	11.880,2	2,60	12.660,2	1,82
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,74	14.279,5	8,09	15.106,7	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,9	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74
	II	3.906,7	4,05	18.670,5	3,61	20.066,2	4,46
	III	4.126,2	5,62	19.847,4	6,30	21.240,3	5,85

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDİTWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNİVERSAL BANK LTD.
12	VİYA BANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	TC ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
GSMH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	4.101,4	4.671,3	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.601,2	12.989,1 ^(T)
GSMH (Milyon ABD doları)	2.845,2	3.598,8	3.995,6	3.502,5	3.750,6	3.908,5	3.840,8	3.969,5	4.031,9	3.744,9	n.a	n.a
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	17.063	19.165	20.739	21.538	22.147	25.850	27.077	29.217	33.128	35.225	n.a	n.a
Fert Başına GSMH (ABD)	11.837	14.765	16.158	13.930	14.703	15.404	15.038	15.302	15.109	13.737,2	13.902	12.135,5
Enflasyon Oranı (%)	19,2	9,4	14,5	5,7	3,3	14,7	3,6	10,2	6,5	7,8	10,2	14,68
Mevduatlar (Milyon ABD doları) (2)	3.294,9	4.166,1	3.645,7	4.277,0	4.426,1	4.281,8	5.034,1	5.006,4	5.077,3	4.798,0	4.726,9	n.a
Döviz Rezervi (Milyon ABD doları)	2.030,9	2.072,1	1.802,6	1.974,7	2.069,1	2.116,4	1.775,6	1.555,7	1.379,0	n.a	n.a	n.a
İhracat (Milyon ABD doları) (3)	64,9	83,7	83,6	71,1	96,4	119,9	116,3	120,7	134,0	118,1	105,5	102,9 ^(T)
İthalat (Milyon ABD doları) (4)	1.376,2	1.539,2	1.680,7	1.326,2	1.604,2	1.699,9	1.703,9	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.520,7	1.596,7 ^(T)
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.311,3	-1.455,5	-1.597,1	-1.255,1	-1.507,8	-1.580,0	-1.587,6	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.493,8 ^(T)
İhracat / İthalat (%)	4,7	5,1	4,4	5,4	6,0	9,0	7,2	7,1	7,5	7,9	6,9	6,4 ^(T)
Gelen Turist Sayısı	715.749	791.036	808.682	800.376	902.390	1.022.089	1.166.186	1.232.753	1.366.007	1.483.244	n.a	n.a
a) Türkiye	572.633	634.580	650.405	638.700	741.925	801.326	904.505	923.308	1.020.577	1.110.795	n.a	n.a
b) Diğer	143.116	156.456	158.277	161.676	160.465	220.763	261.681	309.445	345.430	372.449	n.a	n.a
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	303,2	381,0	383,7	390,7	405,8	459,4	571,9	613,4	691,6	746,7	714,4 ^(T)	725,8 ^(T)
İstihdam	91.815	89.787	91.223	91.550	93.498	93.470	96.539	97.867	103.149	112.811	118.387 ^(T)	121.889 ^(T)
İşsiz Sayısı	9.552	9.361	9.881	12.941	12.619	9.864	9.174	8.929	9.320	9.043	n.a	n.a
İşsizlik Oranı (%)	9,4	9,4	9,8	12,4	11,9	9,5	8,7	8,4	8,3	7,4	6,4 ^(T)	5,6 ^(T)
Nüfus (5)	257.513	268.011	274.436	283.736	277.680	283.281	292.129	301.988	313.626	326.158	n.a	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	15,6	4,0	2,4	3,3	1,1	-1,3	3,1	3,3	3,8	3,9	n.a	n.a
Nüfus Yoğunluğu	79,4	82,7	84,7	87,5	85,7	87,4	90,1	93,1	96,7	100,6	n.a	n.a
Sağlık Giderleri / GSMH (%)	3,4	3,9	3,5	3,5	3,4	3,1	3,1	3,2	3,1	2,5	n.a	n.a
Sağlık Giderleri / Bütçe (%)	7,2	8,6	7,6	7,4	7,3	7,2	7,3	7,4	7,6	6,6	n.a	n.a
Yıllık Ortalama 1 ABD = TL	1.4415	1.2980	1.2835	1.5461	1.5063	1.6782	1.8006	1.9094	2.1926	2.7266	3.0228	3.7725

1) Dış yardımlar dâhil değildir.

2) Türk Lirası mevduatlar ile döviz mevduatları içermektedir.

3) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

4) Hidrokarbon İthalatı dâhil değildir.

5) De-jure

(T) Tahmin

(n.a.) Not available (Bilgi mevcut değildir.)

Kaynak: DPÖ, KKTMB, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi.

Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ^(T)
1. Tarım	249,4	288,2	259,2	300,6	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	609,7	647,6	738,8
2. Sanayi	377,5	430,8	542,8	516,7	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.227,2
3. İnşaat	314,8	364,4	362,2	346,4	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	618,9
4. Ticaret - Turizm	617,5	630,3	721,7	766,3	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.575,3
5. Ulaştırma - Haberleşme	437,2	533,4	614,5	597,3	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.141,2
6. Mali Müesseseler	259,3	309,4	357,8	388,4	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	913,1
7. Konut Gelirleri	117,7	144,2	175,9	202,5	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	589,2
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	441,9	493,5	525,2	609,3	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	1.903,9
9. Kamu Hizmetleri	808,0	1.003,5	1.104,0	1.201,2	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.060,2
10. İthalat Vergileri	364,7	406,7	416,6	447,6	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.235,6
11. GSYH	3.988,1	4.604,3	5.079,9	5.376,3	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	13.003,4
12. Net Dış Alem Faktör Gelirleri	113,3	66,9	48,4	38,9	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	-14,2
GSMH	4.101,4	4.671,2	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	12.989,1

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1. Tarım	6,3	6,3	5,1	5,6	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	5,7
2. Sanayi	9,5	9,4	10,7	9,6	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,4
2.1. Taş Ocakçılığı	1,0	1,1	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,7
2.2. İmalat Sanayi	4,5	4,4	4,0	3,2	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,8
2.3. Elektrik-Su	3,9	3,9	5,9	5,8	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	4,9
3. İnşaat	7,9	7,9	7,1	6,5	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	4,8
4. Ticaret - Turizm	15,5	13,7	14,2	14,3	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	19,8
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	12,1	9,5	9,7	9,0	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	10,6
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	5,6	4,2	4,5	5,2	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,2
5. Ulaştırma - Haberleşme	10,7	11,6	12,1	11,1	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,8
6. Mali Müesseseler	6,5	6,7	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	7,0
7. Konut Sahipliği	3,0	3,1	3,5	3,8	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	11,1	10,7	10,3	11,3	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	14,6
9. Kamu Hizmetleri	20,3	21,8	21,7	22,3	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,8
10. İthalat Vergileri	9,2	8,8	8,2	8,3	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,5
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Toplam Kaynaklar	4.394,9	4.996,3	5.629,3	5.516,7	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	12.259,9
2. Toplam Yatırımlar	1.018,0	1.089,2	1.049,1	946,6	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.138,6
3. Toplam Tüketim	3.376,8	3.907,1	4.580,1	4.570,0	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.121,3
4. Kamu Harcanabilir Geliri	756,0	904,7	1.105,6	751,9	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	2.586,1
5. Özel Harcanabilir Gelir	3.345,4	3.766,5	4.022,7	4.663,3	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	10.403,0
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	28,6	29,0	20,1	33,9	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	28,1
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	724,6	764,2	548,2	845,2	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2,339,0	2.572,1	2.867,8

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)

Sektörler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Tarım	-3,2	0,4	-18,2	8,2	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-8,0	8,5
2. Sanayi	20,0	-0,9	-10,3	-9,1	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	2,5	4,7
3. İnşaat	68,1	4,2	-8,0	-18,5	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	3,0	3,0
4. Ticaret-Turizm	9,5	-2,7	-2,1	-8,7	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	1,7	2,7
5. Ulaştırma-Haberleşme	-0,7	-3,6	2,2	-2,8	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	3,0
6. Mali Müesseseler	8,9	6,3	9,6	1,7	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	2,5
7. Konut Sahipliği	20,1	4,6	2,7	3,8	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	2,8	3,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	12,5	6,6	4,3	3,4	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	4,5	5,5
9. Kamu Hizmetleri	2,4	8,2	1,2	-5,0	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,3	0,5
10. İthalat Vergileri	-0,6	12,3	-0,8	-7,1	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,5	-5,0
11. GSYH	12,7	2,8	-2,9	-5,5	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	2,0	2,7
12. Net Dış Alem Faktör Gelirleri	34,1	-47,3	-36,4	-28,2	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	0,0	0,0
GSMH	13,2	1,5	-3,4	-5,7	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	2,1	2,7

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.35: Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Tarım	37.0	25.1	33.1	27.1	49.1	51.0	54.2	71.5	80.7	62,1	97,5	123,9
2. Sanayi	154.5	188.4	199.7	103.8	142.7	196.3	182.3	134.1	176.6	224,7	251,4	345,4
3. İnşaat	34.7	20.9	14.0	14.2	18.0	23.8	20.2	18.2	20.2	27,7	33,9	37,1
4. Ticaret-Turizm	90.6	101.2	82.2	55.6	71.0	204.9	99.4	97.4	71.3	263,5	149,6	179,3
5. Ulaştırma-Haberleşme	125.7	72.0	97.3	92.6	143.8	94.7	125.6	124.6	136.0	139,2	207,9	295,8
6. Mali Müesseseler	10.1	11.4	14.9	24.9	12.6	10.4	14.1	12.8	11.4	10,3	17,3	21,8
7. Konut Sahipliği	353.4	467.0	480.2	427.3	403.4	506.4	450.3	543.3	512.9	584,6	722,6	710,4
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	49.1	88.4	78.7	122.7	143.6	68.2	71.1	57.3	84.9	129,9	126,6	150,5
9. Kamu Hizmetleri	37.0	89.9	62.5	62.1	32.1	54.2	77.2	88.4	71.8	102,4	102,4	155,4
Toplam	892,1	1.064,3	1.062,6	930,3	1.016,3	1.209,9	1.094,4	1.147,6	1.165,8	1.544,4	1.709,4	2.019,4

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.36: Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Kamu Gelirleri	1.524.019.743,1	1.739.498.572,7	1.986.206.692,7	1.862.053.831,4	2.089.052.564,2	2.303.325.976,6	2.773.761.861,1	2.796.812.940,2	3.303.034.133,3	3.787.876.529,9
2. Transferler	768.021.456,6	834.788.680,2	944.710.702,4	1.110.115.570,6	1.126.848.647,3	1.244.081.261,1	1.281.938.535,1	1.455.510.968,5	1.614.102.550,8	1.640.841.227,2
3. Kamu Harcanabilir Geliri	755.998.286,5	904.709.892,4	1.041.495.990,3	751.938.260,8	962.203.916,8	1.059.244.715,5	1.491.823.326,0	1.341.301.971,7	1.688.931.582,5	2.147.035.302,7
4. Kamu Cari Giderleri	988.884.634,8	1.231.306.843,6	1.366.456.132,8	1.487.589.785,8	1.547.895.080,9	1.621.100.773,5	1.667.829.509,0	1.836.123.617,8	2.101.198.831,6	2.197.130.018,9
5. Kamu Tasarrufu	-232.886.348,3	-326.596.951,2	-324.960.142,5	-735.651.525,0	-585.691.164,1	-561.856.058,0	-176.006.183,0	-494.821.646,1	-412.267.249,1	-50.094.716,2
6. Kamu Yatırımı	315.787.586,7	255.504.843,5	281.025.335,4	185.112.669,3	181.161.264,3	196.745.696,8	237.422.206,9	183.704.785,6	242.524.709,3	260.408.259,1
7. Kamu Finansman Gereği	548.673.935,0	582.101.794,7	605.985.477,9	920.764.194,3	766.852.428,4	758.601.754,8	413.428.389,9	678.526.431,7	654.791.958,4	310.502.975,3

Kaynak: DPÖ

Tablo B.37: Özel Kesim Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Özel Harcanabilir Gelir	3.345.388.904,0	3.766.545.993,5	4.086.838.144,1	4.663.342.438,0	4.687.331.019,2	5.499.929.813,2	5.424.008.303,3	6.238.101.304,5	7.151.456.425,1	8.063.696.357,5
2. Özel Tüketim	2.387.947.714,7	2.675.778.431,4	3.213.685.863,7	3.082.454.773,9	3.467.492.896,7	3.962.008.014,7	4.297.745.493,7	4.680.794.290,1	5.509.552.018,9	5.674.598.609,6
3. Özel Tasarruf	957.441.189,3	1.090.767.562,1	873.152.280,4	1.580.887.664,1	1.219.838.122,5	1.537.921.798,5	1.126.262.809,6	1.557.307.014,4	1.641.904.406,2	2.389.097.747,9
4. Özel Yatırım	702.256.654,3	833.684.967,4	768.116.852,5	761.493.469,8	868.423.234,0	1.069.816.463,7	938.089.479,7	964.130.762,7	1.012.765.867,8	1.338.050.212,6
5. Özel Tasarruf-Yatırım Farkı	255.184.535,0	257.082.594,7	105.035.427,9	819.394.194,3	351.414.888,5	468.105.334,8	188.173.329,9	593.176.251,7	628.138.538,4	1.051.047.535,3

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.38: Devlet Bütçe Dengesi (Cari Fiyatlarla, TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014(*)	2015(*)
I. Bütçe Gelirleri	1.509.540.794,2	1.912.021.359,7	1.928.800.834,9	1.850.579.976,4	2.094.884.139,9	2.342.746.054,0	2.733.508.126,6	2.717.380.643,9	3.207,9	3.465,0
1. Yerel Gelirler	1.215.615.338,9	1.628.462.492,5	1.634.990.825,2	1.577.760.033,6	1.791.246.833,6	1.952.147.952,7	2.338.729.397,3	2.286.524.201,4	2.708,7	2.915,9
2. Dış Yardımlar	293.925.455,2	283.558.867,2	293.810.009,7	272.819.942,9	303.637.306,3	390.598.101,3	394.778.729,3	430.856.442,4	499,2	549,1
II. Bütçe Giderleri	1.923.710.074,6	2.125.063.562,9	2.364.729.328,4	2.575.108.349,3	2.660.956.990,0	2.844.717.192,2	2.964.278.216,8	3.261.442.097,7	3.635,4	3.841,9
1. Cari Giderler	742.526.703,9	932.560.258,6	1.024.958.715,7	1.103.415.414,9	1.140.049.984,5	1.159.028.230,4	1.199.857.540,4	1.295.770.450,0	1.495,5	1.566,2
2. Transferler	784.546.989,9	844.881.606,6	974.597.265,7	1.154.300.902,4	1.169.441.199,0	1.254.351.944,3	1.319.785.540,6	1.458.418.886,8	1.580,4	1.643,3
3. Savunma	118.843.456,0	120.047.875,5	146.813.407,4	167.395.579,2	163.327.202,5	199.979.873,2	194.687.299,6	201.795.988,0	227,5	240,9
4. Yatırımlar	277.792.924,8	227.573.822,2	218.359.939,6	149.996.452,8	188.138.604,0	231.357.144,3	249.947.836,2	305.456.773,0	362,0	391,4
III. Bütçe Dengesi	-414.169.280,4	-287.087.316,2	-474.386.821,0	-759.185.805,2	-566.072.850,1	-501.971.138,2	-230.770.090,2	-544.061.453,9	-427,6	-376,9

(*) Milyon TL
Kaynak: DPÖ

Tablo B.39: Devlet Bütçe Dengesi (GSMH Yüzdesi)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
I. Bütçe Gelirleri	36,8	40,9	37,6	34,2	37,1	35,7	39,5	35,9	36,3	33,9
1. Yerel Gelirleri	29,6	34,9	31,9	29,1	31,7	29,8	33,8	30,2	30,6	28,6
2. Dış Yardımlar ve Krediler	7,2	6,1	5,7	5,0	5,4	6,0	5,7	5,7	5,6	5,4
II. Bütçe Giderleri	46,9	45,5	46,1	47,6	47,1	43,4	42,9	43,0	41,1	37,6
1. Cari Giderler	18,1	20,0	20,0	20,4	20,2	17,7	17,3	17,1	16,6	15,3
2. Transferler	19,1	18,1	19,0	21,3	20,7	19,1	19,1	19,2	17,9	16,1
3. Savunma	2,9	2,6	2,9	3,1	2,9	3,0	2,8	2,7	2,6	2,4
4. Yatırımlar	6,8	4,9	4,3	2,8	3,3	3,5	3,6	4,0	4,1	3,8
III. Bütçe Dengesi	-10,1	-4,6	-8,5	-13,4	-10,0	-7,7	-3,3	-7,2	-4,8	-3,7

Kaynak: DPÖ

Tablo B.40: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Cari İşlemler Dengesi	-203,6	-250,4	-390,3	-65,4	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	258,4	193,3
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	390,9	335,0	410,5	495,0	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	152,6	164,9
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-433,3	-41,2	269,5	-172,1	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-410,9	-358,2
4. Net Hata ve Noksan	246,0	-43,4	-289,7	-257,5	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	0,0	0,0

(T) Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.41: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim Oranları

Aylar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ocak	2,6	1,8	3,4	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56
Şubat	5,9	3,9	6,0	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00
Mart	13,3	6,2	7,9	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61
Nisan	30,7	7,3	9,8	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54
Mayıs	34,5	7,3	12,9	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95
Haziran	39,2	8,2	9,0	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68
Temmuz	43,3	11,4	6,9	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29
Ağustos	50,8	15,2	7,1	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75
Eylül	59,7	16,9	9,1	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31
Ekim	69,1	20,7	10,9	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32
Kasım	71,9	21,9	11,7	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78
Aralık	76,8	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68

Kaynak: DPÖ

Tablo B.42: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	13,9 ^(T)	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3			
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7			
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7			
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4			
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB

Tablo B.43: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100 Temel Yılı)

Ana Gruplar	Ana Harcama Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişime Etkileri											
	2017											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	0,52	0,28	0,28	0,31	-1,79	-2,24	2,25	1,99	1,69	1,65	-0,78	3,17
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,23	0,00	0,00	0,01	0,12	0,30	0,36	0,22	0,49	0,45	0,11	0,17
3. Giyim ve Ayakkabı	-0,40	-0,03	-0,03	0,39	1,03	1,37	-0,31	-10,41	6,42	9,77	2,44	0,73
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	1,15	-0,06	-0,06	0,17	-0,05	-0,65	0,28	-0,02	1,27	1,28	1,23	1,50
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	0,32	0,03	0,03	0,02	0,81	1,10	1,65	0,19	0,48	0,95	1,79	3,05
6. Sağlık	0,11	0,12	0,12	0,08	-0,03	0,45	0,29	0,15	0,39	0,53	0,58	0,52
7. Ulaştırma	0,70	-0,07	-0,07	0,06	0,15	0,09	0,26	0,80	0,97	1,09	2,69	1,24
8. Haberleşme	0,06	0,21	0,21	0,00	-0,10	1,22	-0,18	-0,01	1,87	-0,54	0,20	0,63
9. Eğlence ve Kültür	-0,12	-0,04	-0,04	0,29	4,27	8,83	1,55	0,95	-4,33	-1,79	2,48	3,35
10. Eğitim	0,26	-0,09	-0,09	0,02	-0,14	0,15	1,47	1,18	4,11	2,01	2,97	0,66
11. Lokanta ve Oteller	-0,44	0,21	0,21	0,47	3,09	1,13	7,79	0,41	-4,73	-1,78	0,98	0,43
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	0,17	0,03	0,03	0,03	0,14	0,40	0,06	0,70	1,06	0,84	1,19	0,36
Genel	2,56	0,59	0,59	1,85	0,39	0,68	1,50	0,42	0,51	0,92	1,31	1,69

Kaynak: DPÖ

Tablo B.44: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL / YTL)	Uygulama Tarihi
1991	520.000	01.01.1991
1992	806.000	01.01.1992
1993	1.373.000	01.01.1993
1994	3.000.000	01.01.1994
1994	5.000.000	01.08.1994
1995	9.420.000	01.01.1995
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720 (YTL)	01.06.2005
2006	780 (YTL)	01.01.2006
2006	860 (YTL)	01.08.2006
2007	950 (YTL)	01.02.2007
2008	1.060 (YTL)	01.01.2008
2008	1.190 (YTL)	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017

Kaynak: DPÖ

Tablo B.45: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
10.01.2014	3,50	3,67	3,66	3,29	3,29
31.01.2014	3,58	3,75	3,73	3,36	3,36
21.02.2014	3,62	3,79	3,73	3,36	3,36
14.03.2014	3,67	3,85	3,77	3,37	3,37
04.04.2014	3,67	3,85	3,72	3,32	3,32
29.04.2014	3,67	3,85	3,68	3,28	3,28
21.05.2014	3,63	3,81	3,66	3,26	3,26
12.06.2014	3,63	3,81	3,64	3,25	3,25
03.07.2014	3,76	3,94	3,75	3,35	3,35
24.07.2014	3,74	3,92	3,71	3,31	3,31
14.08.2014	3,70	3,89	3,71	3,31	3,31
26.09.2014	3,69	3,88	3,70	3,29	3,29
17.10.2014	3,64	3,83	3,65	3,24	3,24
07.11.2014	3,49	3,68	3,53	3,12	3,12
28.11.2014	3,42	3,61	3,48	3,07	3,07
19.12.2014	3,18	3,37	3,26	2,86	2,86
14.01.2015	2,99	3,18	3,06	2,67	2,67
04.02.2015	2,95	3,14	2,97	2,58	2,58
25.02.2015	3,04	3,23	3,06	2,67	2,67
18.03.2015	3,13	3,32	3,15	2,76	2,76
01.05.2015	3,31	3,50	3,32	2,93	2,93
23.05.2015	3,40	3,59	3,41	3,02	3,02
07.07.2015	3,40	3,59	3,39	2,99	2,99
28.07.2015	3,30	3,49	3,22	2,82	2,82
18.08.2015	3,27	3,46	3,22	2,82	2,82
09.09.2015	3,27	3,46	3,22	2,85	2,85
30.09.2015	3,29	3,48	3,26	2,92	2,92
21.10.2015	3,27	3,46	3,23	2,92	2,92
16.01.2016	3,18	3,38	3,07	2,86	2,86
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39
29.11.2017	3,67	3,87	3,63	-	3,40

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.46: İstihdam Edilen Nüfusun Sektörel Dağılımı (Hanehalkı İşgücü Anketlerine göre)

Sektörler	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%
1. Tarım, Ormançılık, Avcılık ve Balıkçılık	3.170	3,5	3.171	3,5	4.432	4,8	5.300	5,7	3.377	3,61	3.892	4,03	4.901	5,01	4.017	3,9	4.580	4,1
2. Madencilik ve Taşocakçılığı	115	0,1	113	0,1	106	0,1	73	0,1	39	0,04	179	0,19	157	0,16	119	0,1	109	0,1
3. İmalat Sanayi	7.679	8,5	7.171	7,9	7.312	8,0	8.393	9,0	6.636	7,1	6.632	6,87	5.961	6,09	8.075	7,8	8.971	8,0
4. Elektrik, Gaz, Su, Kanalizasyon, Atık Su Arıtımı	1.103	1,2	860	0,9	952	1,0	1.051	1,1	1.286	1,38	1.356	1,4	1.421	1,45	1.787	1,7	2.384	2,1
5. İnşaat	9.664	10,8	10.491	11,5	9.204	10,1	7.746	8,3	6.496	6,95	7.224	7,48	7.139	7,29	8.096	7,8	8.451	7,5
6. Toptan ve Perakende Ticaret	17.340	19,3	16.123	17,7	15.609	17,0	16.547	17,7	17.256	18,46	16.141	16,72	16.689	17,05	18.817	18,2	19.428	17,2
7. Lokanta ve Oteller	5.493	6,1	5.941	6,5	7.316	8,0	7.470	8,0	7.553	8,08	9.518	9,86	8.007	8,18	8.859	8,6	11.301	10,0
8. Ulaştırma, Depolama, Haberleşme, Yayıncılık ve Programcılık	5.017	5,6	6.082	6,7	4.872	5,3	5.026	5,4	5.282	5,65	5.156	5,34	6.133	6,27	6.431	6,2	6.484	5,7
9. Mali Aracı Kuruluşlar	3.142	3,5	3.638	4,0	3.777	4,1	3.498	3,7	3.560	3,81	3.312	4,43	3.404	3,48	3.730	3,6	4.889	4,3
10. Gayrimenkul, Kiralama, Teknik ve İdari Hizmet Faaliyetleri	4.120	4,6	3.004	3,3	4.180	4,6	4.686	5,0	5.481	5,86	6.714	6,95	5.931	6,06	7.989	7,7	7.802	6,9
11. Kamu Yönetimi	14.344	16,0	14.854	16,3	15.417	16,8	15.669	16,8	17.428	18,65	15.775	16,34	18.559	18,96	15.081	14,6	13.886	12,3
12. Eğitim Hizmetleri	9.479	10,6	9.715	10,6	10.182	11,1	9.149	9,8	9.967	10,66	10.028	10,39	10.040	10,26	9.493	9,2	11.796	10,5
13. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyetleri	3.013	3,4	2.907	3,2	2.533	2,8	2.481	2,7	3.020	3,23	3.487	3,61	2.838	2,9	3.130	3,0	3.884	3,4
14. Diğer Toplumsal Hizmetler	6.108	6,8	7.151	7,8	5.658	6,2	6.408	6,9	6.086	6,51	7.125	7,38	6.688	6,83	7.524	7,3	8.850	7,8
Toplam	89.787	100	91.223	100	91.550	100	93.498	100	93.470	100	96.539	100	97.868	100	103.149	100	112.815	100,00

Kaynak: DPÖ

Tablo B.47: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.161	10.723.521	919.095	23.983.472	3.747.388	105.299.637
2017	59.146.942	3.340.118	1.650.718	19.590.145	8.976.162	93.042.238

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.48: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	714.941.860	229.189.454	106.209.785	43.556.493	56.601.660	35.493.854	1.185.993.106

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.49: KKTC'ye giriş yapan yolcuların limanlara göre dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazi Mağusa	Karpaz	Toplam
2014	1.577.347	49.967	18.608	291	1.646.213
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.50: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	Kişi Sayısı							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Yabancı	108.343	156.381	183.651	209.379	224.881	235.661	266.208	317.984
KKTC	52.653	45.243	45.175	40.125	49.598	52.335	53.224	42.491
Türkiye	336.240	393.238	459.529	464.397	529.909	588.045	621.819	656.365
Genel Toplam	497.236	594.862	688.355	713.901	804.387	876.041	941.251	1.016.840

Kaynak: DPÖ

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

Banka

Şirketler Yasası ve 39/2001 sayılı 'KKTCC Bankalar Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 22 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 22 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Dönüşüm Metodu

Bülten'de yabancı para miktarının Türk Lirası karşılıkları hesaplanırken Bankamızın gösterge niteliğinde belirlediği günlük döviz kurları kullanılmaktadır. Söz konusu dönüştürme, ilgili yabancı para birimine ait 'Döviz Alış Kuru' kullanılmak suretiyle yapılmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

